

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013–2016

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Kristýna Orságová

Mediální systém Ruska po roce 2000

Praha 2016

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tatiana Iskanderová Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2013-2016

DIPLOMA THESIS

Kristýna Orságová

Media system of Russia after the year 2000

Prague 2016

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Tatiana Iskanderová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 20.2.2016

Kristýna Orságová

Poděkování

Děkuji Mgr. Tatianě Iskanderové, Ph.D. z Univerzity Jana Amose Komenského za vedení práce, cenné rady a konzultace při zpracovávání mé diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá diskursem mediálního systému v Ruské federaci po roce 2000. Cílem je pomocí komparace tří období po rozpadu Sovětského svazu – vláda Michaila Gorbačova, prezidentství Borise Jelcina a nástup k moci Vladimira Putina – určit vztah mezi státem a médii v současném Rusku. Druhá praktická část práce se pokusí pomocí aplikace obsahové analýzy dokázat, že silná pozice státu v médiích nadále trvá i po rozpadu Sovětského svazu. Konkrétně se analýza zaměří na internetové zpravodajské zdroje, které přinášely zprávy o událostech, které se týkaly připojení krymského poloostrova v únoru a březnu 2014.

Klíčová slova

Cenzura, internetová média, Krym, mediální systém, Rusko, Vladimir Putin.

Annotation

This thesis deals with the discourse of the media system in the Russian Federation since 2000. The goal is to compare three periods after the Soviet collapse - the government of Mikhail Gorbacov, Boris Yeltsin's presidency and the coming to power of Vladimir Putin - the relationship between the state and the media in Russia today. The second part of the practical work attempts by using content analysis to prove that the strong position of the state media continues even after the collapse of the Soviet Union. Specifically, the analysis focuses on Internet news sources that contained information about events concerning the connection of the Crimean peninsula in February and March, 2014.

Keywords

Censorship, Crimea, internet media, media system, Russia, Vladimir Putin.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 MEDIÁLNÍ PROSTŘEDÍ V RUSKU PŘED ROKEM 1992	11
1.1 Veřejná komunikace v Rusku z historické perspektivy.....	11
1.2 Literární novináři	12
1.3 Vývoj ruských tištěných médií	13
1.4 Glasnost' a Michail Gorbačov	15
2 HISTORIE RUSKÝCH MÉDIÍ PO ROCE 1992	18
2.1 Boris Jelcin a mediální systém Ruska.....	18
2.2 Ruská tištěná média	20
2.3 Elektronická média ve volebních kampaních	21
2.4 Žurnalistická profesionalizace	22
3 SOUČASNÝ STAV RUSKÝCH MÉDIÍ	25
3.1 Vladimir Putin a mediální systém Ruska.....	25
3.2 Tištěná média a jejich úpadek.....	27
3.3 Elektronická média pod státní kontrolou	28
3.4 Žurnalistika a opozice	29
4 INTERNETOVÁ ŽURNALISTIKA V RUSKU	32
4.1 Internet v Rusku.....	32
4.2 Internetová média v Rusku	34
4.2.1 Tiskové agentury.....	34
4.2.2 Zpravodajské internetové servery	37
4.2.3 Opoziční zpravodajské servery	38
4.3 Internetová cenzura v Rusku.....	40
4.4 Rusko – ukrajinská informační válka	42
PRAKTICKÁ ČÁST	45
5 METODY VÝZKUMU – OBSAHOVÉ ANALÝZY	45
5.1 Metody obsahové analýzy	45
5.2 Zkoumaný vzorek	46

6	TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	47
6.1	Cíl praktické části	47
6.2	Definování hypotéz a výzkumných otázek.....	47
6.3	Východiska výzkumu	47
7	OBSAHOVÁ ANALÝZA.....	49
7.1	Geografické rozložení sdělení	49
7.2	Analýza zpravodajského a publicistického stylu.....	56
7.3	Analýza hlavních rubrik.....	58
7.4	Interaktivita v internetových příspěvcích	60
7.5	Struktura a vizuální podoba internetových příspěvků	62
7.6	Prezentace připojení poloostrova Krym	64
7.6.1	Prezentace dle počtu internetových příspěvků.....	64
7.6.2	Regionální rozložení internetových příspěvků.....	68
7.6.3	Hlavní témata během připojení poloostrova Krym	72
8	VÝSLEDKY OBSAHOVÉ ANALÝZY	80
8.1	Vyhodnocení hypotéz	82
	ZÁVĚR	84
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	86
	SEZNAM ZKRATEK	86
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	90
	SEZNAM PŘÍLOH.....	91

ÚVOD

Vztah mezi státem a médií byl vždy odvíjen od podstaty hlavních rysů a podmínek mediálního systému. Ruský mediální systém po roce 2000 je spojen s několika zásadními změnami, které se dotkly i mediální oblasti. Reformy federace vedly k útlumu vlivu oligarchů Jelcinovy éry, upevnění státních pozic v klíčových sektorech hospodářství a vytvoření nového silného mocenského centra v čele s Vladimírem Vladimirovičem Putinem. Zároveň došlo k systematickému postupu Kremle proti nezávislým médiím. Na okraji ruského mediálního systému se nachází mediální opozice, kam patří investigativní a opoziční novináři, aktivisté na internetu a aktivní diváci podporující původní tisk, svobodný internet a etické normy v nových médiích. Autorka ve své diplomové práci pomocí komparace nezávislých online zpravodajských serverů a státních tiskových agentur přibližuje problematiku ruských médií na prezentaci připojení poloostrova Krym v roce 2014. Pro diplomovou práci byly zvoleny dva nezávislé online tituly (Lenta.ru a Kasparov.ru) a dvě státní tiskové agentury publikující na internetu (TASS a RIA Novosti).

Hlavním cílem teoretické části diplomové práce je analýza ruského diskursu v médiích po roce 2000, ale také prezentace připojení poloostrova Krym v ruských internetových médiích. V jednotlivých kapitolách se autorka zaměřila na mediální struktury, vliv médií na společenské instituce, internetovou žurnalistiku, stát Rusko a ruská internetová média.

Pro správné pochopení problematiky jsou v úvodu práce popsána tři významná období pro ruský mediální systém – mediální prostředí v Rusku před rokem 1992, historie ruských médií po roce 1992 a současný stav ruských médií s důrazem na internetovou žurnalistiku a tiskové agentury.

Druhý oddíl diplomové práce autorka věnovala praktické části. Jako základ zvolila hypotézy: 1. Internetová prezentace připojení poloostrova Krym v ruských médiích je do značné míry tabuizovaná (omezená). 2. V případě ruských médií jsou internetové zdroje nejvíce nezávislé na státu. 3. V otázkách připojení poloostrova Krym jsou navštěvovanější stránky nezávislých médií. 4. Státní a nezávislá média vykazují výrazný rozdíl v osvětlování otázky připojení Krymu z hlediska stylistického, tematického a z hlediska rubrik. 5. Státní a nezávislá média osvětlují otázku Krymu odlišně z hlediska

národnostní otázky. 6. Státní a nezávislá média osvětlují otázku Krymu odlišně z hlediska politického diskursu.

Hypotézy se autorka snažila dokázat pomocí obsahové analýzy, pro kterou zvolila několik kritérií: geografické rozložení sdělení, žánrové rozložení, rubriky, interaktivita, vizuální podoba příspěvků, hlavní témata, prezentace připojení Krymu. Obsahová analýza byla provedena na vybraných internetových příspěvcích vydávaných dvěma státními tiskovými agenturami (TASS a RIA Novosti) a na vzorku příspěvků dvou online titulů (Lenta.ru a Kasparov.ru).

Analýzu autorka provedla za období od 23. února 2014 do 19. března 2014, kdy uvedené internetové zdroje vydaly 5164 internetových příspěvků o událostech na krymském poloostrově. První proruské demonstrace se v krymském Sevastopolu konaly 23. února 2014. Na základě toho krymský parlament vyhlásil referendum a 17. března vznikl nezávislý stát Krymská republika, který požádal o vstup do Ruské federace. 19. března 2014 Rusové obsadili ukrajinskou námořní základnu v Sevastopolu a ukrajinský parlament schválil dekret o částečné mobilizaci.

Zkoumané téma si autorka vybrala, protože je velmi aktuální. Následkem ukrajinské revoluce došlo k ruskému vojenskému zásahu a anexi poloostrova Krym, což vyvolalo zhoršení vztahů mezi Ruskou federací a Západem. Po vyhlášení Krymské republiky zesílily také protesty v jižní a východní Ukrajině a začaly násilné pokusy o obsazení místních úřadů ruskou menšinou. Prezentace krymských událostí ve státních tiskových agenturách a nezávislých online médiích ukazuje míru svobody slova v ruském mediálním prostředí po roce 2000. Přínosem diplomové práce by mělo být zmapování hlavních rozdílů mezi nezávislými a státem řízenými médii a s tím spojené popsání jejich charakteristických rysů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MEDIÁLNÍ PROSTŘEDÍ V RUSKU PŘED ROKEM 1992

1.1 Veřejná komunikace v Rusku z historické perspektivy

Charakter a struktura moderního mediálního systému Ruska reflektuje politický, ekonomický a sociokulturní rozvoj hluboce zakořeněný v historii země. V posledních dvou stoletích prožívalo Rusko neustálé změny. Společnost přešla z agrární a císařské monarchie na počátku 19. století k rapidnímu nerovnému růstu kapitalismu a nárůstu rozličných stranických systémů pod vládou autoritářských (carských) pravidel v druhé polovině 19. století, které bylo přerušeno první světovou válkou na začátku 20. století. (Hodač a Strejček, 2008, s. 45)

V Rusku veřejná komunikace a vztahy mezi státem a občany byly charakteristické jasnou podřízeností jednotlivce „*moci společnosti*“, která se v ruském kontextu pojila ke státu. Sergej Count Uvarov ministr školství za vlády cara Mikuláše I. tvrdil, že „*ruští občané nemají práva promlouvat svobodně na veřejnosti.*“ (Vartanova, 2012, s. 131)

„*Na rozdíl od západoevropské nebo americké ideje sociální smlouvy, která nepřímou naznačuje vzájemnou zodpovědnost státní moci a masových médií ke společnosti, stát v Rusku nepotřebuje prostředníka mezi ním a společností a společnost tudíž nepovažuje jako něco autonomního a nezávislého na státu.*“ (Volkovsky a kol, 2011, s. 15)

Rusové vnímají média jako základní část mocenské struktury a tradičně sami sebe jako mediální objekty bez práv na jakýkoliv mediální vliv. To je důsledek tradice podřízení občanů státu a jejich průběžné odcizení se od mediálního „světa“ a rozporu mezi vztahy běžných občanů Ruska a státu. „*Změny po rozpadu Sovětského svazu v mediálním systému si kladly za cíl osvobození médií ve směru shora dolů od oficiální kontroly (komunistická strana a stát), zavedení politické rozmanitosti, privatizaci médií a podporu nových profesních hodnot. Nejsložitějším procesem se stalo odpoutání médií z vlivu státu.*“ (Vavrouška, 2009, s. 29)

1.2 Literární novináři

Ruská žurnalistika jako profese vznikla poměrně nedávno. Ačkoli první noviny v Rusku byly založeny před třemi stoletími, nepřetržitou existence této profese lze datovat až do období 1825 až 1834, kdy byl vydáván Nikolajem Alexejevičem Polevojem časopis *Moskovskij telegraf*. Navzdory těžké cenzuře, ruští novináři, kteří se většinou považovali za spisovatele, si zakládali na veřejných debatách, zejména o obecných kulturních tématech. (Vartanova, 2012, s. 136)

„Po porážce Napoleona došlo v Rusku k povstání šlechtických utopistických revolucionářů, které bylo potlačeno. Jeho účastníkům se říkalo Děkabristé a chtěli uskutečnit revoluci shora. Především pod vlivem francouzské revoluce vypuklo ozbrojené povstání 26. prosince 1825 proti samoděržaví a nevolnictví. Bylo potlačeno a vůdci byli popraveni nebo posláni do vyhnanství na Sibiř. Děkabristy – literáty byli především Bulgarin, Gerč, Senkovský. Přispěli k rozvoji pokrokové ruské literatury.“ (Verner, 2013, s. 45)

Literární novináři se stali hlavními představiteli „tiskové“ žurnalistiky a literárními kritiky, kteří určovali žánry téměř do konce 19. století. Ruská představa literatury předpokládala širší hranice a sociální a kulturní role než v ostatních zemích, což se projevilo v novinářské činnosti. V historii ruského novinářství bylo možné vysledovat mnoho novinářských projektů zrealizovaných slavnými spisovateli (Alexandr Sergejevič Puškin, Nikolaj Vissarionovič Někrasov, Fjodor Michajlovič Dostojevskij, Lev Nikolajevič Tolstoj, Anton Pavlovič Čechov). (Volkovsky a kol., 2011, s. 52)

Dalším klíčovým prvkem předrevoluční ruské žurnalistiky byla **cenzura**. První oficiální zákon týkající se cenzury pochází z roku 1720 v období vlády Petra I. *„Zostření třídního boje uvnitř impéria a rozvíjející se kapitalismus ovlivňovaly rozvoj i kvalitativní růst ruské žurnalistiky. V letech 1769 – 1774 se vytvořil i nový typ satirického časopisu. Významné místo mezi nimi zaujímaly listy Truteň a Živopisec N. I. Novikova. Bylo to období selské války a potlačeného kozáckého povstání vedeného Pugačevem na Urale. Po selské válce vydala Kateřina II. (panovala 1762 – 1792), která chtěla úsměvný tisk, nařízení o svobodných tiskárnách.“* (Verner, 2013, s. 44)

„Sotva se urození novináři Novikov a Radiščev nechali vyprovokovat k dalšímu žurnalistickému angažovanému projevu, již je carevna pronásledovala, nechala věznit

(N. I. Novikova 15 let) a postupně zavedla přísnou cenzuru. Bylo nastoleno období carské tiskové diktatury.“ (Verner, 2013, s. 44)

Od založení cenzury v roce 1804, kdy byla zavedena předběžná cenzura všech knih a tištěných prací, novinářství v carském Rusku nikdy nepoznalo svobodu projevu. Za vlády liberálně smýšlejícího cara Alexandra II. (1855-1881) došlo k přechodu od legislativní cenzury k represivnímu systému, který byl založen na právní zodpovědnosti. Cenzorské právo platilo až do roku 1905, do období Ruské buržoazní revoluce. (Vavrouška, 2009, s. 42)

V dubnu 1917 byl přijat Zákon o svobodě informací Prozatímní vládou, který platil pouze do října 1917. V sovětském Rusku byla ideologická systémová cenzura pod záštitou ruské cenzurní instituce nazývané Glavlit. Od roku 1922 se podmínkou umění a všech masových médií stala preventivní cenzura, která potlačovala politickou opozici pomocí ukončení provozu „nepřátelských“ novin. Tento druh cenzury vedl k tzv. sebe cenzorské tradici, která má dodnes silný vliv na praktiky v ruské žurnalistice. (Vartanova, 2012, s. 132)

Teorie sovětských médií definovala žurnalistiku jako „sociální aktivitu sběru, přenosu a periodického šíření informací přes masové komunikační kanály s cílem propagandy a agitace. Sovětská žurnalistika měla jasný, normativní charakter, kde profesionální normy upřednostňovaly přesnost nad aktuálností a nadčasovostí.“ (Ovsepyan, 1979, s. 7)

1.3 Vývoj ruských tištěných médií

První ruské noviny se jmenovaly **Vedomosti** a vznikly v roce 1703, když se ruská politická elita snažila vydávat periodika jako základní prostředek společenského vedení. Vedomosti založil car Petr Veliký po jeho návštěvě Evropy, kde se noviny staly nástrojem komunikace mezi elitou společnosti. Následující století byl ruský politický systém řízen vládnoucí byrokracií ve směru se shora dolů. Ruské mocenské struktury nezahrnovaly politické strany. Podle některých vědců do konce 19. století byly společenské potřeby na vznik politických stran slabé a jen rozvoj dělnické třídy Sociálně-demokratického hnutí

usilovalo o vznik formace, která se stala alternativou k buržoazii. (Hodač a Strejček, 2008, s. 51)

Jako první použil tisk při utváření stranického systému vůdce Bolševické strany Vladimir Iljič Uljanov, který přijal přezdívku **Lenin**. On prosazoval politické noviny jako nejdůležitější nástroj masové politické strany, protože „*první krok k vytvoření požadované organizace by mělo být založení celoruských politických novin. Bez politických orgánů a politických hnutí vhodných takového označení je nemyslitelná existence dnešní Evropy.*“ (Lenin, 1980, s. 17)

Lenin prosazoval tři základní funkce politických médií, a to propagandu, agitaci a organizaci. Spoléhal se na ruskou paternalistickou tradici, že je žurnalistika podřízena politickým elitám a byla založena na „demokracii jedné strany“, která byla později podporována mediálním systémem. Lenin byl zodpovědný za vytvoření „nového řádu“ velmi ovlivněného ruskou politickou kulturou v následujícím století, která později vedla k některým společným rysům mezi sovětským autoritářským a funkcionalistickým mediálním systémem. (Mc Quail, 2002, s. 98)

„*Krátká perioda vyznačující se nárůstem pluralitního tiskového systému v období od února do října v roce 1917 byla charakteristická neschopností poskytnout základ pro tradici politických debat a stranického tisku. Zejména to dokazuje skutečnost, že „tiskový systém“ byl brzy ukončen Velkou říjnovou revolucí 7. listopadu 1917.*“ (Vartanova, 2012, s. 128)

Socialistická revoluce vedla ke vzniku monopolu komunistické strany a státem kontrolované plánované ekonomiky. Do konce dvacátých let 20. století koncept „bolševicko-komunistické svobody tisku“ povoloval vnitřní debaty v komunistické straně, které byly ustanoveny jako fórum politické komunikace rozdílných politických pohledů uvnitř jedné ideologie. Tato politická komunikace nereprezentovala pouze vnitrostranické spory, ale také debaty o různých politických hnutích, která existovala pod záštitou nejednotné komunistické strany. (Baturin a kol., 2003, s. 35)

Po vyhlášení nového plánu Vladimira Iljiče Lenina v březnu 1921 nazývaného Nová ekonomická politika (NEP) a ukončeného v letech 1928 až 1929 se ideologický monopol komunistické strany stal trvalým a veřejné politické debaty zmizely na následující desetiletí. Ideologický monopol komunistické strany během let překotného

ekonomického růstu zabránil možnosti rozvinutí stranického pluralitního tisku. (Hodač a Strejček, 2008, s. 53)

Sovětská modernizace, která byla dokončena během 20. století v třech vlnách: během nové ekonomické politiky v letech 1921 až 1929, v 30. až 50. letech a 60. až 80. letech 20. století v sobě zahrnovala prvky „západní“ modernizace. Modernizační procesy se shodovaly v oblasti ekonomiky, ale nikoliv politiky. (Vavrouška, 2009, s. 37)

„Rozhlas začal pravidelně vysílat od roku 1924, televize od roku 1956 přičemž po válce již v roce 1946 začalo nepravidelné televizní vysílání v Moskvě a v roce 1948 v Leningradě.“ (Verner, 2013, s. 51)

„Sovětská konzervativní modernizace povolovala v SSSR přijetí a dokonce implementaci mnoha pomocných výtvarných západní společnosti (moderní technologie, některé formy životního stylu, vědy, vzdělání, atd.)“ (Višněvsky, 2010, s. 36) Přesto nemohla sovětská společnost vytvořit odpovídající sociální mechanismy pro svůj „sebe vývoj“, protože zde neexistovala tržní ekonomika, moderní sociální struktura, instituce občanské společnosti a politická demokracie. Zavedení „volného tiskového modelu“ Glasnost' v polovině osmdesátých let lze označit za první pokus o autonomní rozvoj modernosti (Vartanova, 2012, s. 133)

1.4 Glasnost' a Michail Gorbačov

Období „vyspělé socialistické demokracie“ charakterizované ekonomickou recesí a degradací politické komunikace na propagandu vyústilo v osmdesátých letech 20. století v „perestrojku“ neboli přestavbu, kdy politika postupem shora dolů směrem z vedení komunistické strany uskutečňovala ekonomické reformy ústící k zhroucení Svazu sovětských socialistických republik. (Baturin a kol., 2003, s. 41)

„Od dubna 1985 začala v Sovětském svazu tzv. perestrojka vedená M. S. Gorbačovem. Nejdůležitějšími body perestrojky byla veřejná informovanost a nová legislativa: zákon o lidských právech a o politických stranách. Systém mediální informovanosti se v období let 1985 – 1991 značně změnil, většina polygrafických podniků byla však nadále pod kontrolou KSSS.“ (Verner, 2013, s. 51)

Termín Glasnost' znamená „otevřenost“ v politickém smyslu a označuje politiku maximální otevřenosti o činnosti státních orgánů a minimálního potlačování svobody slova a informací. Je jedním z klíčových směrů reformy. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Na počátku devadesátých let 20. století se SSSR potýkalo s mnoha vnitrostátními problémy. Gorbačovova „perestrojka“ a „glasnost“ vyvolaly protisocialistické síly, protože svoboda slova napomohla nacionalismu v jednotlivých republikách Sovětského svazu. Etnika a národnosti volaly po samostatnosti. (Vartanova, 2012, s. 128)

Nacionální vášně okrajových republik, pravdivost ekonomické situace či různé intelektuální pozice tak získaly možnost průchodu médií. Uvolněná svoboda slova, vydávání nezávislých novin a časopisů povolil nový tiskový zákon v roce 1991. Začaly vznikat nové televizní kanály a rozhlasové stanice a během roku se zrodilo okolo tří set nových titulů. (Vavrouška, 2009, s. 22)

Michail Sergejevič Garbačov se stal prvním i posledním prezidentem Sovětského svazu dne 14. března 1990. Boris Jelcin se stal prezidentem Ruské federace 12. června 1991. *„Názorové rozdíly mezi těmito politiky se prohlubovaly, kde klíčovým se stal rozpor na uspořádání Sovětského svazu. Gorbačov prosazoval silné republiky i silný svaz, ale Jelcin naopak preferoval slabý svaz a co nejsilnější republiky. Situace se vyhroutil a v pondělí 19. srpna 1991 tiskové agentury vydaly zprávu o vyhlášení výjimečného stavu SSSR. Skupina konzervatistů se pokusila o státní převrat, ale puč byl špatně naplánován, nepřipraven a ještě hůře proveden. Přepadový oddíl KGB čekal na Jelcina, avšak z neznámých důvodů úkol nesplnil, ale lze usuzovat, že silové složky začaly B. Jelcina uznávat jako autoritu.“* (Hodač a Strejček, 2008, s. 45)

Vnitrostátní situace vedla k rozpadu Sovětského svazu. Hlavním následnickým státem Sovětského svazu se stala Ruská federace (RF), která jako nezávislý stát prošla liberalizací, zavedla tržní ekonomiku a politický systém inspirovaný „západním“ modelem liberální demokracie. (Rosůlek a kol., 2009, s. 184)

Cenzura tisku a svoboda hromadných sdělovacích prostředků (masových médií) je spojována s přijetím zákona 12. 6. 1990, tedy ještě a za podpory Gorbačova za existence Sovětského svazu. I přes oficiální zrušení cenzury bylo nutné za osvobození médií ještě bojovat, protože tento krok „ke glasnosti“, otevřenosti a svobodě slova nezaručoval nezávislost tisku. Úředníci v něm nacházeli způsoby, jak odpírat novinářům

přístup k informacím a usilovali o cenzuru jejich produkce. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Až do srpnového puče v roce 1991 měl Jelcinův boj za osvobození hromadných informací z dozoru cenzury pouze demonstrativní charakter. Jelcin čelil tak zvané svazové moci, která disponovala kontrolou nad všemi médii. Přesto dne 21. srpna 1991 vydal ruský prezident výnos „*O hromadných sdělovacích prostředcích v RSFSR, kterým převedl Všesvazovou televizní a rozhlasovou společnost a celý druhý všesvazový vysílací televizní kanál pod Ruskou správu. Zákon o tisku byl přijat těsně před rozpadem SSSR, a proto se svoboda tisku v Rusku často spojuje se jménem Borise Jelcina.*“ (Baturin a kol., 2003, s. 308)

2 HISTORIE RUSKÝCH MÉDIÍ PO ROCE 1992

2.1 Boris Jelcin a mediální systém Ruska

Boris Jelcin byl prezident Ruské federace v letech 1991 až 1998, kdy ho nahradil Vladimir Putin. Boris Nikolajevič Jelcin se dokázal dostat na politický vrchol i přes rozhodnutí jeho předchůdce Michaila Gorbačova odstranit ho z politiky. Otázkou zůstává, zda byl Jelcin schopen systematické činnosti či rozval ruské společnosti po rozpadu Sovětského svazu, byl tak hluboký, že její konsolidace byla nemožná. *„Neexistence základních demokratických politických mechanismů a trvalá směna a dohody o distribuci moci a majetku se staly hlavními principy pro přežití Jelcinova režimu. Za vlády prezidenta B. Jelcina a jeho polycentrického režimu existovala rovnováha mezi různými mocenskými centry - oligarchickými klany, průmyslově-finančními skupinami a regionální státní správou.“* (Baturin a kol., 2003, s. 310)

Narušení starého systému začalo s procesem **privatizace v mediálním průmyslu** v roce 1992. Privatizace dříve státního majetku probíhala pod kontrolou státních úředníků, kdy velká většina z nich pracovala ve stejných úřadech jako před politickou transformací. Během devadesátých let došlo k tomu, že intenzivní integrace Ruského státu a obchodu dala prostor novým elitám kombinovat staré rituály a zvyky mocných komunistické vládnoucí strany s agresivní strategií nových obchodních vůdců ve snaze privatizovat nejvíce lukrativní části státního majetku (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 23)

Mediální závislost na inzerci a reklamách vycházela z nově vzniklých obchodních modelů, které podporovaly více mediální produkty a komercializaci k uspokojení trhu. *„Na konci 90. let roční růst reklamního trhu poskytoval médiím zdroj podpory nepolitickým bulvárním novinám, vývoj FM rádií a rapidní rozvoj soukromých zábavních TV kanálů.“* (Vartanova, 2012, s. 126)

Reakcí na to se stala dobře známá strategie **bulvarizace**, rostoucí počet populárně vzdělávacích programů (**infotainment**) a expanze populárně zábavných formátů oslovujících masové publikum. Nové hodnoty v komercializovaných ruských médiích přicházely spolu s pokusem globálního reklamního průmyslu o podporu spotřeby produktů a s přáním ruských politických elit zabezpečit politickou stabilitu a loajalitu voličů. (Verner, 2013, s. 51)

Ruská média musela urazit velký kus cesty od sovětské minulosti, aby našly funkční ekonomické modely, které se značně liší od idejí propagátorů „Glásnosti“. Ačkoli ruský politický systém se pokoušel alespoň navenek napodobit mediální model demokratických společností západní Evropy, odlišný socio-politický kontext a kultura politické komunikace mu to nedovolily. Přechod ruské ekonomiky od plánovaného, státem kontrolovaného a vysoce ideologického zaměření systému k tržnímu systému doprovázely ekonomické propady, ztráty společenské jednoty, zklamání v politických a ekonomických reformách a morální krize ve společnosti. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Vysoký stupeň vzdělanosti populace z dob Sovětského svazu nezaručoval ekonomický růst založený na spotřebě a reformy politického systému nemohly zajistit zvýšení životní úrovně obyvatel. Vysoký politický aktivismus Rusů v polovině a na konci osmdesátých let se obrátil v polovině devadesátých let 20. století na **sociální a společenskou apatii**, kdy se staly populárními hodnoty jako individuální úspěch a požitkářský životní styl. Rusové si začali cenit podobných životních hodnot jako obyvatelé západní Evropy. (Vavrouška, 2009, s. 22)

„Manipulace veřejným míněním během volebních kampaní do parlamentu a prezidentského křesla v letech 1996, 1999-2000 a 2004 zapříčinila na konci devadesátých let kritický postoj Rusů vůči roli médií během politických procesů, vůči vzájemným vztahům médií a vysílaným pořadům politických stran před volbami.“ (Vartanova, 2012, s. 130)

Boris Jelcin už od počátku využíval sdělovací prostředky jako nástroj v boji o moc a později jako důležitý zdroj moci. Kritika správnosti takové koncepce nebyla přípustná. Jelcin si vypěstoval negativní vztah ke kritice, který se projevoval tím, že žádal, aby byli někteří „zdivočelí novináři trochu zkroceni“. Je nutné podotknout, že v mnohých případech produkce novinářů zavdávala příčinu k oprávněným protestům, jelikož opoziční noviny při své kritičnosti překračovaly všechny etické normy. (Baturin a kol., 2003, s. 308)

15. května 1992 odvysílala řada televizních kanálů snímky z projevu B. Jelcina s lídry SNS, kde byl ukázán prezident „krajně upřímně“ a v „neoficiálních situacích“. *„Záběrů z televize se ujal protivník B. Jelcina poslanec V. Isakov a obvinil prezidenta z opilství. Zároveň navrhoval jeho lékařské vyšetření. Jelcin takové epizody snášel s nelibostí*

a loajalitu tisku a televize vůči své osobě považoval za přirozenou, nevyčerpatelnou, doživotní „rentu“, kterou si vysloužil svými hrdinskými skutky v srpnu 1991. K řadě novinářů pociťoval B. Jelcin nedůvěru, jen z důvodu, že dříve pracovali pro M. Gorbačova.“ (Baturin a kol., 2003, s. 308)

V těchto politických podmínkách se staré politické a nově vznikající podnikatelské elity stávali klíčovými hráči na mediální scéně vytvářející ruskou formu politického paralelismu. Ruský **mediálně politický klientelismus** charakterizoval prodej mediálních „advokátních“ dovedností politicko-ekonomickým skupinám, které velice usilovaly o dobrou pověst a úspěch ve volební kampani. Podnikatelské elity vyměňovaly svou loajalitu a informační podporu, v jejich vlastních médiích, za finanční a ekonomické výhody od státu. Výměnou za užití médií, které byly podporovány novými podnikatelskými elitami s cílem vytvořit příznivě nakloněné veřejné mínění, stát poskytl vlastníkům nových médií obrovské, ekonomické výhody a zabezpečil dobrou „image“. (Vartanova, 2012, s. 128)

Tyto vztahy postrádaly odolnost a trvanlivost. O jejich nestabilitě vypovídala menší politická a ideologická motivace, kterou přebíjel komerční zájem ze strany novinářů a mediálních organizací, což bylo nejvíce znatelné na regionální a lokální úrovni. Ačkoliv se ruský stát pokoušel média a novináře dostat pod svou kontrolu, nepodařilo se mu to, protože došlo k rozpadu mocenského centra a vzniklo mnoho protichůdných tlaků uvnitř státu jako komplexního orgánu. (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 24)

Média sloužila jako „zbraň“ k získání politického kapitálu, jako důležitý zdroj, který pomohl proniknout do jiných oblastí podnikání. *„V devadesátých letech byl poskytován symbolický kapitál vlastníky médií jako základ pro nový mediálně průmyslový komplex a dále na boj o mediální majetek mezi novými oligarchy, který odrážel jejich snahu o co nejlepší vztahy s vysokými státními úředníky.“ (Vavrouška, 2009, s. 23)*

2.2 Ruská tištěná média

Struktura ruského mediálního systému se dramaticky změnila od začátku devadesátých let 20. století, kdy probíhalo v médiích přechodné období. Hierarchie celostátního novinového systému prošla přeměnou do horizontálně organizovaného

regionálního/lokálního tiskového trhu, kterému dominovala nepolitické místní vydání. Hlavním trendem na trhu s novinami bylo **přeorientování dřívější komunistických, komsomolských deníků** do nové podoby určené pro nejširší možnou veřejnost. Nejvíce úspěšnými novinami, které prošly touto přeměnou, se staly celostátní Komsomolskaya Pravda nebo v Moskvě založené MK/Moskovskiyi Komsomoletz, u kterých se podařilo obnovit své dominantní postavení na celostátní a regionální (Moskva) úrovni v počtu prodaných výtisků. Se zřejmou popularitou souvisí i jejich obsah zaměřený na politické skandály stejně jako v bulvárním tisku. (Verner, 2013, s. 52)

Relativně se zvýšila nezávislost tiskovin a dalších médií na státu. Avšak vlastníci a vydavatelé soukromých sdělovacích prostředků začali manipulovat s veřejným míněním, vytvářet si pozitivní image a získávat politický kapitál navazováním styků s předními politiky a podnikateli. *„Praktiky politických a byznysových elit se naplno projeví třeba během předvolebních kampaní jak na národní, tak na regionální či lokální úrovni.“* (Vartanova, 2012, s. 128)

Konkrétním příkladem může být těsné vítězství Borise Jelcina nad Genadijem Zjuganovem v prezidentských volbách v roce 1996. *„Jelcin byl vděčný za precizní předvolební kampaň a zároveň za přízeň tehdy vzniknuvších liberálních periodik, jako je hlavně deník **Kommersant**. Tento deník patřil vlivnému ruskému oligarchovi, který byl zároveň poradcem prezidenta Jelcina.“* (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Změna obchodní strategie ruského tisku v devadesátých letech nevyplývala ze založení nového segmentu politických novin nebo ze zavedení nové politické agendy na existující deníky, které měly vytvářet nové způsoby politické komunikace. Naopak noviny prošly několika krizemi, které vedly ke zvýšení politického sponzorství a užívání manipulace nebo k rostoucí honbě za senzacími. (Baturin a kol., 2003, s. 309)

2.3 Elektronická média ve volebních kampaních

Někteří odborníci zabývající se médií upozorňují na skutečnost, že v devadesátých letech hrála významnou roli v demokratických volbách a volebních kampaních **televize**. Od roku 1993 hlavní národní televizní kanály konkrétně ORT a NTV mobilizovaly voliče více než jiné politické organizace. *„Ruská novinářka Rykovtseva přišla s termínem*

„airwaves (Broadcast) party“ pro funkci televize, která upozorňovala na to, že strany, které neexistovaly mimo mihotajících se obrázků, jsou jen odrazem popularity televize spíše než politickým fenoménem.“ (Vartanova, 2012, s. 130).

Proběhlo několik pokusů zavést vysílání veřejné služby do ruských médií. Privatizace celostátní televizní společnosti Ostankino a převod státního podílu jejich akcií společnosti Obščestvennoje Rosijskoje televidenije (ORT), byly používány pouze k zamaskování, „tunelování“ společnosti **ORT** státem a soukromými subjekty s cílem zvýšit vliv politických elit přes kontrolu politického veřejného mínění a získání komerčního zisku pomocí nekontrolovaného vysílání reklamy. (Baturin a kol., 2003, s. 309)

První nezávislý televizní kanál **NTV**, považovaný za nejvíce objektivní a významný kanál v letech 1994 až 1996, pomáhal prezidentovi Borisi Jelcinovi v kampani na znovuzvolení do prezidentského křesla. Za tuto pomoc získala NTV od prezidenta B. Jelcina licenci na používání celého kanálu (předtím se vysílalo pouze od 18,00 hodin) a jeden milión dolarů na další rozvoj. Zmíněnou sumu dotovala státní společnost Gazprom. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Dalším rostoucím segmentem v ruském komerčním systému je **rádio**. „Počet stanic se zvýšil pomocí průniku komerční muziky do vysílání a fragmentaci zájmu publika. Růst mediálního trhu způsobil větší konkurenci a nové výzvy k použití médií jako instrumentu politiky.“ (Baturin a kol., 2003, s. 309) Stejně jako veřejnost využívá rostoucí počet mediálních kanálů určených pro různé fragmentované publikum, tak roste potenciál pro manipulaci a zneužití veřejného mínění. Ačkoli po mnoho let ruská politická elita zůstávala hlavním hráčem k utváření struktury politické komunikace, ruská média postupně začala zažívat nový tlak směrem od veřejnosti.

2.4 Žurnalistická profesionalizace

Změny v mediálním systému přinesly nové chápání profese, ve kterém se investigativní žurnalistika stala předním prvkem. „Slavní, investigativní novináři se zaměřili na konci devadesátých let hlavně na stalinistické a sovětské období raději, nežli na současné problémy jako neefektivní ekonomika, politická stagnace a pasivita. Ruští žurnalisti interpretovali profesionální autonomii hlavně jako osvobození od určitého

druhu narušování jejich novinářských praktik.“ (Vartanova, 2012, s. 137) Hlavní myšlenkou profesionální autonomie se stalo zrušení určitého druhu cenzury a zodpovědnosti vůči všem kromě samotných novinářů. Novinařina se stala více **samosprávnou** než nezávislou, což charakterizoval nepředstavitelný stupeň mediální autonomie vedoucí k neomezeným možnostem více než k zodpovědnosti vůči společnosti.

Změna těchto hodnot probíhala zároveň s privatizací dříve státního nebo komunistickou stranou vlastněného mediálního majetku. *„V devadesátých letech ruské mediální organizace formálně přešly do rukou jejich zaměstnanců a to redaktorů a technických pracovníků, ale nový podnikový model podporující redakční nezávislost nebyl založen. Vznikly konflikty, protože formální osvobození od cenzury nebylo finančně zajištěno.*“ (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 26)

Formálně deklarovaná svoboda a autonomie mediálních profesionálů přišla do konfliktu se snahou nových majitelů využívat profesionální hodnoty k vlastním zájmům. Novináři pomalu začali chápat a reagovat na tyto snahy zavedením „sebe“ cenzury. Ruský žurnalismus v devadesátých letech ztratil morální legitimnost získanou v prvních letech perestrojky a stal se veřejně nejvíce kritizovanou profesí. Úpadek morální, novinářské pověsti se objevil v době ekonomické krize, nové sociální stratifikace a zbídačení většiny Rusů na konci devadesátých let, v době, kdy média mohla přispět do procesu resocializace. (Vavrouška, 2009, s. 24)

V devadesátých letech a na počátku tisíciletí ruská žurnalistika čelila několika profesním a morálním konfliktům. Jeden z hlavních konfliktů vyplýval z dvojího charakteru sovětské žurnalistiky, kdy *„sociálně a kulturně patří do tvůrčí žurnalistiky, ale byla formována politicky a ideologicky. Celostátní systém vzdělávání novinářů se uskutečňoval na univerzitách, kde vznikaly filozofické fakulty pod dohledem komunistické strany. Po desetiletích míchání filozofie a ideologické práce byla žurnalistika deformovaná jako profese.*“ (Vartanova, 2012, s. 137)

Sovětská žurnalistika v sobě spojovala silnou literární tradici s politickou nebo morální kompozicí ovlivněnou ideologicky. Novinářský osobní názor byl vyjádřen ve většině článků takovým způsobem, aby normativně odpovídal požadavkům komunistické ideologie a novinář byl ukázán jako aktivní občan a propagátor komunistické strany. Přirozeně požadavek přímo souvisel s ideou profesionalismu a instrumentalizace

a vysvětloval důvod selhání a problematičnost žurnalistiky v devadesátých letech. (Vavrouška, 2009, s. 24)

Ruská společnost začala požadovat tržní hospodářství a žurnalistika byla ovlivněna novými trendy. Objevily se **nové profesionální hodnoty** a to: honba za senzací, podpora tvorby pro široké publikum, požadavek na zábavu. Došlo ke změně prostředí v redakcích díky procesům standardizace a komoditizace. Úpadek žurnalismu jako tvůrčí profese doprovázel vznik nových, kreativních ale otevřeně „komoditizovaných“ profesí v reklamě a ve vztahu s veřejností (Public relations, PR), která byla zadávána externě talentům z oblasti žurnalistiky. *„Profesionální standardy, reklamy a PR narušily novinářské hodnoty. Profesionalizace v ruském žurnalismu byl nerovný proces odehrávající se odlišně v různých segmentech mediálního systému. Růst podnikání v médiích patří k jednomu z příkladů změny ruského žurnalismu.“* (Koikkalainen, 2007, s. 188)

Mladí novináři v devadesátých letech byli více tržně orientováni a častěji vyjadřovali svoji touhu pracovat v PR a v komerční žurnalistice. Disponovali blízkými kontakty se zahraničním vzděláním a žurnalistickými hodnotami a sami sebe považovali za apolitické. V tu samou dobu bylo velmi složité pro ruské žurnalisty, kteří byli ovlivnění sovětskou žurnalistikou, se přizpůsobit profesionálnímu prostředí západních zemí. Jejich profesionální identita se velmi lišila například v literárním stylu a postoji k faktům a názorům. (Sosnovskaja, 2000, s. 156)

3 SOUČASNÝ STAV RUSKÝCH MÉDIÍ

3.1 Vladimir Putin a mediální systém Ruska

Ruský politolog, geograf a glosátor Dmitrij Borisovič Oreškin popisuje příchod Vladimira Putina jako tzv. „**putinský projekt**“. Poprvé se objevil v politice po odchodu ruského premiéra Sergeje Stěpašina. *„Putina si vybralo nejužší kremelské vedení za nástupce Jelcina a bylo potřeba ho představit veřejnosti. Tehdy působil příznivým dojmem, hrál pozitivní úlohu, navazoval na tradice Jelcina a hovořil o demokratizaci. Jelcin své možnosti již vyčerpал, byl starý a unavený a nesl na svých bedrech obrovskou tíhu, protože mu ležel na srdci osud Ruska a potřeboval někoho, kdo by pokračoval v demokratických reformách, které zahájil. Jelcin „nečekaně“ na Silvestra 1999 rezignoval.“* (Vavrouška, 2009, s. 24)

„Putin také prosazoval celistvost Ruska, což bylo v období rusko-čečenských válek velmi aktuální téma, a tak televize začala vysílat situaci, jak Šamil Basájev vtrhl do Dagestánu a premiér Putin odrazil agresí a navrátil jistotu vojákům i civilnímu obyvatelstvu, tedy voličům.“ (Baturin a kol., 2003, s. 355)

V roce 2004, po uvěznění Michaila Chodorkovského se nastolený kurs Ruska začal pomalu vzdalovat od Evropy. V září 2004 došlo k teroristickému útoku na beslanskou školu, označovanému jako beslanský školní masakr. Tehdy také došlo k agresivnímu obratu v mediální politice Vladimira Putina a celá jeho politika se začala orientovat směrem na východ. Putin začal všechno směřovat pod kontrolu centrální moci a prožíval epochu „závratě z úspěchu“. Také se v Rusku začalo žít lépe. Zvedla se cena ropy, aktivovali se lidé s cílem provozovat malé podniky a zlepšit prostředí, v němž žili. Bolestné reformy z devadesátých let začaly přinášet výsledky. (Hodač a Strejček, 2008, s. 50)

Dnes Putin soustřeďuje ve svých rukou veškerou moc, jeho popularita je předimenzovaná a neodpovídá realitě. Existuje tzv. „**putinský konsensus v elitách**“, kterým se díky Putinovi daří mnohem lépe, oceňují tržní ekonomiku, díky které mají více peněz, pozitivně hodnotí přítomnost volného podnikání, protože se objevuje prostor k manipulaci a velmi kladně hodnotí své mocenské postavení, kdy díky moci mohou

z byznysu získat daleko více prostředků nežli v sovětské době. Navíc Putin zabezpečuje výsadní postavení elit a tlumí konkurenci směřující ze zdola. U moci jsou nyní „padesátníci“, kteří neuvažují o odchodu, jelikož jim situace vyhovuje. (Vavrouška, 2009, s. 24)

„Existuje jednoduché mediální pravidlo, kdy se může nadávat v televizi na režim, na Kreml, na Moskvu, na cokoli kromě osoby Vladimira Vladimiroviče Putina, který je chráněný před jakoukoliv kritikou. Občané mají důvěru k Putinovi, nikoli ke státu.“ (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 27) Institut jako volby ztrácí důvěru u občanů, protože je zřejmé, že pokud stojí v čele hlavní strany prezident, tato strana zvítězí s velkou převahou a bude mít v parlamentu ústavní většinu. Takový autoritativní model v zásadě nepředpokládá výměnu moci.

V situaci, kdy není možné odpovědět na všechny otázky občanů, je nutné využívat všechny **propagandistické zdroje**. *„Předvádějí se neskutečná a hrdinská vítězství, kdy se Rusko ‚zvedlo z kolen‘, anebo ‚zvítězilo nad okolním nepřátelským světem‘. To vede k omezování reálných informací o tom, jak se věci opravdu dějí.“* (Vavrouška, 2009, s. 24)

Například se redukuje zprávy z Inguška o nepříjemných událostech souvisejících s přestřelkami, či zamlčování negativních zpráv z Dagestánu. Dochází ke zkreslení informačního pole a k ospravedlnění nedostatků a k zachování si moci, vytváří se obraz vnějšího nepřítele. Zesiluje se propagandistický nátlak a upevňuje se falešný systém hodnot, jak tomu bylo dříve v Sovětském svazu. (Vartanova, 2012, s. 138)

Putin přetransformoval demokracii v „**demokraturu**“, omezil svobodu projevu a tisku, způsobil to, že nejen parlament ale i justice jsou řízeny po vertikále shora a právně etabloval soukromé vlastnictví a tržní hospodářství. Odstranil obtížné oligarchy, hraje na národní a vlasteneckou „notu“ a zlehčuje západní hodnotový žebříček, což se z pohledu Západu interpretuje jako konec postkomunistického jara a cesty ke „svobodě“. (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 8)

Zato pro většinu ruského obyvatelstva to znamená „*konec chaosu vzniklého za vlády Gorbačova a Jelcina, kteří přinesli svobodu, ale ta se vyznačovala hlavně zhroucením sociálních jistot obyvatelstva. Putin používal k dosažení svých cílů rabatských metod, které omezily demokratický pluralismus, zbavil parlament moci, dostal pod kontrolu*

oligarchy, převedl klíčový průmysl znovu do moci státu a nastavil centralistický prezidentský režim.“ (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 10).

Třetí období po roce 2000 je charakteristické tzv. **re-etatizací neboli znovu zestátněním ruského mediálního prostředí**. Začátkem nového tisíciletí mnoho různých státních úřadů opět získalo více než sedmdesáti procentní kontrolu nad organizacemi provozujícími elektronická média, osmdesáti procentní kontrolu nad regionálním tiskem a dvaceti procentní kontrolu nad národním tiskem. (Vartanova, 2012, s. 138)

V roce 2007 se prezident Vladimir Putin rozhodl po spekulacích o různých jménech jmenovat za svého nástupce **Dimitrije Anatoljeviče Medvěděva**. Přestože byl prezident od roku 2008 do roku 2012 nejmocnější silou v Rusku, nikdo nepochyboval o tom, že otěže dál držel premiér Putin. Prezidentské volby v roce 2012 vyhrál znovu Putin. (BBC News, online, 03-02-2016)

Poprvé se Vladimir Vladimirovič Putin a Dmitrij Anatoljevič Medvěděv potkali v roce 1990 v Leningradské (Petrohradské) státní škole, kde agenti KGB běžně rekrutovali schopné studenty. V roce 1999 přesídlil Medvěděv spolu s dalšími za Putinem do Moskvy, aby řídil jeho prezidentskou kampaň po Jelcinově odstoupení. (Boler 2008, s. 153)

Po zvolení Putina stanul Medvěděv v čele **Gazpromu**, který s politickou podporou Kremlu pod jeho dohledem několikrát znásobil svůj zisk, což ovšem do značné míry souviselo s rostoucími cenami surovin. *„Posilování hospodářské síly Gazpromu a šíření jeho vlivu v Evropě a Střední Asii doprovázelo i jeho pronikání do dalších oblastí - především médií. Medvěděv vedl jednání s americkým mediálním magnátem Tedem Turnerem a finančníkem Georgem Sorosem o převzetí televize NTV, která patřila Kremlem zapuzenému magnátovi Vladimíru Gusinskému. Jednání zkrachovala a nezávislou televizi převzalo uskupení Gazprom-media, které pohltilo i rádia Echo Moskvy, City-FM a deník Izvjestia.*“ (BBC News, online, 03-02-2016)

3.2 Tištěná média a jejich úpadek

Trhy řízené ekonomiky byly ovlivněny zvyšující se integrací politicko-ekonomických elit a nízkou politickou aktivitou voličů. Nedošlo k vytvoření systému, kde se masové

publikum mohlo účastnit procesů demokraticko-politického soupeření. Po kolapsu „sovětského novinového“ systému došlo v novém ruském regionálním/lokálním tisku k vysoké komercionalizaci a senzacechtivosti nebo k instrumentalizaci díky neformálnímu společenství státu a podnikatelů. (Vartanova, 2012, s. 127)

„V roce 2008 v Rusku celkový počet prodaného nákladu novin dosahoval 7,8 miliard výtisků. Z tohoto počtu výtisků byly prodány 2,7 miliard celostátních deníků, 2,6 miliard regionálního tisku a 2,5 miliard lokálního tisku. Celkový počet titulů se významně zvýšil od roku 1991 ze 4863 na 5758 v roce 2000. Ovšem celkový prodaný náklad radikálně v tomto období poklesl z 160,2 na 108,8 milionů (pokles na 67,9%).“ (European Journalism Centre, online, 03-02-2016)

Podíl celostátně distribuovaných novin poklesl na 36%. Hlavním důvodem dramatického poklesu bylo zničení poštovního distribučního systému. Ruský trh s novinami je rozdělen mezi kvalitní deníky, které jsou většinou zaměřeny na obchod a populární noviny se sklony k bulvarizaci. V roce 2008 celkové čtenářstvo ruských celostátních deníků činilo 11,3% městské populace, zatímco celkové čtenářstvo celostátních a obchodních týdeníků bylo 24,2% městské populace. S dramatickým poklesem prodaného nákladu novin přišlo k nahrazení tiskových médií televizí na vrcholu mediální hierarchie. (Verner, 2013, s. 54)

Finanční krize v roce 2008 až 2009 demonstrovala zvýšenou závislost na inzerci a recese v reklamním trhu vyústila v pokles počtu prodaných výtisků novin, snižování počtu pracovních míst v redakcích a uzavření některých sdělovacích prostředků. (Vartanova, 2012, s. 123)

3.3 Elektronická média pod státní kontrolou

Od poloviny 90. let se **televize** stala vedoucím masovým médiem. „V roce 2011 okolo 94% Rusů sledovalo televizi každý den, 90% ruských domácností vlastnilo alespoň 1 televizní přístroj, z nichž 2/3 vlastnily barevný televizor a 45% disponuje černobílým přístrojem.“ (Vartanova, 2012, s. 125).

V roce 2006 bylo vydáno 14 290 vysílacích licencí, ale základem celostátního televizního trhu zůstává devět kanálů dostupných více než padesáti procentům ruské

populace. Ruská televize v sobě mísí dva modely, kdy první z nich je státem kontrolovaný a druhý čistě komerční. Stát zůstává v obou modelech hlavním aktérem v televizním sektoru formálně i neformálně. Bez ohledu na vlastnickou strukturu jsou ruské televize financovány převážně z reklamy a pomocí sponzorské podpory. (Vavrouška, 2009, s. 55)

Prezidentská administrativa posílila kontrolu nad politickými programy celostátních (federálních) televizních kanálů a masově vydávané noviny ztratil na úkor celostátních televizí vliv a popularitu, což se projevilo v poklesu role tisku jako hráče v politice a inzerci. Oslabení vlivu mediálních oligarchů vedlo k neloajlnosti politických elit, jako byli Beresovskij a Gousinsky. Ruský mediální průmysl se stal více konkurenční a transparentní, ale obsah zůstal komerčně přitažlivý a politicky bez rizika. (European Journalism Centre, online, 03-02-2016)

Televize se využívala k podkopání pluralitního stranického systému, protože nabízela přitažlivé vysílací kampaně překračující etickou míru jednotlivých stran zodpovědných za voliče. (Vartanova, 2012, s. 130)

Role médií při budování ruských politických stran není limitovaná a stále slouží jako jejich nástroj. Média byla používána na podporu zájmů nově vzniklých elit a některá z nich se pokoušela legitimizovat sama sebe přes politické strany. Dokonce konflikty a tzv. informační válka v ruských médiích na počátku tisíciletí sloužily více jako prostředek pro elity než službám veřejnosti. Nové nezávislé politické strany neuspěly, protože klíčová síla v ruské politické mocenské hře zůstává v rukou státu. (Vavrouška, 2009, s. 35)

3.4 Žurnalistika a opozice

Rozvoj ruského žurnalismu na začátku tisíciletí je charakterizován koexistencí mediální nezávislosti a nízkým stupněm svobody slova. To způsobuje rostoucí decentralizaci mediálního systému a zvyšující se formální autonomii redakcí na státních úřadech a politických stranách. Tato autonomie byla založena na reklamních „business“ modelech. Naproti tomu rostoucí politická centralizace restrukturalizace veřejné sféry pod novou národní ideou a „suverénně“ řízenou demokracií podporuje souhlas

s instrumentalizací žurnalistiky, která se používá jako nástroj politických kampaní a „sebe“ cenzury redakcí. (Vartanova, 2012, s. 139)

„V Rusku historicky chybí horizontální solidarity, solidarita je pouze vertikální nahoru vůči moci a žádné organizace, kromě mocenských, nemají podporu. Každý se snaží jednotlivě demonstrovat solidaritu nebo loajalitu vůči moci.“ (Sosnovskaja, 2000, s. 156) Není v Rusku vidět například to, aby se novináři scházeli a bránili členy svého společenství. Taková situace nastává tehdy, když lidé preferují určité zájmy a k jejich prosazení se spojí s dalšími jedinci. Putinský systém toto všechno zpomaluje a rozbíjí. Neexistují instituce, na kterých by mohla společnost tyto vazby budovat. Neschopnost horizontální komunikace je potencionálně velmi nebezpečná a vede k „tradiční ruské surovosti“ vůči vnějšímu nepříteli a vůči sobě navzájem. Společnost se tak rozvrací zevnitř a jedná se de facto znovu o „sovětský model“.

Dne 30. září 2007 vstoupil Kasparov jako protivník Vladimira Putina do klání o prezidentské křeslo, kdy na kongresu v Moskvě získal nominaci na kandidáta prezidenta od 379 ze 498 členů politické koalice Jiné Rusko. Oficiálně oznámil své stanovisko kandidovat v říjnu 2007 a o měsíc později odcestoval do USA, kde vystupoval v několika populárních pořadech (Stephen Colbert, Wolf Blitzer, Bill Maher, Christopher Matthews). V prosinci 2007 oznámil, že nestihl podat kvůli vládním obstrukcím kandidaturu, což je potřebné pro uspořádání formálního nominačního kongresu. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Gari Kasparov po svém odchodu z profesionálního šachu se začal věnovat na plný úvazek politice a psaní. Vystupuje kriticky vůči politice současného ruského prezidenta Vladimira Putina. Založil politické hnutí Sjednocená občanská fronta, které patří do opoziční aliance Jiné Rusko. (Vavrouška, 2009, s. 19)

Dne 10. března 2010 podepsal spolu s dalšími 34 osobnostmi ruského veřejného života otevřený dopis požadující rezignaci Putina. Dopis odstartoval opoziční kampaň nazvanou „**Putin musí odejít**“ doprovázenou demonstracemi s cílem odchodu Vladimira Putina z funkce nejdříve předsedy vlády a později prezidenta. Mezi signatáři byl i ruský liberální politik zastávající v době prezidenta B. Jelcina funkci vicepremiéra země Boris Jefimovič Němcov, který byl v únoru 2015 zavražděn v centru Moskvy, a který sedmnáct dnů před svou smrtí 10. února vyjádřil obavy o svůj život, že ho Putin nechá zabít. (Putin dolžen ujti, online, 03-02-2016)

K vraždě došlo krátce před plánovaným masovým protestem opozice, který měl být 1. března 2015. Jednalo se o demonstraci proti hospodářské krizi a válce na Ukrajině. Po smrti Němcova se demonstrace změnila na vzpomínkový pochod, kterého se zúčastnilo několik desítek tisíc lidí. Dalším signatářem kampaně „Putin musí odejít“ byl sovětský a ruský divadelní a filmový herec Alexej Valerjevič Děvotčenko, který odsoudil ruskou intervenci na Ukrajině v roce 2014 a 6. listopadu 2014 bylo nalezeno jeho tělo. Ruská policie sdělila, že zemřel úderem do hlavy kvůli opilosti. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Gari Kasparov popsal situaci v Rusku jako předávání moci mezi Putinem a Medvěděvem, které *„je charakteristické pro diktátorské či samovládní režimy, ale lidé neprotestují otevřeně kvůli tomu, že se bojí případných změn, ne proto, že podporují režim, ale bojí se změn a zhoršení jejich situace. Bojí se režimu, bojí se o práci a bojí se tajných služeb a zejména je svazuje podvědomý strach, že pokud se něco změní, bude to k horšímu... Putinův režim lze charakterizovat jako výměnu vedoucího představitele, ale nikoli však jako změny podstaty režimu, protože Putinův režim logicky navazoval na Jelcinovu politiku.“* (Vavrouška, 2009, s. 30)

4 INTERNETOVÁ ŽURNALISTIKA V RUSKU

4.1 Internet v Rusku

Po rozpadu Sovětského svazu v roce 1991 zdělila Ruská federace mnoho bývalých sovětských státem řízených struktur včetně rozsáhlé telefonní sítě. S transformací ekonomiky rostl rychle tržní telekomunikační průmysl a objevili se různí poskytovatelé internetových služeb. V říjnu 1990 v ruském Novosibirsku zahájila provoz celosvětová počítačová síť FidoNet, která přispěla k rozvoji internetu v Rusku přes systém elektronických nástěnek rozdělených podle témat, do kterých mohou uživatelé přispívat (Bulletin Board System, BBS) BBS byl na počátku devadesátých let více populární než samotný internet. (European Journalism Centre, online, 03-02-2016)

Internet se stal populárním pro všechny, kdo mluvili rusky. 7. dubna 1994 byla mezinárodní organizací ICANN zaregistrována doména nejvyšší úrovně RU. Od té doby je Rusko oficiálně zastoupeno ve Světové internetové síti. (Internet World Stats, online, 03-02-2016)

„Internet v Rusku se stal významným faktorem rozvoje společenské a ekonomické sféry, což v ruské praxi mj. ilustruje ustálené pravidlo psát slovo Internet (Интернет)“ s velkým počátečním písmenem.“ (Gramota.ru, online, 03-02-2016) V Rusku hraje internet důležitou **roli v oblasti vzdělávání**. Zeměpisná rozlehlost Ruska využívá internetu k aktuálním úkolům industrializace země.

Internet v Rusku se někdy také nazývá Runet, ačkoli tento termín většinou odkazuje na rusko-jazyčný internet. Termín **Runet (Рунет)** použil v Izraeli na jaře roku 1997 ázerbájdžánský blogger Raffi Aslanbekov. *„Pro běžné uživatele Runet znamená to, že obsah internetových stránek je k dispozici pro ruské uživatele bez znalosti cizích jazyků nebo on-line obchody mají své kanceláře zastoupeny v Rusku.*“ (Yandex. Slovnik, online, 03-02-2016)

Jedná se například o ruské vyhledávače jako Yandex, e-mailové služby, anti-viry, slovníky, sociální síť VK.com, Amazon, YouTube, eBay, PayPal, Foursquare apod. Zahraniční společnosti nechtěly pracovat na ruském trhu a lokalizovat ruské produkty, což umožnilo mnoho místním IT firmám být na ruském trhu úspěšnými. Podobná situace

nastala ve většině postsovětských států. V tabulce 1 jsou zobrazeny nejvíce navštěvované webové stránky v Rusku.

Tabulka 1: Nejvíce navštěvované webové stránky v Rusku v roce 2015

		RZ	stručný popis
1.	Yandex.ru	1997	ruský internetový vyhledávač přihlízející k ruské morfologii, největší rival Googlu
2.	Vk.com	2006	ruská sociální síť
3.	Google.ru	1998	ruskojazyčná verze internetového vyhledávače
4.	Youtube.com	2005	internetový server pro sdílení videosouborů
5.	Mail.ru	1998	nejpopulárnější internetový ruskojazyčný portál, je vstupní branou na nejvíce používaný e-mail v Rusku
6.	Google.com	1998	nejpoužívanější celosvětový internetový vyhledávač
7.	Ok.ru	2006	Odnoklassniki.com - komunitní server sdružující současné a bývalé spolužáky ze škol v rámci států bývalého SSSR
8.	Facebook.com	2004	největší sociální síť na světě
9.	Avito.ru	2007	internetová stránka poskytující bezplatné a placené inzeráty na výrobky a služby pro jednotlivce a firmy
10.	Aliexpress.com	2010	celosvětový e-shop, nejlevnější způsob nákupu zboží z Číny přímo od distributorů a výrobců
11.	Wikipedia.org	2001	mnohojazyčná bezplatná webová encyklopedie se svobodným (otevřeným) obsahem, na jejíž tvorbě spolupracují přispěvatelé z celého světa
12.	Rambler.ru	1996	ruský vyhledávač a jeden z největších ruských webových portálů
13.	Sberbank.ru	1997	ruská bankovní a finanční společnost založena roku 1841 s pobočkami v několika evropských zemích a státech bývalého SSSR. Webové stránky poskytují informace o historii, správě poboček a divizí, seznam služeb a tarifů.
14.	Livejournal.com	1999	celosvětová komunitní platforma, která záměrně stírá hranice mezi žurnalistikou a sociální sítí, řada politických odborníků využívá tuto službu pro politický komentář, zejména v Rusku, kde spolupracuje hlavně s on-line deníkem Gazeta.ru
15.	Twitter.com	2006	poskytovatel celosvětové sociální sítě a mikrobloggeru, který umožňuje uživatelům posílat a číst příspěvky (tweety) zaslané jinými uživateli

RZ – rok založení | Zdroj: Alexa Internet. *Top Sites in Russia*. [online]. © [cit. 2016-02-02].

Dostupné z: <http://www.alexa.com/topsites/countries;2/RU>

Podle výzkumu prováděného vyhledávačem Yandex se ruský jazyk stal primárním jazykem internetových stránek v Rusku. V seznamu Yandex se nachází devadesát jedna procent ruskojazyčných internetových stránek. Na podzim roku 2009 Runet obsahoval zhruba patnáct milionů webových stránek, což odhadem činí šest a půl procenta z celého internetu. (Yandex. Slovari, online, 03-02-2016)

4.2 Internetová média v Rusku

V září 2011 předstihlo Rusko na evropském trhu Německo s největším počtem návštěvníků webových stránek a v březnu roku 2013 se ruský jazyk stal druhým nejběžnějším používaným jazykem na internetu. *„V březnu 2015 bylo přes 55% z nejnavštěvovanějších internetových stránek v anglických jazykových domovských webových stránkách. Mezi druhý nejoblíbenější jazyk patří ruský s 5,9% následovaný německým, japonským, španělským, francouzským, čínským a portugalským jazykem.“* (Internet World Stats, online, 03-02-2016)

„V současnosti prakticky všechna média používají internet a publikují informace na webu. Webové portály se postupně staly samozřejmou součástí žurnalistické práce, a to jak jako platforma pro publikování, tak jako zdroj.“ (Bednář, 2011, s. 53)

Od počátků žurnalistiky do příchodu webových médií platilo, že existují dva druhy poskytovatelů obsahu. Prvním z nich byly tiskové agentury a druhým všichni ostatní. Tiskové agentury tvořily obsah pro média, nikoliv pro koncové spotřebitele. *V době webových médií začaly tiskové agentury provozovat webové servery, které jsou určeny koncovým spotřebitelům. Kromě toho některé agentury ve svých komunikátech citují informace, které byly zjištěny jinými médii a webovými servery.* (Bednář, 2011, s. 28)

4.2.1 Tiskové agentury

TASS

TASS dříve ITAR-TASS je státem vlastněná tisková agentura. V Rusku byla první tiskovou kancelář Sankt-Peterburská telegrafní agentura (SPTA) založená 1. září 1904 s cílem informovat o finančních, ekonomických, obchodních a jiných faktech veřejného zájmu v ruském impériu a v zahraničí, která se stala první zpravodajskou agenturou v Rusku. SPTA byla o pět let později přímo podřízena Radě ministrů a v roce 1914 přejmenována carem Mikulášem II. na Petrohradskou tiskovou agenturu (PTA). (Verner, 2013, s. 16)

V průběhu Velké říjnové revoluce roku 1917 došlo k obsazení agentury námořníky revoluční gardy baltského loďstva v čele s vojenským komisařem Leonidem Starkem.

První reportáž napsaná Starkem o bolševické revoluci byla ihned poslána do celého světa. „1. prosince 1917 bolševická vláda rozhodla o tom, aby se PTA přestěhovala do Moskvy a stala se ústřední informační agenturou, kde se spojila s tiskovou kanceláří vlády. Došlo k přejmenování na Ruskou tiskovou agenturu (ROSTA). ROSTA sloužila jako centrální informační agentura v celém RSFSR. 20. července 1925 byla založena Tisková agentura Sovětského svazu (TASS) a převzala agendu ROSTA.“ (European Journalism Centre, online, 03-02-2016)

TASS získala výhradní právo na shromažďování a získávání informací na celém území Sovětského svazu i po celém světě. Spravovala tiskové agentury všech svazových republik. TASS získávala zprávy a fotografie od 4000 sovětských novin, televizních a rozhlasových stanic a více než od 1000 zahraničních médií. Zaměstnávala 2000 novinářů a fotografických korespondentů a disponovala jednou z největších sítí dopisovatelů na světě, s 682 kanceláři v zemi a 94 pobočkami v zahraničí. Po rozpadu Sovětského svazu se od ledna 1992 TASS přejmenovala na ITAR-TASS. Ruská tisková agentura ITAR-TASS se v září 2014 vrátila ke svému původnímu názvu TASS. (The School of Russian and Asian Studies, online, 03-02-2016)

RIA Novosti/Rusko dnes

RIA Novosti (Ruská informační agentura Novosti), krátce RIA byla do roku 2013 ruská mezinárodní zpravodajská agentura. Dnes se jedná o státem ovládanou ruskojazyčnou tiskovou agenturu, která působí pod ruským ministerstvem komunikací a masových médií. RIA Novosti se sídlem v Moskvě provozuje asi osmdesát poboček po celém světě. (BBC News, online, 03-02-2016)

Dne 9. prosince 2013 prezident Ruska Vladimir Putin nařídil RIA Novosti likvidaci a vytvoření nové ruské mezinárodní tiskové agentury Rusko dnes (Rossija Segodnja). Podle vyhlášky prezidenta Ruska je mandátem nové agentury „poskytnout informace o ruské státní politice, ruském životě a společnosti pro publikum v zahraničí“. (TV-Novosti, online, 03-02-2016) Zpráva RIA Novosti to popisuje jako pokus upevnit kontrolu nad ruskými médii a krok ruského prezidenta Putina zlepšit obraz Ruska v zahraničí. (Sputnik, online, 03-02-2016)

Rusko dnes zahrnuje bývalou tiskovou agenturu RIA Novosti a bývalou ruskou státní rozhlasovou stanicí Hlas Ruska (dříve Rádio Moskva) vysílající do zahraničí.

Dne 10. listopadu 2014 byla uvedena na trh multimediální platforma Sputnik místo RIA Novosti a Hlas Ruska. Dnes pokračuje v činnosti ruskojazyčné zpravodajství pod názvem RIA Novosti s jeho internetovými stránkami ria.ru. (Sputnik, online, 03-02-2016)

„Agentura RIA Novosti zveřejňovala a přinášela zprávy a analýzy sociálně-politických, ekonomických, vědeckých a finančních subjektů na internetu a e-mailem v hlavních evropských jazycích, v perštině, japonštině a arabštině. Ria disponovala sítí korespondentů v Ruské federaci, zemích SNS a více než 40 státech po celém světě.“ (BBC News, online, 03-02-2016) Mezi její klienty patřili prezidentské administrativy, ruská vláda, Rady federace, Státní dumy, vedoucí ministerstev a vládních úřadů, správy ruských regionů, zástupci ruských a zahraničních obchodních komunit, diplomatické mise a veřejné organizace.

RIA Novosti byla oceňovanou tiskovou agenturou a poslední šéfredaktorem RIA Novosti byla Svetlana Mironyuk, první žena v historii agentury jmenovaná do této role. Majetek podniku patřil státu (federální **unitární podnik**¹), který byl nedělitelný. Agenturu částečně dotovala ruská vláda (2,7-2,9 miliardy rublů v roce 2013), ale RIA si udržela plnou vydavatelskou nezávislost. (Global Voices, online, 03-02-2016)

Dalšími tiskovými agenturami jsou **Interfax**, soukromě vlastněná společnost, založená zaměstnanci bývalé rozhlasové stanice Hlas Ruska krátce před pádem Sovětského svazu. Úzce spolupracovala s některými vládními subjekty například s Federální službou pro finanční trhy, jakož i se západními subjekty jako agentura Reuters a Moody's ratings service (The School of Russian and Asian Studies, online, 03-02-2016)

RBK (RosBiznesKonsalting, РосБизнесКонсалтинг) je soukromá zpravodajská agentura přinášející obchodní, sociální, politické, kulturní zprávy a informace ze sportovního života. Je součástí největší ruské mediální podnikatelské společnosti RBK působící ve všech hlavních platformách - internet, televize a tisk. Kromě mediálních projektů společnost pravidelně vykonává podnikatelskou činnost. Mezi ruské soukromé tiskové agentury patří rovněž **Rosbalt, Regnum** a **Ural.ru**. (The School of Russian and Asian Studies, online, 03-02-2016)

¹ Jedná se o státem vlastněnou společnost v Rusku a některých dalších postsovětských státech. Vládní subjekty pracují na základě obchodních účtů a obchodního práva. Vlastníci majetku unitárního podniku nemají žádnou odpovědnost za jeho fungování a naopak. Unitárním podnikem je také tisková agentura TASS.

4.2.2 Zpravodajské internetové servery

Lenta.ru

On-line deník v ruském jazyce Lenta.ru byl založen v roce 1999 v Moskvě Antonem Borisovičem Nosikem.² „Lenta.ru patřila k nejpulárnějším a nejčtenějším ruskojazyčným on-line zpravodajským webům s průměrem dvanácti milionů návštěvníků měsíčně a šestnáctým nejnavštěvovanějším online zdrojem hned za vyhledávači a sociálními sítěmi.“ (The School of Russian and Asian Studies, online, 03-02-2016) Pomohla k tomu diverzifikace obsahu a formátu, s krátkými články, video zprávami, analýzami a dlouhými sloupky známých spisovatelů.

Od roku 2013 spadá pod vlastnictví ruského koncernu Rambler & Co, který je od roku 2013 sloučený se SUP Media. Generálním ředitelem koncernu je Alexander Mamut. Johann Bihl ředitel východoevropské a středoasijské odnože Reportéři bez hranic označil Lenta.ru za „jeden z mála internetových médií nezávislého zpravodajství v oceánu ruské propagandy během ukrajinské krize.“ (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Lenta.ru dostala varování od Federální služby pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a masmédií dne 2. března 2014 kvůli rozhovoru s jedním z vůdců pravého sektoru Andrejem Tarasenkem. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Po dvou varováních od Rockomnadzoru může soud zabavit registraci. Krátce poté, co se zprávu dozvěděl majitel společnosti Alexander Mamut, propustil šéfredaktorku Galinu Timčenko a jmenoval místo ní Alexeje Goreslavského, protože 2013 zastával funkci náměstka generálního ředitele pro vnější komunikace koncernu Rambler & Co. Na protest odvolání Timčenkové, která pracovala pro Lenta. ru od jejího vzniku v roce 1999 a na pozici šéfredaktorky od roku 2004, podalo osmdesát čtyři zaměstnanců Lenta.ru výpověď. (BBC News, online, 03-02-2016)

Alex Goreslavsky oznámil dne 17. března 2014, že nový manažerský tým do tří měsíců vypracuje novou koncepci Lenta.ru, kde se bude klást důraz na obchod

² Novinář, sociální aktivista a populární blogger (10. místo v RuNet podle Yandex) A. Nosik patří k „otcům zakladatelům ruského internetu“, protože pracoval jako redaktor největších on-line zpravodajských publikací Vesti.ru, Lenta.ru, Gazeta.ru a NEWSru.com.

a ekonomiku, protože „lépe vystihuje zájmy čtenářů.“ (Putin dolžen ujeti, online, 03-02-2016) Goreslavsky plánoval přeformátovat kategorie a obnovit redakční rady.

Za měsíc odešlo padesát osm redaktorů ze všech devadesáti čtyř, někteří zaměstnanci rezignovali a zbývající zaměstnanci opustili internetový deník mezi 24. a 31. březnem 2014. Po těchto událostech 20. října 2014 Galina Timčenko spustila nový projekt pod názvem Meduza. Galina Timčenko do svého projektu zapojila bývalé zaměstnance Lenta.ru. Vzhledem ke změně počtu redaktorů a snížení marketingových aktivit v publikaci sociálních sítí se měsíční návštěvnost Lenta.ru, podle monitoringu TNS Web Index, snížila z 10,9 milionu v březnu na 7,3 milionů v dubnu 2014. (BBC News, online, 03-02-2016)

Gazeta.ru je ruský zpravodajský web vlastněný stejně jako Lenta.ru společností Rambler & Co. Gazeta.ru se zaměřuje na politiku, podnikání, zábavu, technologie, životní styl, kulturu a sport. Gazeta.ru je jedním z nejpopulárnějších ruských zdrojů zpráv s více než jedním milionem návštěvníků denně. Dalšími významnými zpravodajskými servery jsou **Newru.com** či **Lifenews.ru**. (The School of Russian and Asian Studies, online, 03-02-2016)

4.2.3 Opoziční zpravodajské servery

Kasparov.ru

Rusko-jazyčné internetové noviny založil v roce 2005 vynikající šachový hráč, ale zároveň „nepřítel ruského lidu, špion placený Západem a bojovník proti Kremlu“ Garri Kimovič Kasparov. Podle vyjádření G. Kasparova je „občanskou povinností situaci v současném Rusku změnit, protože co se děje dnes vede ke katastrofě. Současný režim je velmi autoritativní a nepřipouští jakoukoli formu dialogu. Režim v čele s Vladimírem Putinem si velmi dobře uvědomuje, že i díky malinké dírcce v přehradě může voda vše zaplavit a smést“. (Vavrouška, 2009, s. 26)

Z tohoto důvodu státní moc přísně kontroluje výměnu informací a kontakty mezi opozicí a obyvatelstvem, kdy i malé setkání je bráno jako potenciální hrozba, pouliční demonstrace jsou tvrdě potlačovány. Režim se snaží vše zadusit už v prvopočátku a usiluje o to, aby se lidé báli vyjádřit opačný názor. Pokud by režim nezasáhl, následky

by pro něj byly velmi negativní. (The School of Russian and Asian Studies, online, 03-02-2016)

„Zpravodajský server Kasparov.ru se kriticky staví vůči vládě ruského prezidenta Vladimira Vladimiroviče Putina a přináší nezávislé společensko-politické informace a analytické publikace. Po hlavní obsahové stránce se jedná o zprávy, analytické články, přehledy, průzkumy veřejného mínění a blogy.“ (Global Voices, online, 03-02-2016)

Kasparov.ru disponuje rozsáhlou sítí regionálních zpravodajů a aktivně spolupracuje s ruskou opozicí. Zvláštní pozornost se věnuje zveřejňování zpráv o protestech, pouličních akcích a svévoli orgánů. Zvláštní část je věnována regionálním politickým událostem. Internetové noviny zastupují široké spektrum politických názorů, poskytují čtenářům možnost vyjádřit své postavení ve speciální rubrice ("ЖЖ"-комьюнити", "ŽŽ"-komjuniti), ale redakce si vyhrazuje právo na výběr materiálů pro publikaci. (The School of Russian and Asian Studies, online, 03-02-2016)

V březnu roku 2013 se webové stránky umístily na 816. místě v žebříčku nejpopulárnějších ruských webových stránek. 13. března 2014 uprostřed tzv. Krymské krize požádala Federální služba pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a masmédií o zapsání čtyř webových stránek do svého registru zablokovaných webových stránek. (BBC News, online, 03-02-2016)

Tři z blokovaných webových stránek patří do opozičních zpravodajských portálů. Kromě Kasparov.ru se jedná také o **Grani.ru**, a **EJ.ru**. Jako důvody zablokování uvedla Federální služba pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a masmédií následující: *„tyto webové stránky obsahují navádění na specifickou nezákonnou činnost a účast na hromadných akcích, které jsou prováděny v rozporu se zavedeným pořádkem.“* (Global Voices, online, 03-02-2016)

Blokován byl také osobní blog opozičního vůdce Alexeje Anatoljeviče Navalnyje, který je v současné době v domácím vězení za údajné porušení soudního příkazu při vyšetřování jeho zpronevěry. **Navalnyho blog** spravuje a aktualizuje jeho manželka i přes to, že po dobu trvání trestu je fungování této webové stránky proti „ustanovení soudního rozhodnutí“. Ačkoli blokace již začala, lze všechny tři webové stránky vyhledat v neoficiálním seznamu na Antizapret.info. Zákaz přichází jen dva dny poté, co byla šéfredaktorka Lenta.ru propuštěna ze své funkce kvůli reportážím o Ukrajině. (BBC News, online, 03-02-2016)

Rusko je „*průkopníkem nové verze bonapartismu v digitálním věku: konzervativní – národní pravidla, která nelze změnit funkční opozicí navzdory skutečnosti, že formálně existuje pluralitní parlamentarismus a prezidentské volby sloužící jako efektivní populistické plebiscity a manipulace veřejným míněním pomocí kontroly (přímé i nepřímé) digitální sítě a platformy.*“ (MacKinnon, 2013, s. 66-67)

4.3 Internetová cenzura v Rusku

Nástup webových médií způsobil principiální změny. „*V dnešním Rusku veřejný prostor, včetně mediálního (s výjimkou internetu) slouží ke spektakulárním demonstracím národní a státní jednoty, ale to podstatné se děje někde ve skrytu.*“ (Boler 2008, s. 153) Nepřítomnost zjevného státem nařízeného filtrování internetu v Rusku do roku 2012 vedla k závěru, že ruský internet představuje otevřený a bezkonkurenčně prostor, ale ve skutečnosti ruská vláda aktivně utvářela národní informační prostor pro podporu provládních politických zpráv.

Předvojem pro cenzuru ruského internetu bylo založení systému SORM (Systém pro operativně pátrací činnost) neboli technického systému pro vyhledávání a dohled na internet. Zákon na zřízení SORM byl přijat v roce 1995 a umožňuje Nejvyššímu soudu Ruska monitorovat telefonní a internetovou komunikaci. (Center for Strategic and International Studies, online, 03-02-2016)

Prvním a významně důležitým krokem pro zavedení cenzury v ruském internetu bylo přijetí federálního zákona číslo 139-FZ dne 28. července 2012, který umožnil vypínání telekomunikačních operátorů a blokování internetových stránek evidovaných na „**černé listině**“. Blokové stránky obsahují dětskou pornografii, šíření drog, extremistické materiály a další obsah ilegální v Rusku. „Černou listinu“ spravuje a sestavuje samoregulační nevládní organizace uživatelů internetu, jež nikdy nebyla vytvořena a tuto povinnost převzala vládní agentura Roskomnadzor. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Federální služba pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a masmédií (**Roskomnadzor**, celým názvem Feděralnaja služba po nadzoru v sfere svjazi, informacionnyh tehnologij i massovyh kommunikacij) spadá pod Ministerstvo spojů

a masové komunikace Ruské federace. Od 1. listopadu 2012 rozhoduje o zařazení webů na ruskou černou listinu, čímž v rámci Ruska fakticky pro vádí cenzuru internetu. (Global Voices, online, 03-02-2016)

Další stupeň omezení svobody internetu bylo přijetí federálního zákona číslo 97 v květnu 2014 neformálně známého jako „**zákon o bloggerech**.“ Každý, kdo provozuje blog s návštěvností větší než 3 000 uživatelů denně, musí být zaregistrován a podléhá přísné kontrole, jako ostatní média v Rusku. Internetový vyhledávač Yandex, který se jeví jako příliš prozápadní, čelí tlaku, aby se také zaregistroval jako zpravodajské masmédiium. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Rusko nebylo spokojené s výsledky vyhledávání, které nabízely dva dominantní vyhledávače (Yandex má asi šedesát procent, Google třicet) během vojenských konfliktů a dalších politicky problematických akcí. Přichází tak s projektem, za kterým stojí Rostelecom, což je polostátní telekomunikační firma. Společnost bude provozovat vyhledávač Sputnik, který se stane výchozí stránkou i vyhledávačem ve státním sektoru a lze předpokládat, že stejnou cestou se vydají polostátní a státní firmy. Ovšem stránka provozovaná Rostelecomem je dostupná pouze z ruských IP adres, takže zahraniční recenze jsou omezené. (MacKinnon, 2013, s. 66)

Dne 1. srpna 2013 byl přijat Federální zákon 187-FZ na online prosazování autorského práva, který mění řadu legislativních aktů Ruské federace o ochraně práv duševního vlastnictví v oblasti informačních a telekomunikačních sítí. Jeho cílem je posílit on-line vymáhání autorských práv v Rusku, a stanovuje nová zprostředkovatelská pravidla odpovědnosti. (Center for Strategic and International Studies, online, 03-02-2016)

Reformy přijaté v listopadu 2014 rozšíří použitelnost zákona pro prakticky všechny druhy duševního vlastnictví s výjimkou fotografií a dává právo blokovat webové stránky na neurčito po dvou stížnostech od držitelů autorských práv. Úředníci také získají právo zablokovat síťové adresy spojené s ostatními, kteří porušují nový zákon. (Global Voices, online, 03-02-2016)

Činnost médií se snaží Moskva kontrolovat i nově schváleným zákonem, který výrazně omezuje možnost zahraniční majetkové účasti v ruských médiích. Zákon vstoupil v platnost 1. ledna 2016. Zahraničním investorům je poskytnuta roční lhůta na to, aby velikost svých podílů upravili podle nových předpisů. Omezující opatření se dotkne

řady předních nezávislých médií, jako jsou Vedomosti, The Moscow Times, ruská verze časopisu Forbes nebo rozhlasová stanice Echo Moskvy. (BBC News, online, 03-02-2016)

4.4 Rusko – ukrajinská informační válka

Situace na ruském internetu se stále více spojuje s politickým klimatem. Ruská vláda vede informační kampaň v evropském informačním prostoru. „*Všestrannost metod informačního ovlivňování a rozsah jejich uplatnění ukazuje na záměr Kremlu vytvořit v Evropě proruské obecenstvo a následně ho použít jako informační základnu pro vlastní zahraničněpolitický zájem.*“ (Heickerö, 2013, s. 127)

Obrovská role v informačním ovlivňování patří **ruským síťovým komunikačním prostředkům** Ruské sociální sítě Odnoklassniki, VKontaktě a Moj Mir a instant messenger Agent Mail.Ru se službou zpráv ICQ jsou od roku 2014 zcela soustředěny v rukou ruské internetové společnosti Mail.Ru Group, kterou řídí ruský oligarcha Ališer Usmanov (45 % akcií), který má blízko ke Kremlu. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Softwarové, počítačové a síťové ovlivňovací složky Kremlu zastupuje několik známých skupin: Kasperského laboratoř – pracuje v zájmu FSB Ruska na „aktivních opatřeních“ v rámci sítě Internet; projekt Kyberberkut - je provozován skupinou ruských hackerů sdílejících na síti materiály získané nabouráním. Kyberberkut je projektem ruských tajných služeb; zvláštními útvary FSB, Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany a dalších struktur pro kybernetickou bezpečnost a jsou financovány z rozpočtu příslušných struktur. Dále v Rusku funguje rozsáhlá organizace internetových trollů vytvářejících požadované příspěvky na sociálních sítích. (Heickerö, 2013, s. 127)

Ruský systém pro sociální generování veřejného mínění je zastoupen Ruským celostátním centrem pro výzkum veřejného mínění (RCCVVM), výzkumnou agenturou Euroasijský monitor, sociologickou službou Fond Obščestvennoje Mněnije, analytickým centrem Levada-centr a dalšími subjekty. Tyto struktury tvoří základnu pro simulace požadovaného názoru obecenstva skrze výsledky sociálních šetření. Na Ukrajině byla zaznamenána činnost RCCVVM a jeho struktur při přípravě „**krymského referenda**“. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

„Na podzim 2013 začaly masové protesty obyvatel Ukrajiny poté, co úřadující vláda odmítla podepsat přístupové dokumenty nabídnuté Ukrajině Evropskou unií, které zároveň vylučovaly celní a obchodní unii s Ruskem a zahrnovaly vojenskou spolupráci a tím přítomnost NATO na Ukrajině. V důsledku puče v Kyjevě vzniklo separatistické hnutí mezi rusky hovořícím obyvatelstvem na Krymu.“ (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 22)

Krymský parlament svolal mimořádnou schůzi 21. února 2014, kde krymský Tatar předseda Mejlisu předseda **Mustafa Džemilev** vyslovil podezření, že schůzka byla uspořádána tak, aby došlo k povolání ruské vojenské intervence na Krym. 22. února a 23. února svolal ruský prezident Vladimir Putin celonoční jednání s šéfy bezpečnostní služby, aby diskutovali vysvobození sesazeného prezidenta Viktora Janukovyče. Na konci tohoto zasedání Putin promluvil o nutnosti začít pracovat na návratu Krymu do Ruska. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Dne 23. února se konaly proruské demonstrace v krymském Sevastopolu a o dva dny později několik set proruských demonstrantů blokovalo krymský parlament požadující referendum o nezávislosti Krymu. V ten samý den byl v Sevastopolu nelegálně zvolen **Alexej Čalyj**, ruský občan, jako starosta. Podle zákona Ukrajiny to nebylo možné. Okolo tisíce demonstrantů skandovalo proruská hesla podporující nového starostu. Bezpečnostní síly se pokusily zatknout Čalyjeho, ale policejní šéf Alexander Goncharov řekl, že jeho důstojníci odmítli provést příkazy z Kyjeva. Předseda státní správy a dosud starosta města Sevastopol **Volodymir Jacuba** byl vypískán a další den odstoupil. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

Ve městě Simferopol zablokovaly stovky demonstrantů regionální státní správu a požadovali referendum o oddělení Krymu. 26. února 2014 došlo ke střetu v blízkosti Nejvyšší rady Krymu mezi 4000 až 5000 krymskými Tatary, příznivci hnutí Euromajdanu a 600-700 příznivci proruských organizací a Jednotné strany Ruska. Tataři vytvořili sebeobrané skupiny a vyzvaly k ochraně kostelů, mešit, synagog a dalších významných míst. Do večera krymští Tataři opustili své pozice. Ruští vojáci převzali kontrolu nad hlavní komunikací do Sevastopolu na objednávku ruského prezidenta Vladimira Putina. (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 22)

Dne 27. února maskované ruské jednotky bez insignií převzaly Nejvyšší radu Krymu a obsadily strategická místa po celém poloostrově. Došlo k instalaci proruské Aksjonovy vlády. **Sergej Valerjevič Aksjonov** je současný předseda Rady ministrů Autonomní

republiky Krym. Své funkce se ujal dne 27. února 2014, poté co jej parlament v hlavním městě Krymu Simferopolu zvolil na místo dosavadního předsedy vlády Anatolyje Mogiljova. (NEWTON Media, online, 03-02-2016)

„Nejvyšší rada Krymu hlasovala o uspořádání referenda o autonomii na 16. března 2014. Lidé odpovídali v rámci referenda na otázku, zda by poloostrov Krym měl přistoupit k Rusku nebo obnovit ústavu z roku 1992 jako součást Ukrajiny, kterou ukrajinská vláda již dříve zrušila. Toto referendum neobsahovalo možnost zachovat status quo a bylo podle Ústavního soudu Ukrajiny považováno za neústavní.“ (Bröcker, Schreyer, 2014, s. 22) Oficiální výsledky referenda, kdy se účast krymských voličů pohybovala okolo 95%, dopadly ve prospěch spojení s Ruskem. Za tímto účelem zaměstnanci RCCVVM vymysleli a vytvořili „podřízený útvar“ Krymský republikový ústav pro politická a sociologická šetření, na nějž se odvolávali při vyhlášení výsledků referenda.

Na základě referenda vyhlásil 17. března 2014 krymský parlament nezávislý svrchovaný stát s názvem Republika Krym, který požádal o vstup do Ruské federace jako její nový subjekt. V ten den ruský prezident podepsal dekret, který uznal Republiku Krym jako nezávislý a svrchovaný stát. Události na poloostrově byly odsouzeny mnoha světovými vůdci a aliancí NATO jako ilegální anexe ukrajinského území, která je v rozporu s Budapešťským memorandem z roku 1994. To vedlo ostatní členy tehdejšího G8 k dočasnému vyloučení Ruska ze skupiny a zavedení prvního kola sankcí vůči této zemi. Krize se rozšířila na některé regiony východní a jižní Ukrajiny, kde v současnosti probíhá občanská válka. (Bittner, 2014, s. 25)

PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODY VÝZKUMU – OBSAHOVÉ ANALÝZY

5.1 Metody obsahové analýzy

Za účelem realizace výzkumu autorka zvolila kvantitativní obsahovou analýzu. **Obsahová analýza** je výzkumná technika vyvinutá empirickou sociologií, která má zajistit objektivní, systematický a kvantitativní popis manifestovaného obsahu komunikace. *„Obsahová analýza totiž dovoluje hledat souvislosti mezi aspekty mediálního obsahu, které jinak unikají běžně pozornosti, např. užívání symbolů stejného původu v různých oblastech politické komunikace, četnost zastoupení opakujících se typů mužů a žen v reklamě a zpravodajství, výskyt otevřeného násilného jednání vůči představitelům etnických menšin v televizních seriálech apod.“* (Jirák, Köpplová, 2015, s. 266) Předností obsahové analýzy je možnost zpracovávat velmi aktuální mediální produkty, což umožňuje získat alespoň částečnou představu probíhajících či rýsujících se trendech v mediální produkci, např. ve zpravodajství, časopisech či v televizních seriálech.

Porovnávány byly odlišnosti ruských státních tiskových agentur (TASS a RIA Novosti) a na vzorku dvou online titulů (Lenta.ru a Kasparov.ru).

Pro diplomovou práci bylo zvoleno několik kritérií obsahové analýzy:

- **Geografické rozložení sdělení** (stát Rusko, Krym, postsovětský prostor, Evropská unie, USA, Čína, Asie, mezinárodní prostředí).
- **Žánrové rozložení** (zpravodajství, publicistika)
- **Hlavní rubriky** (události, politika, společnost, ekonomika, armáda, kultura, věda)
- **Interaktivita**
- **Vizuální podoba příspěvků** (délka příspěvků a struktura)
- **Hlavní témata** (počet příspěvků, regionální rozložení, politické rozložení)
- **Prezentace připojení Krymu** (obsah článků)

V prvním bodě označeném geografické rozložení sdělení se analyzovala procenta jednotlivých regionů v závislých a nezávislých internetových titulech. Ve druhém bodě

pojmenovaném jako žánrové rozložení se zkoumal podíl publicistiky a zpravodajství v jednotlivých online zdrojích. Ve třetím bodě se rozdělovaly internetové příspěvky do jednotlivých rubrik. Čtvrtý bod pojednává o zapojení a komunikaci se čtenáři jednotlivých internetových titulů. Zvláštní důraz byl kladen na analýzu ruských sociálních sítí a jejich působení v jednotlivých médiích. Následující bod popisuje analýzu vizuální podoby a struktury příspěvků. Šestý bod rozebíral témata spojená s připojením ruského poloostrova Krym a jejich procentuální zastoupení. Komparoval se počet článků, zapojení regionů v internetových příspěvcích a procentuální zastoupení jednotlivých událostí, o kterých se v informačních zdrojích psalo. Poslední bod se zabýval procentuálním zastoupením negativních a pozitivních zpráv při prezentaci událostí na krymském poloostrově. Konkrétně se jednalo o hodnocení referenda, požádání Krymu o vstup do Ruské federace a vznik Krymské republiky.

5.2 Zkoumaný vzorek

Po převratu v Kyjevě a vypuknutí nepokojů na východě a jihovýchodě země bylo uveřejněno značné množství zpráv o průběhu událostí a došlo k odstartování mediálního zájmu o zmíněnou geografickou oblast v ruských internetových médiích.

Základním souborem pro obsahovou analýzu jsou články, které se zabývaly poloostrovem Krym a mimořádnou situací na poloostrově v rozmezí od 23. února do 19. března 2014. Pro obsahovou analýzu byla vybrána čtyři internetová média, která každý den přinášela informace o situaci. Dvě vybraná média jsou ve vlastnictví ruského státu. Jedná se o tiskové agentury TASS a RIA Novosti. V kontrastu státních tiskových agentur bylo prováděno šetření internetových příspěvků nezávislých online deníků Lenta.ru a Kasparov.ru.

Během událostí na Krymu nazývaných „Krymská krize“ od 23. února 2014 do 19. března 2014 bylo napsáno a vydáno ve zkoumaných internetových zdrojích neověřitelných 5164 článků v ruském jazyce. Konkrétně se jednalo o 603 článků na Lenta.ru, 547 na Kasparov.ru, 1717 na TASS a RIA Novosti publikovala 2297 internetových příspěvků. Na výběrový vzorek internetových příspěvků byly zvoleny nástroje statistiky.

6 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

6.1 Cíl praktické části

Cílem této práce je pomocí obsahové analýzy posoudit diskurs ruského státu v internetových médiích a popsat internetovou prezentaci připojení poloostrova Krym.

6.2 Definování hypotéz a výzkumných otázek

Hypotézy jsou následující:

1. Internetová prezentace připojení poloostrova Krym v ruských médiích je do značné míry tabuizovaná (omezená).
2. V případě ruských médií internetové zdroje jsou nejvíce nezávislé na státu.
3. V otázkách připojení poloostrova Krym jsou navštěvovanější stránky nezávislých médií.
4. Státní a nezávislá média vykazují výrazný rozdíl v osvětlování otázky připojení Krymu z hlediska stylistického, tematického, rubrik a vizuální prezentace.
5. Státní a nezávislá média osvětlují otázku Krymu odlišně z hlediska národnostní otázky.
6. Státní a nezávislá média osvětlují otázku Krymu odlišně z hlediska politického diskursu.

6.3 Východiska výzkumu

Základem obsahové analýzy se stala kritéria, jež byla dříve použita a definována výzkumníky Čuřík a kol. (2012).

1. Témata a zdroje online žurnalistiky.
2. Analýza titulku a struktury příspěvku.
3. Analýza základních zpravodajských žánrů.
4. Analýza příspěvků z hlediska rubrik.
5. Analýza spolupráce se čtenáři.

Uvedená kritéria autorka použila hlavně při zkoumání politického diskursu, při porovnávání vizuální podoby internetových příspěvků vydávaných státními a nestátními médii a při analýze jednotlivých stylů, rubrik a zapojení uživatelů do práce v internetových médiích.

7 OBSAHOVÁ ANALÝZA

7.1 Geografické rozložení sdělení

V rámci obsahové analýzy byly porovnávány dva online deníky (Lenta.ru a Kasparov.ru) a dvě tiskové agentury (TASS a RIA Novosti) na základě zpráv z oblastí, o kterých přinášejí informace. Texty byly rozděleny do devíti skupin – Rusko, Krym, Ukrajina, bývalé státy SSSR (mimo výše zmíněné oblasti výzkumu), EU, USA, Asie, Čína a ostatní regiony světa. Do ostatních regionů světa se řadí státy Evropy mimo Evropskou unii Austrálie a Oceánie, Afrika, Latinská Amerika. Analýza probíhala na textech publikovaných během období od 23. února 2014 do 19. března 2014.

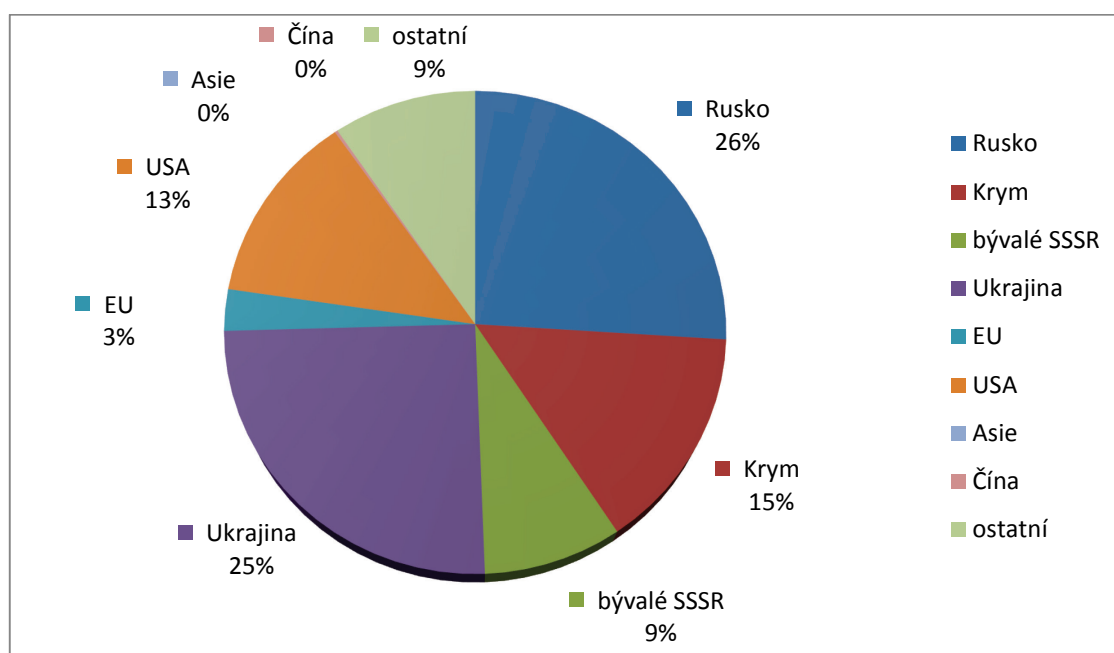
V prvním zpravodajském internetovém serveru **Lenta.ru** se největší procento příspěvků zabývalo počínající rusko-ukrajinskou válkou, vzájemnými vztahy mezi těmito státy a aktivitami ruských občanů proti zásahu na Ukrajině. Internetové příspěvky kritizovali odvolání profesora Andreje Zubova působícího na univerzitě MGIMO (Moskevský státní institut mezinárodních vztahů), který před svým odvoláním publikoval článek kritizující postavení Ruska ve vztahu k Ukrajině. Zpravodajský server 28. února 2014 informoval o opozičním aktivistovi Alexeji Navalném a rozebíral jeho protivládní činnost (*Navalny v izolaci*).

Internetové příspěvky kladně hodnotily tzv. pochod míru, který se konal proti porušování suverenity Ukrajiny dne 11. března 2014. Rovněž online zpravodajský server přinesl informace o tom, že *V centru Moskvy se bude blokovat pochod na podporu Ukrajinců* z 2. března 2014. Internetové příspěvky si všímali zvýšeného zájmu ukrajinských občanů o azyl v Rusku (například titulek *Zvýšený počet ukrajinských žádostí o azyl v Rusku* ze dne 1. března 2014). Osudným se ovšem stal rozhovor s jedním z vůdců pravého sektoru Andrejem Tarasenkem publikovaný 10. března 2014 pod titulkem *My nejsme ozbrojené síly*. Lenta.ru dostala varování od Federální služby pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a masmédií kvůli rozhovoru a proto byla propuštěna šéfredaktorka Galina Timčenko. Na protest proti odvolání Timčenkové, která pracovala pro Lenta.ru od jejího vzniku v roce 1999 a na pozici šéfredaktorky od roku 2004, podalo 84 zaměstnanců Lenta.ru výpověď.

Zpravodajský server Lenta.ru se zabýval připojením Krymu jako součásti rusko-ukrajinského sporu. Vysoký počet zastoupení měli zprávy o sankcích vydaných Spojenými státy americkými a Evropskou unií. Důležitá byla také zpráva o tom, že *Americká ministryně zahraničí odložila návštěvu Moskvy* dne 10. března 2014, protože nesouhlasila s postupem Ruska vůči Ukrajině.

Ostatní regiony byly zastoupeny v Lenta.ru v souvislosti s hodnocením průběhu XXII. zimních olympijských her v ruském přímořském městě Soči, které se konaly od 6. února do 23. února 2014. Pozornost si rovněž vysloužila Paralympiáda v Soči od 7. února do 16. března 2014. Významnou událostí se stala zpráva o tom, že *V Jižní Americe se otevře první diamantová burza*, která přiláká ke spolupráci asi 200 jihoamerických podniků a 200 podniků z Ruska, Indie, USA a Švýcarska. Na grafu 1 jsou zobrazena procenta zastoupení regionů v Lenta.ru.

Graf 1: Procentuální zastoupení geografických oblastí v Lenta.ru

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

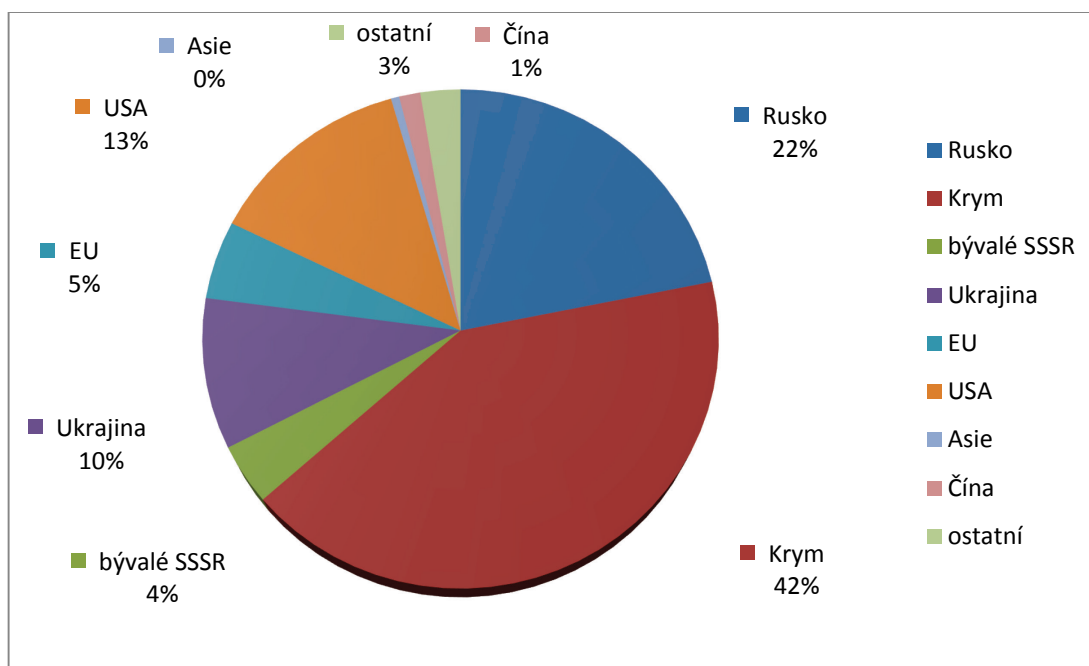
V druhém zkoumaném opozičním zpravodajském serveru **Kasparov.ru** převládají internetové příspěvky od blogerů a opozice zaměřující se na kritiku postupu Ruska vůči Ukrajině v souvislosti s připojením poloostrova Krym. Krymskou krizí se Kasparov.ru zabývá nejvíce ze všech geografických oblastí (42%) oproti ostatním zkoumaným zpravodajským zdrojům. 25. února 2014 přinesl on-line deník zprávu o tom, že

Blogeri jsou znepokojeni situací kolem Krymu. Velký prostor věnuje Kasparov.ru ruské internetové cenzuře během připojení poloostrova Krym. 13. března 2014 informoval o cenzuře v Lenta.ru internetovým příspěvkem *Blogeri: propuštění Galiny Timčenko a celého týmu Lenty.ru* či 16. března 2014 *Leonid Volkov: poslední kapkou pro uzavření blogu Navalneho se stal příspěvek o Krymu.* Velký prostor (10%) je věnován ukrajinským zdrojům a jejich pohledu na ruské jednání. Například dne 19. března 2014 přinesl informace o tom, že *Lidsko-právní aktivisté na Ukrajině: Ruská média zkreslují údaje a vyvolávají nenávisť.* Kritika se nevyhýbá ani osobnosti Vladimira Putina, kdy článek *Lilia Shevtsova: Putin nemá nic a všechny zablokuje,* negativně hodnotí tiskovou konferenci ruského prezidenta dne 4. března 2014.

Spojené státy americké, Evropská unie, státy bývalé SSSR a ostatní státy analyzují situaci na Ukrajině a připojení poloostrova Krym k Rusku z jejich úhlu pohledu. Příkladem je článek ze 17. března 2014 *Japonsko uznává výsledky referenda na Krymu* či dne 19. března 2014 *Americké ministerstvo zahraničí přičítá odpovědnost za střelbu v Simferopolu Rusku.* V internetových příspěvcích se objevuje i hodnocení situace ze států jako Austrálie (*Ministr obchodu Austrálie odmítl kvůli situaci na Ukrajině přijet do Ruska* dne 3. března 2014), Kanady (*Kanada upozorňuje své velvyslance, že Obama zpochybňuje svou účast na summitu v Soči* dne 2. března 2014), Polska (*Polský premiér: Ukrajině se podařilo vyhnout se nejhoršímu možnému scénáři* dne 5. března 2014) či dokonce České republiky (*České ministerstvo zahraničí se domnívá, že Rusové na území Evropské unie najdou důvod pro případnou ruskou invazi* dne 4. března 2014). Objevovali se i další země jako například Nizozemí, Norsko.

13. března 2014 ruskojazyčné on-line noviny Kasparov.ru byly zapsány na pokyn generální prokuratury do registru zablokovaných webových stránek. Důvodem se staly kritické názory vůči režimu Vladimira Putina. Na grafu 2 jsou blíže znázorněna procenta jednotlivých regionů.

Graf 2: Procentuální zastoupení geografických oblastí v Kasparov.ru

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Tisková agentura TASS se v období od 23. února do 19. března 2014 nejvíce zabývala domácími tématy. Největší procento internetových příspěvků se týkalo zimních olympijských her v Soči. 23. února 2014 bylo *Slavnostní zakončení XXII ZOH 2014* a *Merkelová poblahopřála Putinovi k úspěchu na zimních olympijských hrách v Soči*. Několik dalších dnů ruská informační agentura přinášela zprávy o tom, jak, *Národní hrdinové: olympijský tým Ruska se vrátil ze Soči* a *Kanadská média: Rusové se ukázali jako dobří organizátoři zimních olympijských her v Soči*. Informace o ZOH vystřídali od 25. února 2014 informace o paralympijských hrách, které začaly 7. března 2014.

Důležitou roli hrály internetové příspěvky o ruském prezidentovi Vladimíru Putinovi, kdy 26. února 2014 *Ruský prezident Vladimir Putin byl s mládětem leoparda přezdívaného Thunder* či *Putin: Ukrajina udělala protiústavní převrat a moci se chopila pomocí zbraní*. 24. února 2014 *Putin a Lukašenko jednali o situaci na Ukrajině*. Bělorusko se stalo hlavním státem z bývalého Sovětského svazu, o kterém TASS psal. Objevují se také články o Arktidě (*V národním parku v „ruské Arktidě“ se zabránilo setkání medvěda s člověkem*).

Od 24. února začala tisková agentura TASS vydávat internetový příspěvek informující o situaci na Ukrajině *Situace na Ukrajině. Kronika událostí*, kterou od

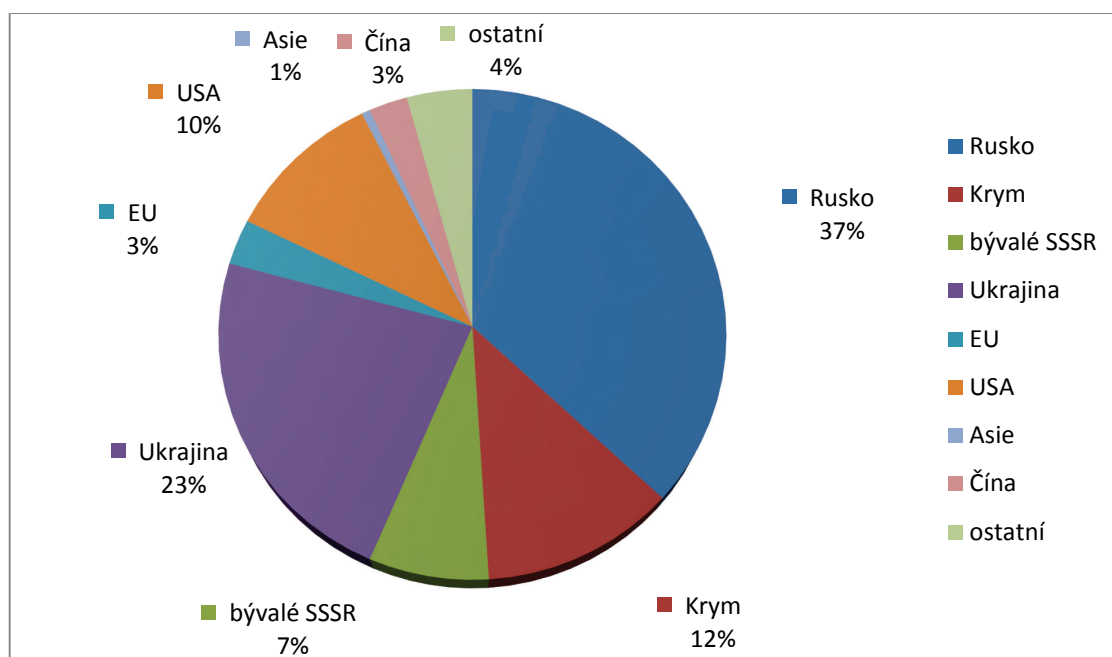
28. února 2014 doplnila *Live situace na Krymu. Kronika událostí* a o tři dny později *Situace v Simferopolu a Sevastopolu*. Po referendu o připojení poloostrova Krymu přibyla zpráva dne 19. března 2014 *Live Krym po referendu. Kronika událostí*.

Internetové příspěvky o Spojených státech amerických a Evropské unii se vyskytovaly zejména v souvislosti se situací na Ukrajině a vydáním sankcí (*Senátor Murphy navrhl v kongresu Spojených států amerických sankce proti Rusku* dne 3. března 2014 či *Stálý zástupce Ruska při OSN: Washington skrývá pravdu o své roli v krizi na Ukrajině* dne 15. března 2014).

Gazprom a energetika se staly častým tématem internetových příspěvků v souvislosti s Asií a ostatními zeměmi (*Gazprom a řecká DEPA se dohodli na 15% slevě na dodávkách ruského plynu* dne 25. února 2014, *Gazprom Neft' bude dodávat ropu z iráckých ropných polí do Evropy a Asie*, dne 26. února 2014, *Gazprom Neft' plánuje zvýšit produkci ropy v roce 2014 o 1,5% na 50,8 milionů tun* dne 28. února 2014).

Čína se objevovala v souvislosti s prohlubováním spolupráce s Ruskem, kdy země navzájem utužovaly své vztahy. Například 12. března 2014 byl publikován článek, že *Putin ratifikoval rusko-čínské dohody o zjednodušení cestování mezi státy pro občany* či 26. února 2014 proběhlo *Zasedání rusko-čínské pracovní skupiny Volga-Jang*. Na grafu 3 jsou procenta zastoupení regionů v tiskové agentuře TASS.

Graf 3: Procentuální zastoupení geografických oblastí v TASS

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Druhá tisková agentura **RIA Novosti** stejně jako tisková agentura TASS kladla důraz na domácí události. RIA Novosti přinášela zejména události ze všech ruských regionů včetně Čečenska a Dagestánu. Například se jednalo o rozhodnutí ruské vlády, o kriminální činy a další důležité zprávy pro občany Ruské federace. Dne 27. února 2014 Ria vydala například internetové příspěvky o tom, že *Vláda bude jednat o rozvoji infrastruktury* či *Policie našla teenagera zmizelého v centru Petrohradu*. Důležitým tématem pro tiskovou agenturu se stala olympiáda a paralympiáda v Soči, kdy například 15. března byla publikovány tiskové zprávy, jak nejprve *Putin poblahopřál ruským lyžařům k medailím na paralympiádě*, poté *Medvěděv gratuloval ruským sportovcům k medailím na paralympijských hrách*. Velký prostor je v RIA Novosti dán internetovým příspěvkům o Vladimiru Volfoviči Žirinovskému, kterého lze považovat za symbol ruského nacionalismu, xenofoba a populistu, jež se vyznačuje agresivním chováním vůči názorovým oponentům a žurnalistům (*Žirinovskij řekl, že Rusko by mělo pomoci Janukovyčovi* či *Žirinovskij: Krym má právo uspořádat referendum*). Důležitým tématem se staly média (dne 3. března 2014 bylo publikováno, že *V Rusku je odepřen přístup ukrajinským nacionalistům na sociální síť VKontakte*). Ria informovala také o počasí, kurzu rublu vůči dolaru a euru. 8. května se velké množství internetových příspěvků zabývalo oslavami Mezinárodního dne žen.

Největší ruská ropná společnost Rosněf' vlastněná ruskou vládou se stala důležitou součástí internetových příspěvků v období od 23. února 2014 do 19. března 2014. Například dne 23. března *Prezident společnosti Rosněf' Igor Sechin uspořádal setkání s generálním ředitelem BP Robertem Dudley v Soči*, dne 19. března pak *Rosněf' nabízí spolupráci japonským firmám*.

Bývalé SSSR se stalo druhou nejčastější oblastí, o níž se v tiskové agentuře psalo. Zejména se RIA Novosti zajímala o Společenství nezávislých států (SNS) zahrnujících devět z patnácti bývalých svazových republik Sovětského svazu (dne 19. března 2014 byl uveřejněn článek *Minsk by se mohl stát předsedou SNS*, protože Ukrajina si vyhrazuje právo na zvážení další účasti ve společenství). Euroasijská hospodářská unie a přípravy na podpis o užší integraci v kazašské Astaně v květnu 2014 (*Dohoda o Euroasijské hospodářské unii může být podepsána do konce května v Astaně* dne 19. března 2014) se staly podstatnou součástí zpravodajství přinášeného tiskovou agenturou RIA Novosti.

Třetí nejvíce zastoupenou oblastí v internetových příspěvcích byla Ukrajina. Velký prostor dávala tisková agentura RIA Novosti projevům Viktora Janukovyče. Dne 3. března 2014 vyšla informace o tom, že *Medvědév řekl, že Janukovyč je legitimní hlavou Ukrajiny*. Tisková agentura informovala o přiosťující se situaci na Ukrajině a v Kyjevě (*Počet obětí během nepokojů v Kyjevě překročil 980 lidí*), která spustila události na Krymu. *Premiér Krymu Sergej Aksjonov žádal Rusko o pomoc při zajištění klidu a míru* dne 3. března 2014.

Spojené státy americké a Evropská unie se objevovaly v internetových příspěvcích ve spojitosti se sankcemi proti Ruské federaci a omezením spolupráce po událostech na Krymu a Ukrajině. Například 19. března 2014 *Britský premiér přiznává, že Rusko by mohlo být vyloučeno z G8*. Zvláštní pozornost byla věnována Francii a vrtulníkům typu „Mistral“, které měly být dodány do Ruska.

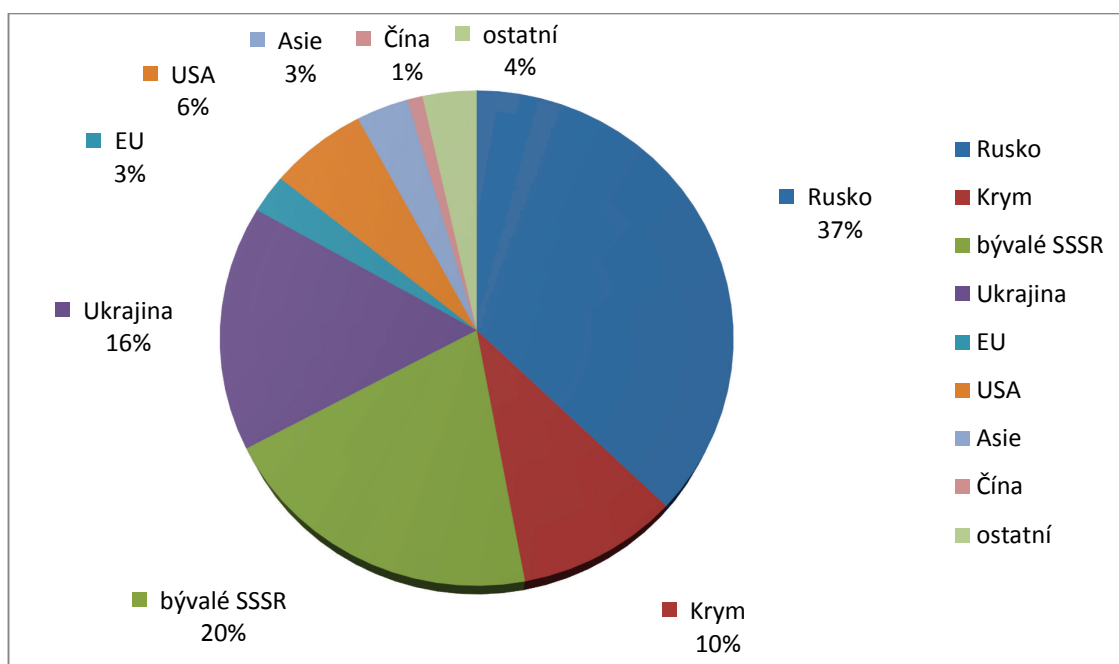
Oblast Asie se nejčastěji vyskytovala v souvislosti s Japonskem (*Japonsko se stalo sedmým největším hospodářským partnerem Ruska*), Íránem (*Druhý den jednání šesti zemí o íránské jaderné bezpečnosti začal ve Vídni*) a Sýrií (*Klíčové události z občanského konfliktu v Sýrii*). Například dne 8. března 2014 *Čína vyzývá k politickému řešení na Ukrajině* a *Čínské ministerstvo zahraničí uvedlo, že existují tři úkoly, které je třeba řešit společně s Ruskou federací v roce 2014*.

V kategorii ostatní se nacházely zejména africké země, což bylo díky cestovnímu ruchu (*Tunisko v roce 2014 očekává až sedm milionu turistů* či *Jižní Afrika přitahuje ruské turisty přírodními památkami a safari*) a situací v Libyi (dne 15. března 2014 *Rada bezpečnosti OSN prodloužila o jeden rok poslání v Libyi*). Na grafu 4 jsou vyobrazena procenta zastoupení jednotlivých regionů v RIA Novosti.

Při porovnání jednotlivých deníků (státních a nestátních) vyplývá, že státní tiskové agentury (TASS a RIA Novosti) přinášely během zkoumaného období internetové příspěvky z domova. Zaměřovaly se na lokální události, zejména na úspěchy ruských sportovců na olympiádě a paralympiádě v Soči. Velký prostor věnovaly státní tiskové agentury internetovým příspěvkům o ruských státních společnostech Gazprom (TASS) a Rosněft' (RIA Novosti). Nezávislé zpravodajské deníky (Lenta.ru a Kasparov.ru) poskytovaly v daleko vyšší míře informace o situaci na poloostrově Krym. Například pro opoziční deník Kasparov.ru se problematika připojení poloostrova Krym stala nejdůležitější oblastí zájmu. Nestátní online deníky poukazyvaly na neadekvátní postup

Ruska vůči Ukrajině a podrobovaly ho silné kritice. Oba zkoumané tituly se během zkoumaného období setkaly s cenzurou. Lenta.ru dostala varování od Federální služby pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a byla propuštěna šéfredaktorka Galina Timčenko. 13. března 2014 ruskojazyčné online noviny Kasparov.ru byly zapsány na pokyn generální prokuratury do registru zablokovaných webových stránek.

Graf 4: Procentuální zastoupení geografických oblastí v RIA Novosti

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

7.2 Analýza zpravodajského a publicistického stylu

V druhém případě byla obsahová analýza uskutečněna na základě stylů, kdy vymezení zpravodajského a publicistického žánru vychází z definice Lenky Waschkové Císařové. Mezi zpravodajské žánry byly v rámci výzkumu zařazeny online zprávy, online rozhovory, online reportáže. Pod publicistický žánr spadá online story, názorová publicistika, blogy a mikroblogy. (Čuřík a kol., 2012, s. 25)

Z šetření vyplynulo, že nezávislý zpravodajský deník **Lenta.ru** informoval o situaci na krymském poloostrově pomocí publicistického žánru pouze minimálně (7%).

V kategorii zpravodajský styl převažovala online zprávy a rozhovory. Publicistický styl byl zastoupen tzv. sloupkem, například *Pravda o pravdě*, *Rodina – babička*, *Skok do ideálu*. Sloupek *Pravda o pravdě* se zabýval rolí rádia a cenzurou médií v Rusku během Krymské krize, sloupek *Rodina-babička* představuje pohled starší chudé avšak statečné ženy na situaci na Krymu a na Ukrajině a *Skok do ideálu* představuje rychlý přerod obdivovaného silného státu Ruska, které dokázalo dobře zorganizovat zimní olympijské hry v Soči, na agresora anektujícího Krym.

V druhém zkoumaném opozičním zpravodajském serveru **Kasparov.ru** bylo zjištěno, že převážná část internetových příspěvků se řadí do publicistického žánru. Hlavní část tvoří blogy, zejména opozičních autorů, kteří kritizovali potup Ruska vůči Ukrajině během zkoumaného období. 25. února 2014 přinesl online deník zprávu o tom, že *Blogeři jsou znepokojeni situací kolem Krymu*. Velký prostor věnuje Kasparov.ru ruské internetové cenzuře. 13. března 2014 informoval deník o cenzuře v Lenta.ru internetovým příspěvkem *Blogeři: propuštění Galiny Timchenko a celého týmu Lenty.ru* či 16. března 2014 byl vydán internetový příspěvek *Leonida Volkova: Poslední kapkou pro uzavření blogu Navalneho se stal příspěvek o Krymu*. Pouhých 11 % příspěvků lze řadit do zpravodajského stylu. Jedná se zejména o online zprávy a reportáže o opozici, společnosti, korupci a dokonce o alternativní kultuře.

Z výzkumu vyplynulo, že i v tiskové agentuře **TASS** existují internetové příspěvky, které patří do publicistického stylu. Jedná se o rubriku *názory*, kde se objevují „predikce“ a názory odborníků na ruskou ekonomiku v souvislosti s děním na Ukrajině a Krymu. Patří sem například názor, že *Půjčky ze západu mohou být nákladné pro ukrajinské obyvatele* či *Ekonomické dopady sjednocení*. Zpravodajský styl zastupují online zprávy, aktuality, infografiky, novinky pro partnery, tiskové zprávy, rozhovory. Specifickým případem je tzv. encyklopedie psaná pomocí odborných výrazů.

V druhé tiskové agentuře **RIA Novosti** se publicistika nevyskytuje a zpravodajský styl zastupují online zprávy, tiskové zprávy. RIA informuje o situaci i pomocí infografiky, tedy obrázku v dostatečné kvalitě, který představuje tiskovou zprávu, zajímavá data či zajímavé informace. Mezi příklady zpravodajského stylu patří: *Ukrajinské ministerstvo spravedlnosti připravuje návrh zákona o statusu Krymu*, *Dne 16. března se konalo referendum o autonomii Krymu* či *Ukrajina žádá OSN, aby vyhlásilo Krym za demilitarizovanou zónu*. V tabulce 2 je zobrazen přehled jednotlivých procent.

Tabulka 2: Procenta zastoupení publicistického a zpravodajského stylu

	Zpravodajství	Publicistika
Lenta.ru	93%	7%
Kasparov.ru	11%	89%
TASS	92%	8%
RIA Novosti	100%	0%

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Z výzkumu vyplývá, že dominantní postavení ve třech zkoumaných titulech – Lenta.ru, TASS a RIA Novosti zaujímá zpravodajský styl. Opoziční online deník Kasparov.ru se odlišuje tím, že vysoké procento internetových příspěvků se řadí do publicistického stylu. Jedná se o blogy, zejména opozičních autorů kritizujících postup Ruska vůči Ukrajině během Krymské krize. Kritiku vůči ruskému jednání lze nalézt ve většině internetových příspěvků Lenta.ru, jež řadíme do publicistického stylu. Naopak tiskové agentury se kritiky zdržují a v rubrice názory u tiskové agentury TASS lze nalézt „ekonomické“ varování Ukrajiny před jejím postupem vůči Rusku.

7.3 Analýza hlavních rubrik

Ve čtvrtém případě byla obsahová analýza provedena na základě srovnání procentuálního zastoupení hlavních rubrik, jež byly v rámci výzkumu rozděleny do sedmi skupin – události, politika, společnost, ekonomika, armáda, kultura a věda. Analýza byla sestavena na základě internetových příspěvků o situaci na poloostrově Krymu od 23. února 2014 do 19. března 2014.

V internetovém deníku **Lenta.ru** se nejčastěji internetové příspěvky informující o situaci na Krymu objevovaly v rubrice politika, ve které se věnovala zejména pozornost přístupovým smlouvám poloostrova Krym do ruské federace a sankcím proti Rusku. Druhou nejčastější rubrikou se stala armáda, kde internetové příspěvky popisovaly postup ruských vojsk na Krymu. Nejméně se Lenta.ru zabývala rubrikou kultura a věda. V tabulce 3 jsou znázorněny výsledky jednotlivých procent rubrik.

V opozičních on-line novinách **Kasparov.ru** převažovala rubrika o společnosti, kde se objevují negativní důsledky připojení poloostrova k Rusku na občany federace, ale i Ukrajince. Velký prostor je věnován ukrajinským zdrojům a jejich pohledu na ruské jednání. Na druhém místě se umístila rubrika armáda. Žádné internetové příspěvky se nevyskytovaly v rubrice události, což je dáno charakterem deníku. V tabulce 3 jsou ukázána jednotlivá procenta.

Ruská tisková agentura **TASS** v období od 23. února 2014 do 19. března 2014 zde převládá zájem o politiku. Od 24. února začala tisková agentura TASS vydávat internetový příspěvek informující o politické situaci na Ukrajině, i když název byl *Situace na Ukrajině. Kronika událostí*, kterou od 28. února 2014 doplnil příspěvek *Live situace na Krymu. Kronika událostí* a o tři dny později *Situace v Simferopolu a Sevastopolu*. Po referendu o připojení poloostrova Krymu byl zveřejněn příspěvek dne 19. března 2014 *Live Krym po referendu. Kronika událostí*. Vysoký podíl má rubrika kultura, kde se vyskytují zprávy o znárodňování krymských kulturních institucí ve prospěch ruského státu. Nejméně se TASS zabývala vědou. V tabulce 3 jsou jednotlivá procenta zaznamenána.

V tiskové agentuře **RIA Novosti** převažovala rubrika politika, kde převažovala témata o bezpečnosti na poloostrově Krym a zajištění potřeb ruských obyvatel. Často se objevovala přístupová smlouva a sankce proti Rusku, které byly hodnoceny jako nepřínosné pro USA a EU. Nejméně byla zastoupena věda. V tabulce 3 jsou blíže znázorněna procenta jednotlivých rubrik.

Tabulka 3: Procenta zastoupení rubrik v internetových příspěvcích

	Události	Politika	Společnost	Ekonomika	Armáda	Kultura	Věda
Lenta.ru	4%	46%	7%	11%	19%	9%	4%
Kasparov.ru	0%	23%	34%	11%	24%	7%	1%
TASS	3%	42%	12%	14%	14%	12%	3%
RIA Novosti	6%	53%	14%	13%	4%	6%	4%

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Z výzkumu vyplývá, že téma Krym se nejčastěji objevovalo v rubrice politika. Výjimku tvoří opoziční zpravodajský deník Kasparov.ru, kde se nejvíce psalo o společnosti (34%), ve které se objevují negativní důsledky pro ukrajinské, ruské, tatarské občany federace po připojení poloostrova k Rusku. Druhou nejčastější rubrikou se stala armáda, avšak tisková agentura RIA Novosti zařazovala své příspěvky o armádě

minimálně (4%). RIA Novosti se daleko více zajímala o společnost (14%), konkrétně o zavedení nových ruských zákonů na poloostrově a o bezproblémový přechod na ruský správní systém. V online deníku Lenta.ru (19%) a opozičním deníku Kasparov.ru (24%) se nejvíce vyskytovala rubrika armáda, kde se popisovalo postupné obsazování poloostrova ruskými vojsky. Nejméně rubrik bylo u všech zkoumaných médií z oblastí vědy. Nízké zastoupení měla rovněž rubrika události, protože „události“ na Krymu se u TASS, RIA Novosti a Lenta.ru řadili do rubriky politika. U opozičního deníku Kasparov.ru se nové informace o Krymské krizi vyskytovaly v rubrice společnost.

7.4 Interaktivita v internetových příspěvcích

Ve třetím bodě obsahové analýzy jsme se zaměřili na porovnávání z hlediska zapojení čtenářů. *„Proces agenda-setting můžeme chápat v širším pojetí jako obecný mechanismus nastolování témat ve společnosti a politice. V užším pojetí je agenda-setting proces výběru a uchopení témat v médiích a vliv tohoto procesu zpět na veřejnost a politiku.“* (Rosůlek a kol., 2009, s. 117)

Největší zapojení čtenářů se objevilo u nezávislého deníku **Lenta.ru**, kde lze komentovat články, ale existují pravidla, která je nutné dodržovat. Je zakázána transliterace. Naopak je nutné respektovat ostatní uživatele webových stránek. Agrese, hrozby a urážky editorů nebo příspěvateľů se trestají zákazem, stejně jako urážky jednotlivců nebo skupin lidí sjednocených určitou funkcí. V diskuzích se nesmí objevit příspěvky vyzývající k násilí vůči skupinám lidí sjednocených určitou funkcí, stejně tak chování vzbuzující podle moderátora *„zbytečnou nervozitu v rozhovoru“*. Slovní přestřelka s moderátorem je přísně zakázána. Dotazy týkající se pravidel diskuze či jakékoliv jiné dotazy lze směřovat na **moderátora diskuze** (moderator@lenta-co.ru). Lze si předplatit zasílání hlavních zpráv dne a nejlepších materiálů týdne. Po přihlášení k osobnímu účtu lze komentáře sdílet na sociálních sítích Facebook, VK.com (VKontakte), connect.ok.ru (Odnoklassniki), Twitter a Livejournal.com.

Vysoké zapojení čtenářů bylo zjištěno u internetových příspěvků **RIA Novosti**, kde komentář pod článek lze přidávat po přihlášení do RIA.ru. Dokonce lze článek hodnotit kladně či záporně pomocí tlačítka „like“ a „dislike“.

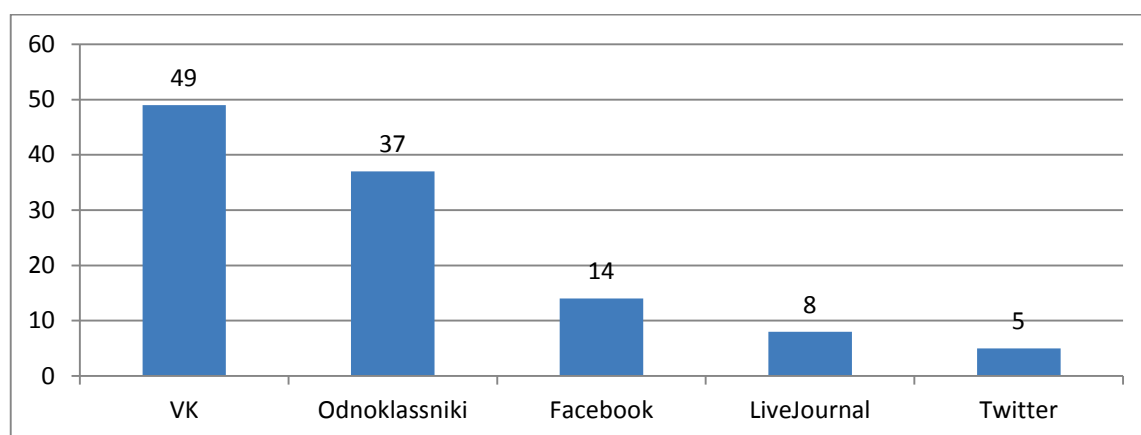
Hodnotit internetový příspěvek je možné na sociálních sítích Facebook, VK.com (VKontakte) a Twitter. Komentáře po přihlášení mohou čtenáři přidávat na livejournal.com, connect.mail.ru a Google Plus. Internetové příspěvky na rozdíl od nezávislých zpravodajských serverů lze zobrazit ve verzi pro slabozraké.

Menší zapojení čtenářů jsme zjistili u internetových příspěvků tiskových agentur TASS. Komentář pod článek nelze přidávat. Po přihlášení k osobnímu účtu lze ohodnotit článek na sociálních sítích Facebook, VK.com (VKontakte), Twitter pomocí tzv. like. Komentáře lze přidávat na webových stránkách sociálních sítí connect.ok.ru (odnoklassniki), livejournal.com, na ruskojazyčném portále connect.mail.ru a na Google Plus. Internetové příspěvky lze také zobrazit ve verzi pro slabozraké.

Kasparov.ru neumožňuje přidávat komentáře pod článek, ale lze sdílet názory čtenářů na sociálních sítích Facebook, VK.com (VKontakte), connect.ok.ru (Odnoklassniki), Twitter, livejournal.com, na portále connect.mail.ru a Google Plus.

Pro srovnání míry zapojení čtenářů do diskuzí pod článkem je důležité znát návštěvnost jednotlivých webových serverů, kdy v roce 2014 byla nejvíce navštěvovanou Lenta.ru na 16. místě, druhé se umístili RIA Novosti na 31. místě, třetí byl TASS na 149. místě a poslední opoziční zpravodajský deník Kasparov.ru na 816. místě. Při šetření bylo zjištěno, že největší procento diskuzí o tématech v internetových příspěvcích probíhá na sociálních sítích, které patří k nejvíce navštěvovaným webovým stránkám v Rusku. Na grafu 5 je zobrazen počet návštěvníků sociálních sítí za prosinec 2013 (počet v milionech).

Graf 5: Návštěvnost ruských sociálních sítí za prosinec 2013

Zdroj: LinkedIn Corporation. *Internet in Russia*. [online]. © [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/thierrycellerin/internet-in-russia-statistics-trends-2014>.

Z šetření vyplynulo, že nejvíce navštěvovanou sociální sítí v Rusku je VKontakte, která se objevuje u všech zkoumaných zpravodajských zdrojů. U všech titulů se objevuje zapojení čtenářů přes sociální síť Facebook, ale pouze u nezávislých médií lze hodnotit internetové příspěvky pomocí ruské sociální sítě Odnoklassniki.

7.5 Struktura a vizuální podoba internetových příspěvků

V pátém bodě obsahové analýzy jsme se zabývali délkou, strukturou a vizuální podobou jednotlivých internetových příspěvků. Z výzkumu vyplynuly hlavní rozdíly mezi státními tiskovými agenturami a nezávislými zpravodajskými deníky. Analýza proběhla za období od 23. února 2014 do 19. března 2014.

V nezávislém online deníku **Lenta.ru** se vyskytovaly převážně příspěvky delšího rozsahu. Jednalo se o tři typy internetových příspěvků – zprávy o aktuálním dění, rozhovory a články. Zprávy obvykle měli střední délku rozsahu (cca. 255 slov) a důkladně zpracovávaly dané téma. Obvykle byly doprovázeny 1 fotografií. Více fotografií cca. 5 se objevovalo u rozhovorů a článků, jež disponovaly rozsahem cca. 2000 slov. Některé články byly doprovázeny i videi. Obrázky byly obvykle neutrální až emotivní. Byli zobrazováni zejména běžní občané, kteří protestují, politici, prostředí dokreslující atmosféru. Zajímavou skutečností se při výzkumu stalo zjištění, že některé fotky jsou u článků dodatečně odstraněny. Vídeia se nejčastěji objevovala v rubrice kultura.

Struktura příspěvku

- Titulek – krátký a výstižný (například *Putin nařídil postavit dva mosty přes Kerčský průliv*), autor neuveden, datum a čas publikování před titulkem (například 16:53 19 března 2014), pod titulkem je fotografie, kterou doprovází krátký popis (například *Kerčský průliv*) a zdroj odkud fotografie pochází, ale nevyskytuje se domicil. Dále pokračuje samotný text, kde jsou uvedeny zdroje (hlavně tisková agentura Interfax, dále INTER-TASS a místní zdroje) a perex. Konec textu shrnuje situaci na poloostrově Krym. Obvykle se stejné shrnutí opakuje u více internetových příspěvků. Pod textem se vyskytuje počet komentářů dle různých sociálních sítí, možnost přidat komentář pod text a odběr článku přes emailovou adresu.

Opoziční online deník **Kasparov.ru** přinášel obvykle analýzy a komentáře delšího rozsahu. Pokud byla přinesena zpráva, jednalo se o zprávu s počtem slov cca. 135 slov. V deníku Kasparov.ru chyběla videa a internetové příspěvky doprovází jedna fotografie, která se často opakuje u jednotlivých příspěvků. Obrazový materiál je emotivní (plačící lidé, ruka s penězi apod.), zobrazují se běžní občané i politici, prostředí dokresluje atmosféru.

Struktura příspěvků

- Titulek – delšího rozsahu (například *V Moskvě otevřeli kongres proti okupaci Krymu a sebe izolaci Ruska*), autor uveden na konci textu a lze přes odkaz dohledat všechny autorovy články, chybí životopis autora. Před textem je datum a čas publikování (19 -03-2014 (17:03)) a perex, ale chybí domicil. Zdroje jsou obvykle ukrajinské, místní a zahraničí (například *Krym bez cenzury*, dostupné na free-crimea.info). Kasparov.ru velmi často čerpá informace a spolupracuje s celosvětovou komunitní platformou Livejournal.com. Následuje samotný text, pod kterým jsou možnosti komentovat názory a sdílet článek na sociálních sítích.

Tisková agentura **TASS** po dobu zkoumání přinášela převážně kratší texty (cca. 182 slov). Hlavním důvodem je velké množství příspěvků a charakter informačního zdroje. V tiskových zprávách se obvykle vyskytuje fotogalerie (10-15 fotografií) a lze konstatovat, že TASS nabízí nejvíce obrazového materiálu ze všech zkoumaných informačních titulů. Obrazový materiál je neutrální až emotivní, protože zobrazuje i prostředí dokreslující atmosféru, ale i politiky v různých neoficiálních situacích. Na 20 článků je 1 videoreportáž. Nejvíce fotografií a se objevovalo v rubrice politika, konkrétně v Kronice událostí.

Struktura příspěvků

- Titulek je delšího rozsahu (například *KS: Dohoda o přijetí na Krymu v Rusku odpovídá ruské ústavě*), následuje zařazení do rubriky, datum a čas vydání (19. března 2014, 13:15) domicil a perex. Samotný text je doprovázen fotografiemi a zakončen odkazy na sociální sítě, kde lze text hodnotit. Chybí uvedení autora a nejčastějším zdrojem je samotná tisková agentura ITAR-TASS.

V druhé ruskojazyčné tiskové agentuře **RIA Novosti** se vyskytovaly příspěvky středního a delšího rozsahu (cca. 216 slov) ve srovnání s informační agenturou TASS. Jednalo se o překvapivý výsledek vzhledem k tomu, že RIA informovala o situaci na

Ukrajíně největším počtem příspěvků, protože každých pět minut byla vydána nová tisková zpráva o událostech na Krymu. Obrazový materiál byl neutrální (fotografie politiků bez emocí či expresivních postojů a krajiny dokreslující obsah článků). Nejdelší příspěvky se objevovaly v rubrice politika.

Struktura příspěvků

- Titulek – krátký a výstižný (například *Řecko neví, jak vydávat víza Řekům na Krymu*), autor není uveden, datum a čas publikování včetně poslední aktualizace internetového příspěvku (21:37 19. 03. 2014), počet zhlédnutí čtenáři a hodnocení příspěvku, následuje perex, který je od domicilu a textu oddělen fotografií. U jednotlivých příspěvků jsou uvedeny zdroje informací, kdy hlavním zdrojem je tisková agentura RIA Novosti. Text je zakončen odkazy na hodnocení, sdílení a komentování.

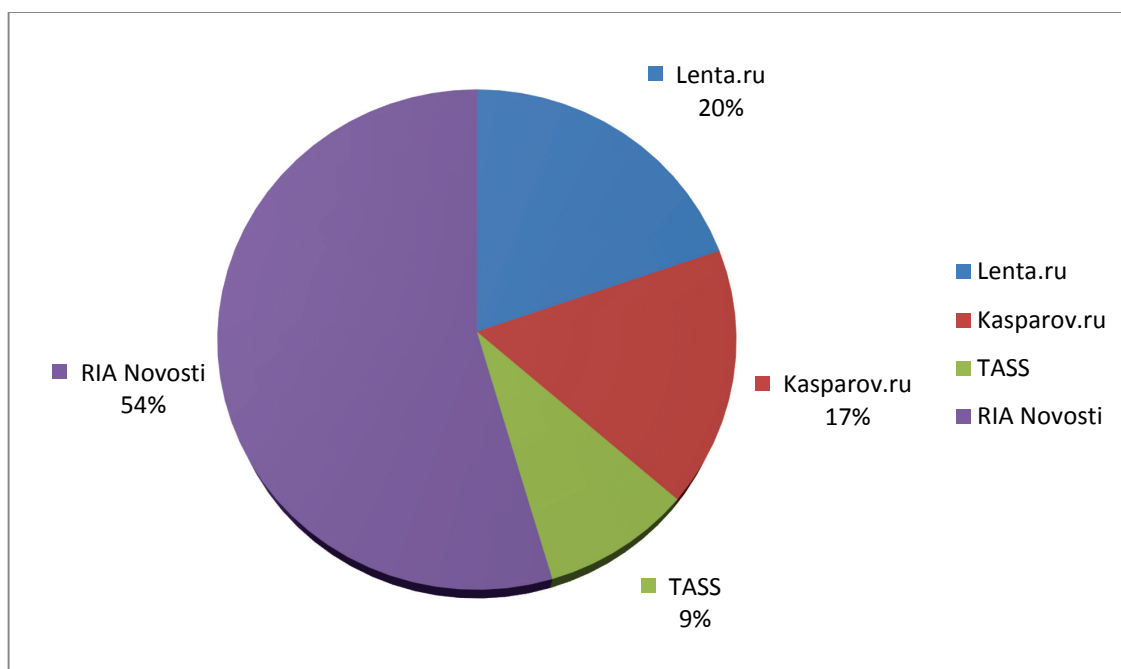
Ze zkoumání vyplynulo, že hlavním rozdílem mezi nezávislými a státními internetovými médii jsou informační zdroje, jelikož nestátní zpravodajské deníky čerpají zejména ze zahraničních zdrojů včetně ukrajinských a státní ze „svých“ ruských informačních zdrojů. U tiskových agentur převažují příspěvky bez uvedení autora s kratším rozsahem, ale s vyšší frekvencí vydání tiskových zpráv. Nejvíce obrazového materiálu se vyskytuje u tiskové agentury TASS, naopak u nezávislého deníku Lenta.ru byly některé fotografie a obrazové materiály dodatečně smazány.

7.6 Prezentace připojení poloostrova Krym

7.6.1 Prezentace dle počtu internetových příspěvků

V šestém bodě obsahové analýzy byl porovnáván počet internetových příspěvků věnujících se situaci na poloostrově Krym. Analýza komparuje počet příspěvků dle jednotlivých titulů – Lenta.ru, Kasparov.ru, TASS, RIA Novosti – a dle dvou období od 23. února 2013 až 23. března 2013 a od 23. února 2014 do 23. března 2014. Graf 6 zobrazuje, kolik článků bylo vydáno ve státních a nestátních online informačních zdrojích. Na grafu 6 jsou zobrazena procenta zastoupení počtu článků o událostech na poloostrově Krym za období od 23. února 2013 do 19. března 2013.

Graf 6: Procentuální zastoupení počtu článků o situaci na Krymu za rok 2013

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

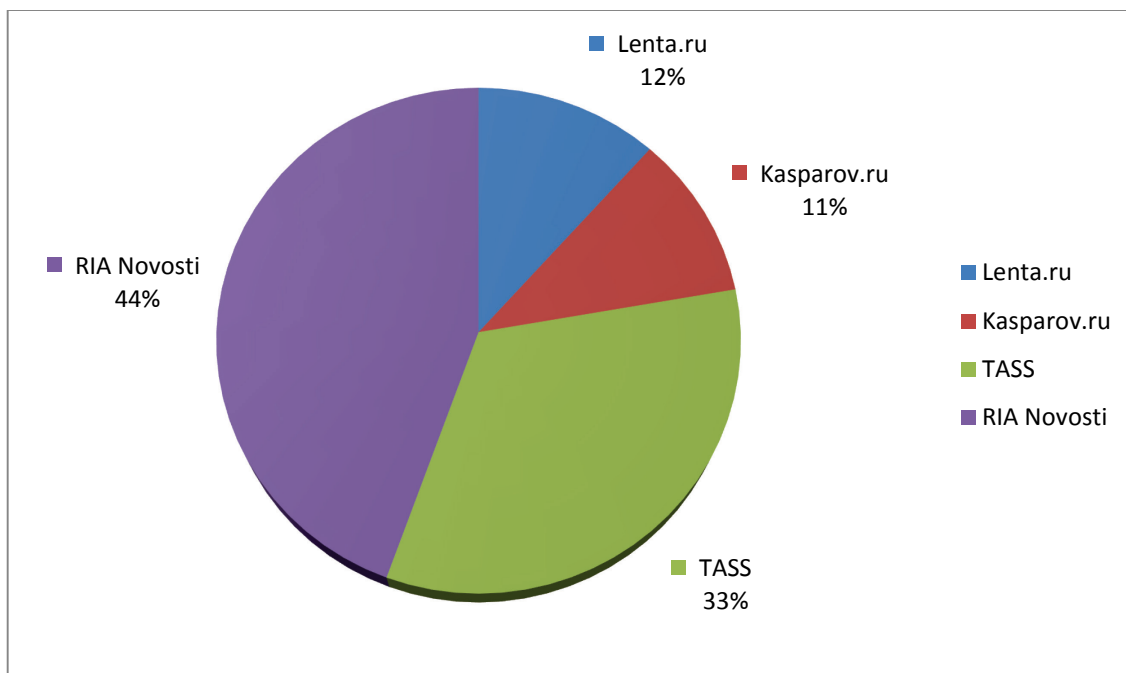
Státní tisková agentura **RIA Novosti** přinesla nejvíce internetových příspěvků o situaci na poloostrově Krymu. Jednalo se o celkem 2297 internetových příspěvků (44%), což činí meziroční nárůst o 64%, protože ve stejném časovém období o rok dříve bylo napsáno pouhých 36 článků o poloostrově Krym.

Ruská tisková agentura **TASS** vydala 1717 internetových příspěvků (33%), tedy druhý nejvyšší počet příspěvků za rok 2014. V roce 2013 TASS informovala o situaci na poloostrově Krym pouhými 6 zprávami. Meziroční nárůst počtu internetových příspěvků je 286 % a je nejvyšší ze všech zkoumaných titulů.

On-line deník **Lenta.ru** se situací na poloostrově Krym zabýval 603 internetovými příspěvky (12 %) v roce 2014. Meziroční nárůst počtu internetových příspěvků byl 46%, jelikož v roce 2013 se objevilo na webových stránkách on-line deníku Lenta.ru 13 článků.

Opoziční deník **Kasparov.ru** se zabýval situací na poloostrově Krym 547 články (11 %) ve srovnání s ostatními tituly. V roce 2013 se publikovalo 11 internetových příspěvků a meziroční nárůst činil 50 %. Na grafu 7 jsou znázorněna procenta zastoupení počtu článků o situaci na poloostrově Krym od 23. února 2014 do 19. března 2014.

Graf 7: Procentuální zastoupení počtu článků o situaci na Krymu za rok 2014

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Obsahová analýza potvrdila, že situace na Krymu se stala oproti roku 2013 důležitým tématem pro všechny zkoumané tituly, protože meziroční nárůst byl ve všech případech vysoký. Nejvyšší nárůst počtu internetových příspěvků (286 %) se projevil u tiskové agentury TASS. V období 2014 přinesly státní tiskové agentury celkem 4014 příspěvků (77%) a nezávislé zpravodajské deníky jen 1150 příspěvků (23%).

Prezentace dle jednotlivých dnů a událostí

Pro prezentaci připojení poloostrova Krym byla obsahová analýza provedena na základě počtu vydaných příspěvků dle jednotlivých dnů od začátku tzv. Krymské krize do připojení poloostrova Krym a vyhlášením mobilizace ukrajinských vojsk v období od 23. února 2014 do 19. března 2014.

Zpravodajský web **Lenta.ru** o Krymské krizi začal psát 23. února, kdy vyšla jedna zpráva. Za zkoumané období bylo průměrně za den vydáno 24 internetových příspěvků. V únoru se průměrně napsalo za den 15 příspěvků a v březnu 26 příspěvků. Z výzkumu vyplývá, že nejméně článků bylo publikováno zpočátku Krymské krize. V měsíci březnu zpravodajský web Lenta.ru přinesl nejvíce informací ze dne 2. března (57 příspěvků) a 3. března (57 příspěvků). Pod denní průměr se zařadil i 8. březen, přestože se oslavuje Mezinárodní den žen (8. března bylo publikováno jen 12 příspěvků).

V druhém internetovém titulu **Kasparov. ru** bylo ve zkoumaném období od 23. února 2014 do 19. března 2014 průměrně za den vydáno 22 článků za celé období. V únoru se průměrně publikovalo 11 článků za den a v březnu 25 článků za den. Nejméně internetových příspěvků bylo publikováno zpočátku zkoumaného období, kdy 23. března vyšel 1 příspěvek. Nejvíce zpráv informujících o situaci na krymském poloostrově bylo předloženo čtenářů 11. března (38 příspěvků), 19. března (38 příspěvků), 18. března (35 příspěvků).

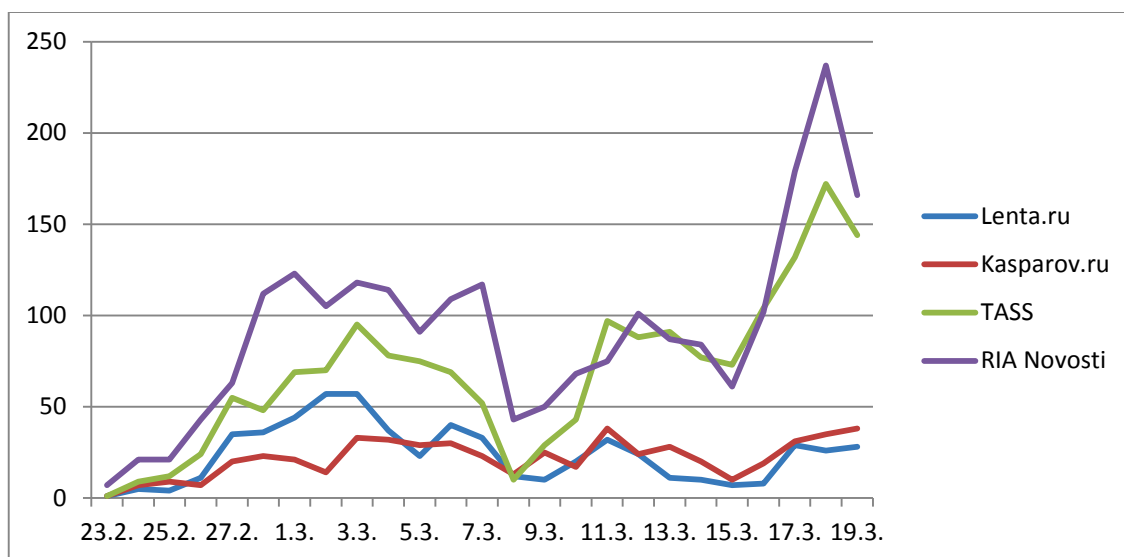
Státní tisková agentura **TASS** podle výzkumu vydávala průměrně za den 69 internetových příspěvků. Za měsíc únor připadlo v průměru na den 25 internetových tiskových příspěvků. V měsíci březnu se jednalo o 83 článků na den. Nejméně internetových příspěvků přinášejících informace o událostech na poloostrově bylo zaznamenáno opět na začátku krymské krize. TASS v březnu 2014 přinesla nejvíce internetových příspěvků o zkoumané oblasti 18. března (172 příspěvků), 19. března (144 příspěvků) a 17. března (132 příspěvků).

Informační agentura **RIA Novosti** ve zkoumaném období od 23. února 2014 do 19. března 2014 vydala průměrně za den 92 internetových příspěvků. Za únor průměrný počet článků za den činil 45 článků a v březnu 107 článků. Nejméně internetových příspěvků o krymských událostech přinesla Ria dne 23. února (7 příspěvků). Naopak nejvíce internetových příspěvků věnujících se Krymu bylo 18. března (237 příspěvků), 17. března (179 příspěvků) a 19. března (166 příspěvků). Na grafu 8 je zobrazen počet příspěvků, které popisovaly připojení poloostrova Krym.

Po analýze jednotlivých příspěvků jsme zjistili, že u všech zkoumaných nestátních i státních titulů bylo nejméně zpráv o událostech na poloostrově zaznamenáno na začátku krymské krize od 23. února 2014 do 25. února 2014. Ke stejným výsledkům jsme dospěli i v měsíci březnu, kdy se nejméně psalo 8. března o Krymu, což souvisí s oslavami Mezinárodního den žen, který patří k hlavním ruským svátkům.

Rozdílné výsledky přineslo šetření u státních a nestátních on-line titulů, protože státní tiskové agentury se nejvíce zabývaly děním okolo vyhlášení nezávislosti státu Krymská republika dne 17. března 2014 a požádáním jeho vstupu do Ruské federace. Velké pozornosti se dostalo o den později vystoupení ruského prezidenta Vladimira Putina v ruském parlamentu, kde ve svém projevu oslavoval vývoj na Krymu a podepsání smlouvy o vstupu Krymské republiky a Podněsterské republiky do Ruské federace.

Graf 8: Počet příspěvků popisujících připojení poloostrova Krym

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Nezávislá Lenta. ru poskytovala nejvíce informací o tom, že ruský parlament schválil využití armády pro „normalizaci“ situace na Ukrajině a ruské jednotky začaly obsazovat armádní budovy na poloostrově Krym, na což reagovala Ukrajina vyhlášením mobilizace. 3. března 2014 byla většina území pod kontrolou ruských vojáků. Tento postup odsoudila skupina G7 a zastavila přípravy na červnový summit s Ruskem v Soči. Opoziční Kasparov.ru se nejvíce zabýval událostmi z 11. března 2014, kdy OBSE odmítla pozvánku Krymu k pozorování očekávaného referenda a hlasování označila za neoprávněné.

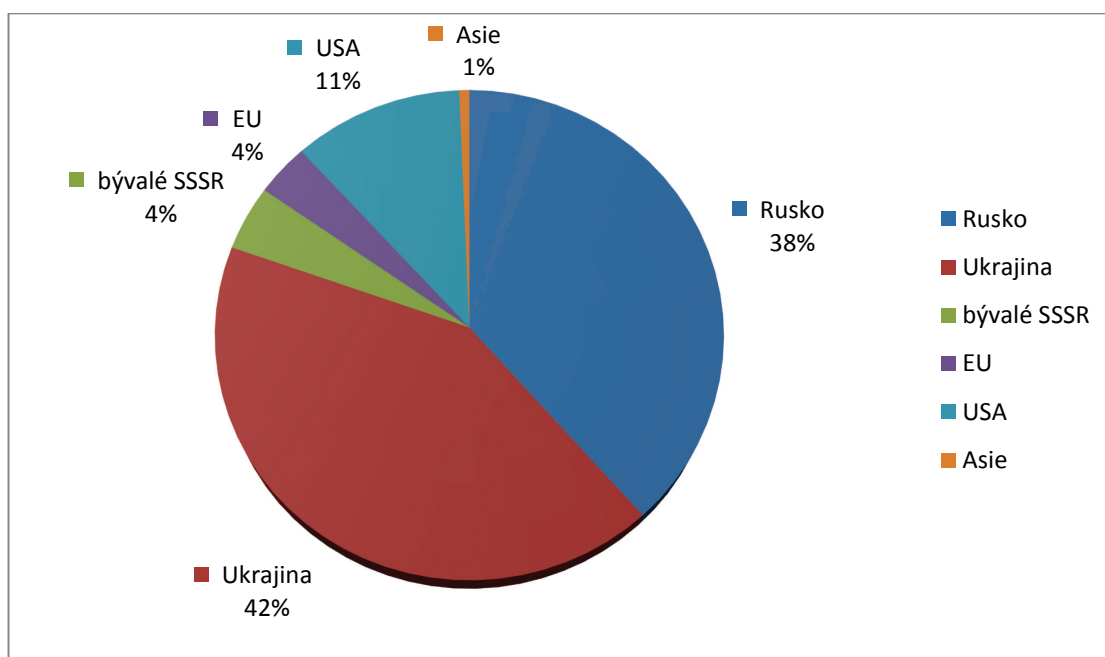
7.6.2 Regionální rozložení internetových příspěvků

V rámci obsahové analýzy bylo provedeno šetření na základě regionu, o kterém internetový příspěvek informuje. Texty byly rozděleny do šesti skupin na základě zájmu místních obyvatel - Rusko, Ukrajina, postsovětský prostor mimo Rusko a Ukrajinu, Evropská unie, USA a Asie. „Ukrajina hraje klíčovou roli jako „osa a stěžejní bod“ mezi transatlantickým a eurasijským blokem.“ (Brzezinski, 1999, s. 51) Výzkum proběhl za období od 23. února 2014 do 19. března 2014.

V prvním zkoumaném online deníku **Lenta. ru** největší procento příspěvků informovalo o situaci na Krymském poloostrovu ve spojitosti s Ukrajinou. Rusko se stalo

druhým nejčastěji uváděným státem, který se objevil při osvětlování situace na poloostrově. Třetím nejfrekventovanějším regionem se staly Spojené státy americké. Na čtvrtém místě procentuálního zastoupení se umístili státy bývalého Sovětského svazu a Evropská unie. Pouze 1% internetových příspěvků osvětlovalo připojení poloostrova Krym v souvislosti s Asií. Na grafu 9 jsou blíže znázorněna procenta jednotlivých regionů.

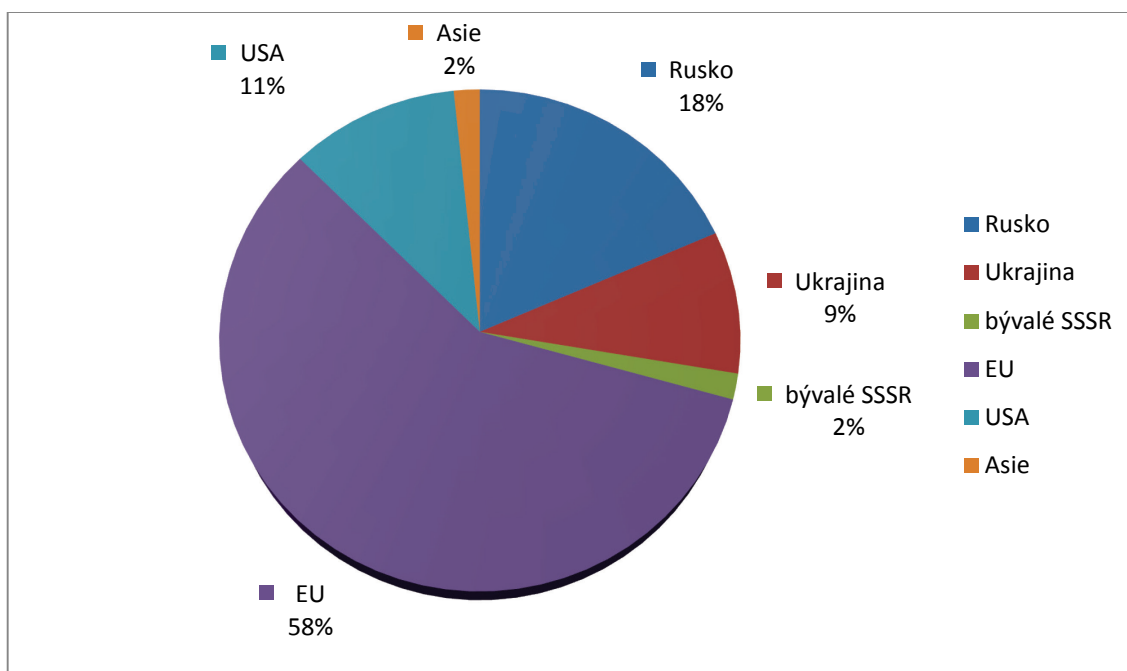
Graf 9: Procentuální zastoupení regionů v Lenta.ru při prezentaci připojení

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Zpravodajský opoziční deník **Kasparov.ru** přinesl největší procento příspěvků o Krymské krizi v souvislosti s Evropskou unií (58%). Na druhém místě se v počtu příspěvků umístil stát Rusko s 18% a třetí příčku obsadily Spojené státy americké. O připojení poloostrova Krym ve spojitosti s Ukrajinou bylo vydáno pouhých 9 % internetových příspěvků. Země v postsovětském prostoru a asijské země se objevily shodně jen v 2 % internetových příspěvků. Na grafu 10 je zobrazen přehled zastoupení jednotlivých regionů při osvětlování připojení poloostrova Krym.

Graf 10: Procentuální zastoupení regionů v Kasparov.ru při prezentaci připojení

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

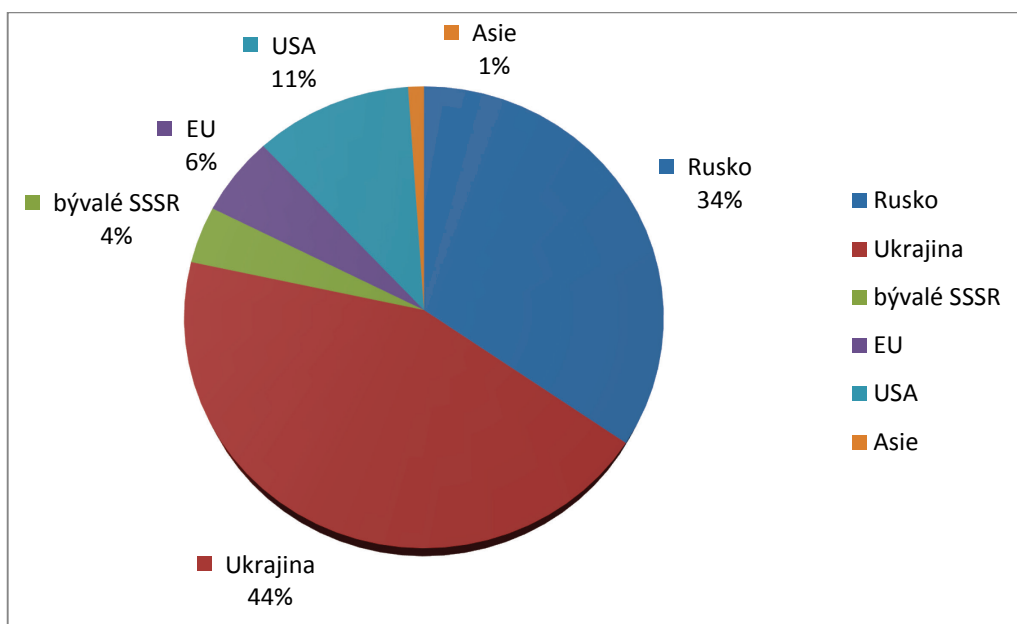
Státní tisková agentura **TASS** v souvislosti se situací na Krymu a jeho připojením k Rusku psala nejvíce o Ukrajině. Druhým nejčastějším regionem bylo Rusko, které následovaly Spojené státy americké. Čtvrté místo patřilo Evropské unii a za ním se umístily státy bývalého Sovětského svazu. Jen velmi malé množství internetových příspěvků se zabývalo státy v Asii. Na grafu 11 jsou znázorněna procenta jednotlivých regionů.

Ruská státní tisková agentura **RIA Novosti** přinášela ve zkoumaném období nejvíce internetových příspěvků o situaci na Krymu z oblasti Ukrajiny. Na druhém místě se nejčastěji objevovaly příspěvky z Ruské federace. Spojené státy americké se v otázce připojení poloostrova Krymu vyskytovaly v 9% a předstihly Evropskou unii, která skončila na čtvrtém místě. Postsovětské republiky se objevovaly v pouhých 4 % internetových příspěvcích vydaných RIA Novosti. Asie se umístila tradičně na posledním místě v osvětlování situace na Krymském poloostrově. Na grafu 12 jsou zaznamenána jednotlivá procenta.

Na základě šetření pomocí obsahové analýzy bylo zjištěno, že existuje rozdíl mezi státními tiskovými agenturami a nezávislými online deníky v míře zapojení regionu Ruska a Ukrajiny do osvětlování událostí na poloostrově Krym od 23. února 2014 do 19. března 2014. Pro prezentaci krymských událostí se ve třech zkoumaných médiích

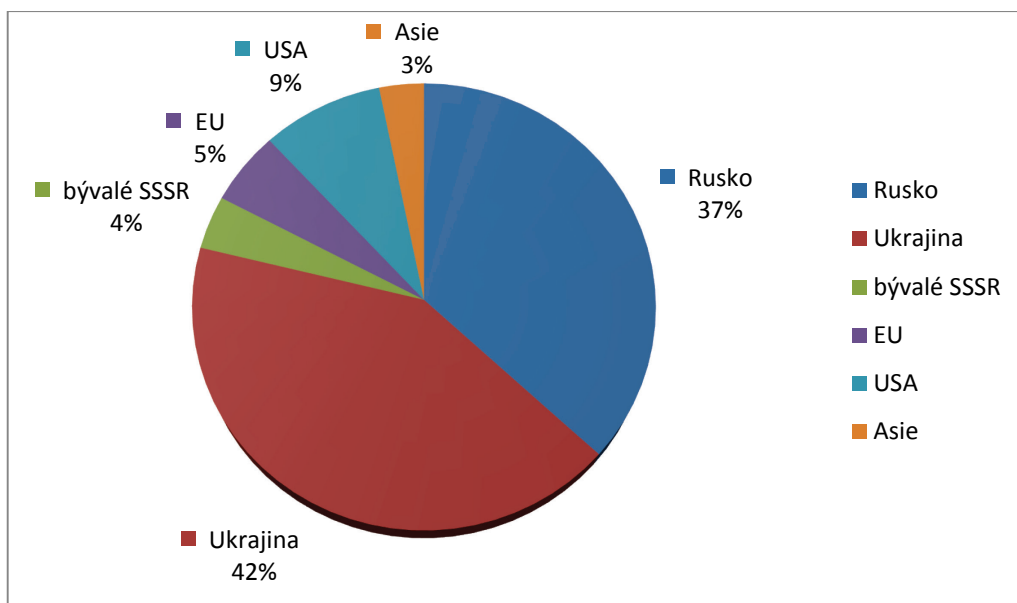
Lenta.ru, TASS a RIA Novosti stala nejdůležitějším státem Ukrajina, což vysvětluje zájem médií o události související s počínajícím ukrajinsko-ruským konfliktem. Ovšem opoziční ruskojazyčný deník Kasparov.ru přináší nejvíce internetových příspěvků v souvislosti s Evropskou unií. Jedná se především o internetové příspěvky, které hodnotí situaci z pohledu států Evropské unie a ukrajinských migrantů žijících ve státech EU.

Graf 11: Procentuální zastoupení regionů v TASS při prezentaci připojení

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Graf 12: Procentuální zastoupení regionů v RIA Novosti při prezentaci připojení

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

7.6.3 Hlavní témata během připojení poloostrova Krym

Ve čtvrtém bodě obsahové analýzy jsme věnovali pozornost výběru hlavních témat, tedy podobě titulní strany během připojení krymského poloostrova od 23. února 2014 do 19. března 2014. Výzkum byl rozdělen do tří bodů – počet příspěvků na titulní straně, regionální rozložení textu, hlavní témata rozdělená dle sledu událostí – pozadí připojení krymského poloostrova (obyvatelstvo, Černomořské loďstvo, asociační dohoda s EU, Euromajdan, Antimajdan), politické osoby důležité pro připojení poloostrova Krym (Mustafa Džemilev, Alexej Čalyj, Volodymir Jacuba, Sergej Aksjonov, Anatolij Mogiljov), referendum, Republika Krym.

Pomocí obsahové analýzy bylo zjištěno, že v období od 23. února 2014 do 19. března 2014 se internetové příspěvky státních tiskových agentur a nestátních zpravodajských deníků nejvíce věnovaly tématu Antimajdan. Na druhém místě se v četnosti příspěvků umístilo slovo obyvatelstvo. Na třetí pozici se objevilo téma Černomořská flotila. Témata asociační dohoda s Evropskou unií a Euromajdan se vyskytovala nejméně. V tabulce 4 jsou znázorněna jednotlivá témata související s připojením poloostrova Krym.

Tabulka 4: Procentuální zastoupení témat při prezentaci připojení Krymu

	Obyvatelstvo	Černomořská flotila	Asociační dohoda	Euromajdan	Antimajdan
Lenta.ru	31%	19%	1%	6%	43%
Kasparov.ru	41%	11%	17%	4%	27%
TASS	47%	22%	3%	7%	21%
RIA Novosti	23%	5%	4%	9%	59%

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

1. Obyvatelstvo

Na základě výzkumu lze konstatovat, že největší počet internetových příspěvků byl o ruských obyvatelích poloostrova Krym. Výjimku tvoří opoziční deník Kasparov.ru, který nejvíce prostoru věnoval internetovým příspěvkům o krymských Tatarech. Opět lze najít shodu u třech titulů – Lenta.ru, TASS, RIA Novosti – v tom, že píšou nejméně o ukrajinských obyvatelích Krymu i přes skutečnost, že Lenta.ru se řadí mezi nezávislé deníky. Tabulka 5 přehledně zaznamenává procentuální zastoupení jednotlivých národností v internetových příspěvcích během Krymské krize.

Tabulka 5: Procenta zastoupení tématu obyvatelstva v internetových příspěvcích

	Obyvatelstvo		
	Tataři	Ukrajinci	Rusové
Lenta.ru	6%	0%	25%
Kasparov.ru	16%	15%	10%
TASS	11%	0%	36%
RIA Novosti	5%	4%	14%
Průměr	10%	5%	21%
Celkem	36%		

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

2. Černomořské loďstvo

Šetření pomocí obsahové analýzy vedlo k výsledkům, že nejvíce se tématem Černomořské loďstvo zabývala tisková agentura **TASS**, která přinášela internetové příspěvky o tom, že na Krymu jsou ruské jednotky, jelikož se zde nachází Černomořská flotila, například 7. března 2014 pronesl prohlášení s tímto tématem tiskový mluvčí ruského prezidenta Dmitrij Peskov. Podobnou prezentaci přítomnosti ruských vojsk na krymském poloostrově používala státní tisková agentura **RIA Novosti**. Ovšem tisková agentura se tématem zabývala jen minimálně.

Nezávislý deník **Lenta.ru** popisoval účast ruských vojáků, kteří využívali ke svému působení na Krymu ruské loďstvo. Například dne 2. března 2014 byl publikován článek *Kozáci obléhají prapor námořní pěchoty ve Feodosii* o obsazení přístavu ruskými vojáky, což oficiální ruské zdroje popíraly. Vojenské jednotky na Krymu, podle Lenta.ru a ukrajinských zdrojů, blokovali neznámí ozbrojenci v Simferopolu, Kerči, Feodosiji, Perevalnoji, Sevastopolu, Jaltě a Novoozerniji. Ukrajinské orgány uvedly, že se jedná o ruskou armádu. Zástupci ruského vedení popřeli tuto informaci.

Opoziční deník **Kasparov.ru** přinášel stejné informace jako Lenta.ru o postupné okupaci poloostrova Krym za pomoci Černomořského loďstva. Lze konstatovat, že na základě výzkumu byla odhalena odlišná prezentace role Černomořského loďstva při anexi Krymu u státních a nestátních médií.

3. Asociační dohoda s EU

Šetření metodou obsahové analýzy přineslo výsledky, že největší množství internetových příspěvků o asociační dohodě s Evropskou unií se vyskytoval v opozičním

zpravodajském deníku Kasparov.ru, který ji hodnotil za pozitivní. Ostatní internetové zdroje se tématu věnovaly méně. Téma Euromajdan a Antimajdan se nejvíce objevilo v internetových příspěvcích RIA Novosti, která informovala zejména o bývalé opoziční ukrajinské premiérce Julii Tymošenkové a proruském ukrajinském prezidentu Viktoru Janukovyči.³⁴ Jednalo se zejména o kritiku činnosti proevropského hnutí. V tabulce 6 jsou znázorněna procenta zastoupení tématu asociační dohoda s EU v jednotlivých titulech.

Tabulka 6: Procenta zastoupení tématu asociační dohoda s EU

	Asociační dohoda s EU	Euromajdan		Antimajdan	
		Julija Tymošenková	Vitalij Kličko	Mykola Azarov	Viktor Janukovič
Lenta.ru	1%	3%	3%	1%	42%
Kasparov.ru	17%	2%	2%	2%	25%
TASS	3%	4%	3%	1%	20%
RIA Novosti	4%	8%	1%	0%	59%
Průměr	6%	4%	2%	1%	37%
Celkem	6%	6%		38%	

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

V rámci analýzy bylo zjištěno, že nezávislý deník **Lenta.ru** přinesl nejvíce internetových příspěvků o Antimajdanu (43%). Naopak nejméně příspěvků se věnovalo asociační dohodě s Evropskou unií. Největší prostor oproti ostatním zkoumaným internetovým médiím byl věnován Černomořské flotile. Konkrétně se jednalo o zprávy obsazování poloostrova Krym ruskou armádou za využití přítomnosti Černomořského loďstva.

Opoziční zpravodajský zdroj **Kasparov.ru** během zkoumaného období vydával nejvíce internetových příspěvků o obyvatelstvu (41%). Nejméně frekventovaným

³ **Euromajdan** je ukrajinské proevropské hnutí, jehož protesty v Kyjevě vedly k pádu proruského prezidenta Viktora Janukovyče. Požadavkem masových protestů bylo kromě odstoupení Viktora Janukovyče, podepsání asociační dohody s EU a propuštění bývalé opoziční premiérky Julie Tymošenkové z vazby. Jeden z vůdců majdanských protestů byl bývalý ukrajinský boxer a současný starosta Kyjeva Vitalij Kličko.

⁴ **Antimajdan** byla série provládních demonstrací na Ukrajině, probíhající paralelně k protestnímu hnutí Euromajdan. Tyto demonstrace podporovaly vládu premiéra Mykoly Azarova (politická strana Strana regionů), prezidenta Viktora Janukovyče (politická strana Strana regionů) a blízké vazby s Ruskem.

tématem se stal Euromajdan. Ve srovnání s ostatními zkoumanými informačními zdroji se Kasparov.ru zabýval nejvíce asociační dohodou mezi Ukrajinou a Evropskou unií. Konkrétně internetové příspěvky kladly důraz na pozitivní vliv případného přijetí asociační dohody.

Státní tisková agentura **TASS** informovala nejčastěji o obyvatelstvu (47%), konkrétně se jednalo o záchranu ruského obyvatelstva na krymském poloostrově a jejich „vysvobození“ pomocí armády. Druhým nejčastějším tématem byla Černomořská flotila, která posloužila jako zastírací manévr pro invazi ruských vojsk. Nejméně internetových příspěvků se zabývalo asociační dohodou s Evropskou unií.

Ruská informační agentura **RIA Novosti** věnovala největší pozornost Antimajdanu (59%), kde dávala velký prostor osobě proruského prezidenta Viktoru Janukovyče, který kritizoval protesty a činnost Euroajdanu. Druhým nejčastějším tématem bylo ruské obyvatelstvo. Nejmenší počet internetových příspěvků zkoumal asociační dohodu s Evropskou unií.

Rozdíl v tématech mezi státními a nestátními internetovými zpravodajskými zdroji se projevil v prezentaci zkoumaných témat, kdy státní tiskové agentury kritizovali Euromajdan. Například dne 28. února přinesla RIA Novosti vyjádření Viktora Janukovyče o Euromajdanu: *„Mám v úmyslu pokračovat v boji za budoucnost Ukrajiny proti těm, kteří se pomocí strachu a terorismu snaží ovládnout zemi. Moci v zemi se chopili nacionalističtí pro-fašističtí lupiči představující absolutní menšinu obyvatelstva Ukrajiny. Je nutné provést nestranné vyšetřování trestných činů na Ukrajině pod kontrolou veřejnosti a Rady Evropy. Budeme se těžce zotavovat z krize, která zemi postihla. Tyto otřesy a oběti jsou důsledkem politické krize. Ta je výsledkem nezodpovědné politiky Západu, který podporuje Majdan. Ukrajina je silnou zemí, která se z této situace dostane.“* Oproti nezávislým internetovým deníkům TASS i RIA Novosti ignorovaly téma asociační dohoda s Evropskou unií a nepovažovaly přítomnost ruských vojsk za okupaci, ale zpočátku za pouhé doprovodné akce Černomořské flotily, později za pomoc ruským obyvatelům na Krymu.

Připojení poloostrova Krym

V tomto případě bylo porovnáváno procentuální zastoupení klíčových krymských představitelů, kteří se přímo účastnili událostí ústících k připojení krymského poloostrova

do Ruské federace. Jednalo se o Mustafu Džemileva, Alexeje Čalyje, Volodymira Jacuba, Sergeje Aksjonova, Anatolije Mogiljova. V rámci výzkumu byli političtí představitelé rozděleni do dvou skupin – odpůrci připojení Krymu (Džemilev, Jacuba, Mogiljov) a zastánci připojení Krymu (Čalyj, Aksjonov). Analýza proběhla za období od 23. února 2014 do 19. března 2014. V tabulce 7 jsou ukázána procenta zastoupení klíčových krymských představitelů v online titulech, kteří rozhodovali o přistoupení poloostrova k Ruské federaci během událostí v únoru a březnu 2014.

Tabulka 7: Procenta zastoupení klíčových krymských představitelů

	Mustafa Džemilev	Alexej Čalyj	Volodymir Jacuba	Sergej Aksjonov	Anatolij Mogiljov
Lenta.ru	2%	14%	2%	71%	11%
Kasparov.ru	18%	70%	0%	12%	0%
TASS	1%	27%	1%	68%	3%
RIA Novosti	1%	12%	1%	83%	3%
Celkem	6%	31%	1%	59%	4%

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Šetření metodou obsahové analýzy přineslo zjištění, že největší procento internetových příspěvků o odpůrcích připojení krymského poloostrova se vyskytovalo v opozičním zpravodajském deníku Kasparov.ru (18%). Vysoká frekvence příspěvků o odpůrcích připojení se objevila v nezávislém deníku Lenta.ru (15%). Naopak státní tiskové agentury se téměř nezabývaly krymskými politickými představiteli vystupujícími proti připojení Krymu do Ruska. Vyšší procento internetových příspěvků o zastáncích včlenění poloostrova do Ruské federace se objevilo ve státních tiskových agenturách.

Referendum

16. března 2014 se konalo referendum o připojení krymského poloostrova k Rusku. Lidé odpovídali v rámci referenda na otázku, zda by poloostrov Krym měl přistoupit k Rusku nebo obnovit ústavu z roku 1992 jako součást Ukrajiny, kterou ukrajinská vláda již dříve zrušila. Toto referendum neobsahovalo možnost zachovat status quo a bylo podle Ústavního soudu Ukrajiny považováno za neústavní. Oficiální výsledky referenda, kdy se účast krymských voličů pohybovala okolo 95%, dopadly ve prospěch spojení Ruska.

Výsledky referenda jsou zpochybňovány a prostředky, které k referendu vedly, jsou kritizovány zahraničními vládami včetně ukrajinské.

V této části obsahové analýzy se zaměřuje výzkum na procento zastoupení tématu referendum ve státních a nestátních internetových zdrojích. Analýza proběhla za období od 23. února 2014 do 19. března 2014.

Největší procento zastoupení tématu referendum vykazovaly tiskové agentury RIA Novosti a TASS, kdy celkem vydaly 2047 článků. RIA Novosti publikovala 1278 zpráv a druhá ruská tisková agentura se zabývala referendem v 769 internetových příspěvcích. Nestátní zpravodajské zdroje rozebíraly dané téma ve 462 internetových příspěvcích. Nejméně se zabýval tématem referendum Kasparov.ru s 201 internetovými příspěvků. V tabulce 8 jsou vypsána jednotlivá procenta.

Tabulka 8: Procenta zastoupení tématu referenda v internetových příspěvcích

	Počet článků	Procenta
Lenta.ru	261	10%
Kasparov.ru	201	8%
TASS	769	31%
RIA Novosti	1278	51%

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

V této části obsahové analýzy bylo šetřeno procentuální zastoupení hodnocení připojení poloostrova Krym v souvislosti s vypsáním referendem. Analýza porovnává počet příspěvků podle interpretace připojení krymského poloostrova v jednotlivých titulech na základě třech skupin – neutrální hodnocení (připojení), pozitivní hodnocení (nezávislost, osvobození, pomoc), negativní hodnocení (anexe, okupace, závislost). V tabulce 9 jsou znázorněna procenta zastoupení hodnocení připojení poloostrova Krym.

Na základě výzkumu bylo zjištěno, že nejvíce internetových příspěvků ve zpravodajském deníku Lenta.ru hodnotilo situaci na Krymu neutrálně (52 %). Opoziční zpravodajský deník Kasparov.ru hodnotil situaci negativně v 26 % internetových příspěvcích, což je nejvyšší množství negativních zpráv. Státní tisková agentura RIA Novosti přinesla nejvíce pozitivních tiskových zpráv o situaci na krymském poloostrově. TASS hodnotil ve 42 % pozitivně přiřazení poloostrova do Ruské federace.

Tabulka 9: Procenta zastoupení hodnocení připojení Krymu

	Připojení	Závislost	Nezávislost	Okupace	Osvobození	Anexe	Pomoc
Lenta.ru	52%	2%	18%	2%	1%	5%	20%
Kasparov.ru	33%	21%	14%	2%	3%	3%	24%
TASS	42%	6%	21%	1%	4%	2%	24%
RIA Novosti	38%	5%	35%	0%	1%	1%	20%
Celkem	41%	9%	22%	1%	2%	3%	22%

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Krymská republika

V této části obsahové analýzy se zaměřuje výzkum na procento zastoupení tématu Republika Krym ve státních a nestátních internetových zdrojích. Analýza proběhla za období od 23. února 2014 do 19. března 2014. V tabulce 10 jsou ukázána jednotlivá procenta.

Tabulka 10: Procenta zastoupení tématu Krymská republika

	Počet článků	Procenta
Lenta.ru	267	18%
Kasparov.ru	31	2%
TASS	137	9%
RIA Novosti	1070	71%

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Na základě poznatků získaných metodou obsahové analýzy bylo zjištěno, že nejvíce internetových příspěvků o Krymské republice vydala RIA Novosti. Jednalo se o 1070 příspěvků, tedy 71%. Druhé největší množství příspěvků o vzniku nového státu se vyskytovalo na zpravodajském deníku Lenta.ru, kde bylo 267 článků. Tisková agentura TASS celkem o Republice Krym podala informaci v pouhých 137 člancích. Opoziční zpravodajský zdroj Kasparov.ru uveřejnil o vzniklém státním útvaru pouhých 31 článků.

V posledním bodě obsahové analýzy jsme se zaměřili na to, jak státní a nestátní média hodnotila vznik Republiky Krym. Konkrétně se vyhodnotila procenta zastoupení hodnocení vzniku Republiky Krym. Analýza na základě tří kategorií – neutrální hodnocení (vznik), pozitivní hodnocení (připojení, sjednocení), negativní hodnocení (odtržení, separace) – poskytuje informace o politickém diskursu ve státních a nestátních ruských médiích. Analýza byla provedena v období od 23. února 2014 do 19. února 2014.

Tabulka 11: Procenta zastoupení hodnocení vzniku Krymské republiky

	Vznik	Připojení	Održení	Sjednocení	Separace
Lenta.ru	19%	75%	1%	5%	0%
Kasparov.ru	78%	11%	0%	11%	0%
TASS	0%	86%	0%	14%	0%
RIA Novosti	4%	80%	0%	16%	0%
Celkem	25%	63%	0%	12%	0%

Zdroj: autor práce, 2016 (vlastní šetření)

Neutrální hodnocení přinesl opoziční online deník Kasparov.ru (78%). Nejvíce negativního hodnocení na vznik Republiky Krym byl v nezávislém deníku Lenta.ru. Naopak ve státních tiskových agenturách se vznik Republiky Krym hodnotil pozitivně. Dokonce informační agentura TASS nový státní útvar hodnotila na 100% jako pozitivní. Na základě výsledků obsahové analýzy lze konstatovat, že státní tiskové agentury podporovaly a oslavovaly vznik Republiky Krym na rozdíl od nezávislých zpravodajských serverů, které vytvoření nového státního útvaru odsuzovaly.

8 VÝSLEDKY OBSAHOVÉ ANALÝZY

Pro praktickou část diplomové práce byla zvolena metoda obsahové analýzy, která byla uskutečněna na základě sedmi předem učených kritérií – geografické rozložení sdělení, žánrové rozložení, rubriky, interaktivita, vizuální podoba příspěvků, hlavní témata, prezentace připojení Krymu.

Na základě výzkumu pomocí obsahové analýzy bylo zjištěno, že státní tiskové agentury (TASS a RIA Novosti) přinášely během zkoumaného období internetové příspěvky z domova. Nezávislé zpravodajské deníky (Lenta.ru a Kasparov.ru) v daleko vyšší míře informovaly o situaci na poloostrově Krym. Například pro opoziční deník Kasparov.ru se problematika připojení poloostrova Krym stala nejdůležitější událostí na úkor rusko-ukrajinské války a zimní olympiády a paralympiády v Soči.

Ze zkoumání stylů internetových příspěvků jednotlivých titulů vyplynulo, že převládal zpravodajský styl při prezentaci událostí během tzv. Krymské krize. Výjimku tvoří opoziční zpravodajské noviny Kasparov.ru, které se v 89% zabývaly publicistikou. Jednalo se o blogy, zejména opozičních autorů, kteří kritizovali potup Ruska vůči Ukrajině během zkoumaného období.

Analýza jednotlivých rubrik ukázala, že státní tiskové agentury RIA Novosti i TASS a nezávislý deník Lenta.ru přinášely informace o krymském poloostrově v rubrice politika. Rozdíl mezi státními a nestátními zpravodajskými tituly se prokázal v rubrice armáda, která se pro nezávislé deníky stala klíčovou. Opoziční deník Kasparov.ru zkoumal nejčastěji otázku připojení poloostrova Krym v rubrice společnost.

V rámci diplomové práce bylo provedeno šetření míry zapojení čtenářů u čtyř informačních zdrojů. Nejvíce se svými čtenáři komunikoval zpravodajský server Lenta.ru. Nízká úroveň zapojení čtenářů se objevila u tiskové agentury TASS, kde chyběla možnost komentovat články přímo na stránkách titulu a výběr sociálních sítí při sdílení a komentování názorů byl oproti jiným zdrojům chudý. U všech titulů se objevuje zapojení čtenářů přes sociální síť VKontakte a Facebook, ale pouze u nezávislých médií lze hodnotit internetové příspěvky pomocí ruské sociální sítě Odnoklassniki.

Struktura a vizuální podoba příspěvků ukázala největší rozdíl mezi státními tiskovými agenturami a nezávislými zdroji. Z výzkumu vyplynulo, že tiskové agentury vydávají převážně příspěvky bez uvedení autora s kratším rozsahem, ale s vyšší frekvencí vydání

tiskových zpráv. Nejvíce obrazového materiálu se vyskytuje u tiskové agentury TASS, naopak u nezávislého deníku Lenta.ru byly některé fotografie a obrazové materiály dodatečně smazány. Hlavním rozdílem mezi nezávislými a státními internetovými médii jsou informační zdroje, jelikož nestátní zpravodajské deníky čerpají zejména ze zahraničních zdrojů včetně ukrajinských a státní ze „svých“ ruských informačních zdrojů.

V posledním případě byl analyzován politický diskurs ruských médií na příkladu prezentace událostí na poloostrově Krym od 23. února 2014 do 19. března 2014. Z výzkumu počtu internetových příspěvků vyplynulo, že státní tiskové agentury se nejvíce zabývaly děním okolo vyhlášení nezávislosti státu Krymská republika a požádáním jeho vstupu do Ruské federace. Nezávislá Lenta.ru informovala o tom, že ruský parlament schválil využití armády pro „normalizaci“ situace na Ukrajině a opoziční deník Kasparov.ru se nejvíce zajímal o události z 11. března 2014, kdy OBSE odmítla pozvánku Krymu k pozorování očekávaného referenda a hlasování označila za neoprávněné.

Regionální rozložení při prezentaci připojení poloostrova Krym zkoumalo regiony, o nichž se publikovalo nejvíce internetových příspěvků. Lenta.ru, TASS a RIA Novosti se zaměřovaly v souvislosti s osvětlováním krymských událostí na Ukrajinu. Nezávislý online deník Kasparov.ru se nejvíce zabýval regionem Evropské unie. Jednalo se o hodnocení situace z pohledu států Evropské unie a ukrajinských migrantů žijících ve státech EU.

Hlavními tématy pro nezávislý deník Lenta.ru se staly Černomořská flotila a obsazování poloostrova ruskými vojáky. Kasparov.ru během zkoumaného období vydával nejvíce internetových příspěvků o tatarském a ukrajinském obyvatelstvu, o jejich obavách z příchodu ruské armády a o bojích proti obsazování poloostrova. V tiskové agentuře TASS se stalo rovněž hlavním tématem obyvatelstvo. Ovšem události byly prezentovány jako záchrana ruského obyvatelstva na krymském poloostrově a jejich „vysvobození“ pomocí armády. Ruská informační agentura RIA Novosti věnovala největší pozornost Antimajdanu, kde dávala velký prostor osobě proruského prezidenta Viktora Janukovyče a jeho kritice činnosti Euromajdanu.

Šetření metodou obsahové analýzy přineslo zjištění, že největší procento internetových příspěvků o odpůrcích připojení krymského poloostrova se vyskytovalo v nezávislých denících Kasparov.ru a Lenta.ru. Naopak státní tiskové agentury se téměř

nezabývaly krymskými politickými představiteli vystupujícími proti vstupu Krymu do Ruska.

Poslední bod výzkumu se zabýval hodnocením připojení poloostrova Krym a následným vznikem Krymské republiky. Neutrálně hodnotil vstup Krymu do Ruska zpravodajský deník Lenta.ru, opoziční zpravodajský deník Kasparov.ru posuzoval situaci negativně a státní tiskové agentury přinesly nejvíce pozitivních zpráv o připojení poloostrova k Ruské federaci. Vznik Krymské republiky překvapivě neutrálně hodnotil online deník Kasparov.ru. Nejvíce negativních internetových příspěvků o vzniku Republiky Krym se objevilo v nezávislém deníku Lenta.ru. Naopak ve státních tiskových agenturách se vznik Republiky Krym hodnotil pozitivně. Dokonce informační agentura TASS nový státní útvar hodnotila ve všech internetových příspěvcích jako pozitivní.

8.1 Vyhodnocení hypotéz

Pro praktickou část diplomové práce bylo stanoveno šest hypotéz. Jejich vypovídací hodnota se zjišťovala pomocí obsahové analýzy. Na základě šetření bylo zjištěno, že čtyři hypotézy se úplně potvrdily a částečně se prokázaly dvě.

1. Internetová prezentace připojení poloostrova Krym byla omezená, protože během zkoumaného období došlo k cenzuře nezávislých zpravodajských deníků Kasparov.ru a Lenta.ru kvůli kritice postupu Ruska na poloostrově. Lenta.ru dostala varování od Federální služby pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a byla propuštěna šéfredaktorka Galina Timčenko. Ruskojazyčné online noviny Kasparov.ru byly dne 13. března zapsány do registru zablokovaných webových stránek.
2. Z obsahové analýzy vyplynulo, že internetové zdroje jsou nejvíce nezávislé na státu, ale existuje zde riziko blokování nezávislých zdrojů ze strany ruského státu, protože Federální služba pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a masmédií od 1. listopadu 2012 rozhoduje o zařazení webů na ruskou černou listinu, čímž v rámci Ruska fakticky provádí cenzuru internetu.

3. Nezávislý zpravodajský deník Lenta.ru se stal nejvíce navštěvovaným ruskojazyčným zpravodajským deníkem, ale opoziční deník Kasparov.ru se v návštěvnosti zařadil až za státní tiskové agentury RIA Novosti a TASS.
4. Státní a nezávislá média nevykazují výrazný rozdíl v osvětlování otázky připojení Krymu z hlediska stylistického. Při prezentaci událostí převládal zpravodajský styl. Výjimku tvoří opoziční noviny Kasparov.ru, kde převažuje publicistika. Hypotéza se rovněž nepotvrdila u výběru témat, jelikož každé médium se zaměřilo na jiné události. Z hlediska rubrik a vizuální prezentace příspěvků se objevil výrazný rozdíl mezi státními a nestátními médii. Rozdíly mezi státními a nestátními zpravodajskými tituly se projevíly v rubrice armáda, kde nezávislá média popisovala příchod ruské armády a boje proti obsazování poloostrova.
5. Státní a nezávislá média osvětlují otázku Krymu odlišně a to z hlediska národnostní otázky, protože nezávislá média vydávala internetové příspěvky o tatarském a ukrajinském obyvatelstvu, jejich obavách z příchodu ruské armády a boje proti ní. Státní tiskové agentury informovaly o záchraně ruského obyvatelstva na krymském poloostrově a jejich „vysvobození“ pomocí armády. Hlavním rozdílem mezi nezávislými a státními internetovými médii jsou informační zdroje, jelikož nestátní zpravodajské deníky čerpají zejména ze zahraničních a státní tiskové agentury ze „svých“ ruských informačních zdrojů.
6. Výzkum pomocí obsahové analýzy potvrdil hypotézu, že státní a nezávislá média osvětlují otázku Krymu odlišně a to z hlediska politického diskursu. Státní tiskové agentury se téměř nezabývaly krymskými politickými představiteli vystupujícími proti vstupu Krymu do Ruska. Naopak největší procento internetových příspěvků o odpůrcích připojení krymského poloostrova se vyskytovalo v nezávislých denících Kasparov.ru a Lenta.ru. Státní tiskové agentury se nejvíce věnovaly dění okolo vyhlášení nezávislosti státu Krymská republika a požádáním jeho vstupu do Ruské federace, které hodnotily kladně oproti nezávislým internetovým médiím.

ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo posoudit diskurs ruského státu po roce 2000 a zároveň popsat internetovou prezentaci připojení poloostrova Krym. V teoretické části se autorka zabývala určením vztahu mezi státem a médii v současném Rusku na základě komparace tří období po rozpadu Sovětského svazu (vláda Michaila Gorbačova, prezidentství Borise Jelcina a nástup k moci Vladimira Putina). V praktické části práce autorka teoretické poznatky převedla do praxe pomocí obsahové analýzy, pro kterou bylo zvoleno sedm kritérií (geografické rozložení sdělení, žánrové rozložení, analýza rubrik, interaktivita, vizuální podoba příspěvků, hlavní témata, prezentace připojení Krymu). Výzkum porovnával internetové příspěvky dvou ruských státních tiskových agentur a dvou nezávislých online titulů za období od 23. února 2014 do 19. března 2014. Konkrétně se analýza zaměřila na internetové zpravodajské zdroje, které přinášely zprávy o událostech souvisejících s připojením krymského poloostrova k Ruské federaci.

Z výzkumu vyplynulo, že vztah mezi ruským státem a médii zůstává tradiční, tedy ruský mediální systém po roce 2000 charakterizuje silná pozice státu v médiích. Nezávislá internetová média mohou odlišně prezentovat připojení poloostrova Krym k Ruské federaci, ale s vysokým rizikem blokace internetových stránek. Na základě obsahové analýzy byly charakterizovány nejdůležitější odlišnosti mezi státními a nestátními internetovými médii.

Při porovnávání jednotlivých deníků bylo zjištěno, že státní tiskové agentury přinášely během zkoumaného období internetové příspěvky více zaměřené na domácí události, zejména na úspěchy ruských sportovců na olympiádě a paralympiádě v Soči. Nezávislé zpravodajské deníky poskytovaly v daleko vyšší míře informace o situaci na poloostrově Krym.

V prezentaci připojení poloostrova Krym se objevil rozdíl mezi státními a nestátními internetovými zpravodajskými zdroji ve výběru témat, protože státní tiskové agentury kritizovaly Euromajdan, ignorovaly téma asociační dohoda s Evropskou unií a nepovažovaly přítomnost ruských vojsk za okupaci, ale zpočátku za pouhé doprovodné akce Černomořské flotily, později za pomoc ruským obyvatelům na Krymu.

Rubrika armáda se pro nezávislé deníky stala klíčovou, protože vydávaly internetové příspěvky o tatarském a ukrajinském obyvatelstvu, jejich obavách z příchodu ruské

armády a boje proti ní. Největší procento internetových příspěvků o odpůrcích připojení krymského poloostrova se vyskytovalo v nezávislých denících. Naopak státní tiskové agentury kladně hodnotily vyhlášení nezávislosti státu Krymská republika a jeho požádání o vstup do Ruské federace. Nestátní zpravodajské deníky čerpaly své informace zejména ze zahraničních zdrojů a státní tiskové agentury ze „svých“ ruských.

Výrazným rozdílem se stala vizuální podoba a struktura příspěvků, kdy tiskové agentury přinášely příspěvky bez uvedení autora s kratším rozsahem, ale s vyšší frekvencí vydání tiskových zpráv a obrazového materiálu. U nezávislého deníku Lenta.ru byly některé fotografie a obrazové materiály dodatečně smazány.

Dalším bodem obsahové analýzy bylo zapojení čtenářů. U všech titulů se objevuje zapojení čtenářů přes sociální sítě VKontakte a Facebook. U nezávislých médií lze navíc hodnotit internetové příspěvky pomocí komunitního serveru Odnoklassniki sdružujícího současné a bývalé spolužáky ze škol v rámci států bývalého SSSR.

Závěrem práce je nutné podotknout, že výzkum proběhl na základě vybraných čtyř ruských internetových médií. V souvislosti s prezentací připojení krymského poloostrova byla propuštěna šéfredaktorka nezávislého deníku Lenta.ru Galina Timčenko. Opoziční online noviny Kasparov.ru byly dne 13. března zapsány do registru zablokovaných webových stránek. Rusko stále více působí na mediální aktivisty internetovými nařízeními, vyvíjí neformální tlak na nastolování agendy a kontroluje výběr klíčových mediálních manažerů.

Dědictví národní historie, autoritářské tradice carského i sovětského Ruska, kulturní praktiky, sovětský žurnalismus a vznik tržně orientovaného mediálního průmyslu ovlivnily ruský mediální diskurs po roce 2000 v tom, že pokusy ruského státu využívat média jako nástroje ke splnění svých cílů nepřestaly.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BATURIN, J. M., A. L. ILJIIN, V. F. KADACKIJ, V.V.KOSTIKOV, M.A.KRASNOV, A. J.LIFSIC, K.V. NIKIFOROV, L.G. PICHJOVÁ, G.A. SATAROV. *Jelcinova epocha 1988-2000: od Gorbačova k Putinovi: obrazy z moderních dějin Ruska*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2003. ISBN 80-242-1084-3.
- BEDNÁŘ, V. *Internetová publicistika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3452-1.
- BITTNER, W. *Dobytí Evropy Amerikou*. 1. vyd. Praha: Jaro, 2014. ISBN 978-80-904423-4-4.
- BRÖCKERS, M., P. SCHREYER. *My jsme ti dobří: názory toho, kdo se snaží chápat Putina, aneb, Jak s námi média manipulují*. 1. vyd. Praha: Jaro, 2014. ISBN 978-80-904423-5-1.
- BRZEZINSKI, Z. *Velká šachovnice: k čemu Ameriku zavazuje její globální převaha*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1999. ISBN 80-204-0764-2.
- ČUŘÍK, J., R. BURGR, J. SALAQUARDOVÁ, M. ŠKOP, L. WASCHKOVÁ, M. CÍSAŘOVÁ. *Nové trendy v médiích – on-line a tištěná média*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5825-5.
- HODAČ, J., P. STREJČEK. *Politika Ruské federace v postsovětském prostoru a střední Evropě*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4721-1.
- JIRÁK, K., B. KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2. vyd. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6.
- LENIN, V. I. *O propagandě a agitaci*. 1. vyd. Praha: Svoboda. 1980. ISBN 32-019-5081-1.
- MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0.
- ROSŮLEK, P., D. BEHENSKÝ, P. BOUŠKA, O. ČERNÝ, M. EHL, O. HAIDLMAIER, M. LEICHTOVÁ, J. MERTL, V. NAXERA, M. SANALLA. *Média & politika: vybrané problémy: modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009. ISBN 978-80-7043-841-1.

VAVROUŠKA, P. *Ruské duše*. 1. vyd. Praha: Radioservis ve spolupráci s Českým rozhlasem, 2009. ISBN 978-80-86212-63-0.

VERNER, P. *Historie mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013. ISBN 978-80-7452-027-3.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BOLER, M. *Digital media and democracy: tactics in hard times*. 1. vyd. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008. ISBN 978-0-262-02642-0.

HEICKERÖ, R. *The dark sides of the Internet: on cyber threats and information warfare*. 1. vyd. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2013. ISBN 978-3-631-62478-4.

KOIKKALAINEN, K. Business Media in Nordic Countries and Russia: Global Trends, Local Content. In: VARTANOVA, E. *Media and Change*. 1. vyd. Moskva: MediaMir, 2007, s. 90-180. ISBN 978-5-91177-017-4.

MACKINNON, R. *Consent of the networked: the worldwide struggle for internet freedom*. 1. vyd. New York: Basic Books, 2013. ISBN 978-0-465-06375-8.

OVSEPYAN, R. *Sovetskaja žurnalistika I komunističeskoje vospitanije trudyšašičšj*. 1. vyd. Moskva: Izd-vo Mosk, 1979. ISBN 782-2-105-0456.

SOSNOVSKAJA, A. Social Portrait and Identity of Today's Journalist. In: EKECRANTZ, J., K. OLOFSSON. *Russian Reports: Studies in Post-Communist Transformation of Media and Journalism*. 1. vyd. Stockholm: Södertön Academic Studies, s. 96-139, 2000. ISBN 918-9-315-030.

VARTANOVA, E. The Russia Media Model in the Context of Post-Soviet Dynamics. In: HALLIN, D., P. MANCINI. *Communication, Society And Politics. Comparing Media Systems Beyond The Western World*. Cambridge: University Press, 2012, s. 119-142. ISBN 978-1-107-01365.

VIŠNĚVSKY, A. Serp i rubl. Konservativnaja modernizatsija v SSSR. 1. vyd. Moskva: Vysšaja škola ekomoniky, 2010. ISBN 978-92-9069-250-9.

VOLKOVSKY, N.L., M.B. KANAŠEV, I.M. LEVKIN, V.V. PROZOROV, I.A. TRUŠINA, N.A. GRIMČENKO, I.P. FOOTE, A.P. DMITRIEV, A.I. FEDUTA, O.L. FETISENKO, A.A. ŠEALAEVA, L. GUSMAN, V.S. IZMOZIK, S. I.

GRIGOREV, V.E. KELNER. *Cenzura v Rossii: istorija i sovremennost': sbornik naučnyh trudov*. 5. vyd. Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo Rossijskoj nacional'noj biblioteki, 2011. ISBN 978-5-8192-0406-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

- CENTER FOR STRATEGIC AND INTERNATIONAL STUDIES. *Reference Note on Russian Communication Surveillance*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://csis.org/publication/reference-note-russian-communications-surveillance>
- EUROPEAN JOURNALISM CENTRE. *Media landscapes. Russia*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://ejc.net/media_landscapes/russia
- GLOBAL VOICES. *Internet Censorship in Russia*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://advox.globalvoices.org/?s=Internet+censorship+Russia>
- LINKEDIN CORPORATION. *Internet in Russia*. [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/thierrycellerin/internet-in-russia-statistics-trends-2014>.
- ALEXA INTERNET. *Sites in Russia*. [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.alexa.com/topsites/countries;2/RU>
- THE SCHOOL OF RUSSIAN AND ASIAN STUDIES. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://www.sras.org/library_journalism "
- BBC NEWS. *Russia country profile*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1102275.stm#media
- INTERNET WORLD STATS. *World Stats*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>
- NEWTON MEDIA. *Cenzura v Rusku*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.newtonmedia.cz/cs/search?q=cenzura+rusko>
- PUTIN DOLŽEN UJTI. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.putinavotstavku.org/>
- SPUTNIK. *Russia*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://sputniknews.com/russia/20131209/185390572/Russia-Announces-State-Owned-Media-Overhaul.html>)
- YANDEX. Slovari. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://slovari.yandex.ru/>

Seznam použitých kvalifikačních prací

- MACHOLDOVÁ, K. *Specifika mediální prezentace v kontextu tištěných a internetových médií (na příkladu katarských médií)*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Jana Amose Komenského Praha, Katedra mediálních studií.

SEZNAM ZKRATEK

BBS	Bulletin Board System, systém elektronických nástěnek
ICANN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, organizace přidělující a spravující doménová jména na internetu
KGB	Výbor státní bezpečnosti, hlavní sovětská tajná služba
KSSS	Komunistická strana Sovětského svazu
RF	Ruská federace
RIA	Ruská informační agentura
ROSTA	Ruská tisková agentura
RUNET	Ruskojazyčný internet
SNS	Společenství nezávislých států
SORM	Systém pro operativně pátrací činnost, užívá se v Ruské federaci pro dohled nad internetem
SPTA	Sankt-Petěrburská telegrafní agentura
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TASS	Tisková agentura Sovětského svazu

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Nejvíce navštěvované webové stránky v Rusku v roce 2015.....	33
Tabulka 2:	Procenta zastoupení publicistického a zpravodajského stylu	58
Tabulka 3:	Procenta zastoupení rubrik v internetových příspěvcích	59
Tabulka 4:	Procentuální zastoupení témat při prezentaci připojení Krymu	72
Tabulka 5:	Procenta zastoupení tématu obyvatelstva v internetových příspěvcích.....	73
Tabulka 6:	Procenta zastoupení tématu asociační dohoda s EU.....	74
Tabulka 7:	Procenta zastoupení klíčových krymských představitelů	76
Tabulka 8:	Procenta zastoupení tématu referenda v internetových příspěvcích.....	77
Tabulka 9:	Procenta zastoupení hodnocení připojení Krymu.....	78
Tabulka 10:	Procenta zastoupení tématu Krymská republika	78
Tabulka 11:	Procenta zastoupení hodnocení vzniku Krymské republiky	79

Seznam grafů

Graf 1:	Procentuální zastoupení geografických oblastí v Lenta.ru	50
Graf 2:	Procentuální zastoupení geografických oblastí v Kasparov.ru.....	52
Graf 3:	Procentuální zastoupení geografických oblastí v TASS	53
Graf 4:	Procentuální zastoupení geografických oblastí v RIA Novosti.....	56
Graf 5:	Návštěvnost ruských sociálních sítí za prosinec 2013.....	61
Graf 6:	Procentuální zastoupení počtu článků o situaci na Krymu za rok 2013	65
Graf 7:	Procentuální zastoupení počtu článků o situaci na Krymu za rok 2014	66
Graf 8:	Počet příspěvků popisujících připojení poloostrova Krym	68
Graf 9:	Procentuální zastoupení regionů v Lenta.ru při prezentaci připojení.....	69
Graf 10:	Procentuální zastoupení regionů v Kasparov.ru při prezentaci připojení..	70
Graf 11:	Procentuální zastoupení regionů v TASS při prezentaci připojení.....	71
Graf 12:	Procentuální zastoupení regionů v RIA Novosti při prezentaci připojení.	71

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A:	Internetový příspěvek Lenta.ru.....	I
Příloha B:	Internetový příspěvek Kasparov.ru.....	II
Příloha C:	Internetový příspěvek TASS	III
Příloha D:	Internetový příspěvek RIA Novosti.....	IV

1, 19 марта 2014

Путин поручил повысить пенсии жителям Крыма

Жители Севастополя слушают выступление Владимира Путина
Фото: Андрей Любимов / AP

Министерство труда должно в кратчайшие сроки увеличить пенсии жителей Крыма до российского уровня. Об этом, как сообщает ИТАР-ТАСС, заявил президент РФ Владимир Путин.

«Как вы это сделаете — ваше дело. Вместе с депутатами

Госдумы продумайте и сделайте это. И не затягивайте, сделайте как можно быстрее», — сказал глава государства министру труда Максиму Топилину. Как отмечает агентство, пенсии крымчан в результате могут вырасти в два раза.

МАТЕРИАЛЫ ПО ТЕМЕ

12:29 17 марта 2014

Победила вежливость

Крым проголосовал за объединение с Россией

19 марта премьер-министр Крыма Сергей Аксенов заявил, что планируется проиндексировать зарплаты и все социальные выплаты согласно российскому законодательству. До какого уровня будут повышены выплаты, глава правительства не уточнил.

Ранее министр труда и социальной политики Украины Людмила Денисова

заявляла, что Киев продолжит осуществлять социальные выплаты крымчанам, несмотря на проведение референдума, на котором большинство жителей полуострова высказались за присоединение к России.

Глава ведомства отмечала, что существуют трудности с перечислением выплат в Крым, поскольку полуостров отключился от платежной системы казначейства Украины. В Крыму, в свою очередь, заявляли, что Киев заблокировал счета автономной республики; впоследствии на полуострове сообщили, что Госказначейство сняло блокировку.

35

< 11

< 1

ПОДПИСАТЬСЯ

ОБСУДИТЬ (211)

ССЫЛКИ ПО ТЕМЕ

В мире

Главная / Новости / В мире / Украина отказалась от председательства в СНГ из-за поддержки ее членами аннексии Крыма

19-03-2014 (17:23)

Украина отказалась от председательства в СНГ из-за поддержки ее членами аннексии Крыма

update: 19-03-2014 (17:35)

Украина приняла решение не продолжать свое председательство в СНГ, об этом 19 марта сообщает РБК-Украина.

Причиной такого решения является невыполнение государствами-членами соглашения о создании СНГ, а также то, что

"некоторые государства — члены СНГ поддержали аннексию Крыма Россией".

Стоит отметить, что большинство западных стран заявили о неконституционности крымского референдума, приостановили торговое и военное сотрудничество с Россией, а также ввели визовые и экономические санкции к некоторым российским и украинским чиновникам.

КОЛОНКА

"Лояльный" член ЕС или же ночной сторож Путина?

18.02.2016 13:45

Кямран Агаев о российско-венгерских переговорах @

Заметили ошибку в тексте? Выделите ее мышкой и нажмите Ctrl + Enter

Система Orphus

ПО ТЕМЕ

19-03-2014 Власти Украины приняли официальное решение о выходе из состава СНГ

19-03-2014 Шесть стран-партнеров ЕС присоединились к санкциям против украинских чиновников

19-03-2014 Госдеп США возложил ответственность за стрельбу в Симферополе на Россию

19-03-2014 В Госдуме предлагают автоматически сделать крымчан гражданами РФ

19-03-2014 Швейцария приостановила переговоры о свободном товарообмене с Россией из-за Крыма

19-03-2014 Великобритания с 20 марта начнет закрывать визовые центры в России

19-03-2014 Великобритания может настоять на исключении России из "Большой восьмерки"

19-03-2014 Путин внес в Госдуму законопроект о вступлении Крыма в состав России

19-03-2014 В Москве открылся конгресс против оккупации Крыма и самоизоляции России

19-03-2014 Южная Корея не признала итоги референдума и присоединение Крыма к России

Реклама

Экс-глава МИД Турции: мы можем потерять свои территории

Веллер: "Страна стоит на краю пропасти"

Ганнапольский оценил комментарии Пескова

Рекламодателями • Партнёрами

МАТЕРИАЛЫ РАЗДЕЛА

18-02-2016 (19:28)

Белоруссию признали самым активным партнером стран Персидского залива

Белоруссия обошла Россию как самый активный партнер стран Персидского залива.

18-02-2016 (16:47)

Reuters: Иран пояснил отказ от заморозки добычи нефти

Иран отказался от присоединения к соглашению о заморозке нефти, так как считает, что этих мер недостаточно. Также в Иране считают, что вначале необходимо уравнивать стартовые возможности участников соглашения.

18-02-2016 (12:57)

СМИ: Сотни вооруженных бойцов перешли турецко-сирийскую границу

Сотни вооруженных бойцов перешли турецко-сирийскую границу и направились к городу Азас, осажденному курдскими боевыми формированиями.

18-02-2016 (11:25)

В Луганске выпущен детский пропагандистский журнал "Вежливые человечки"

В Луганске выпущен первый номер детского журнала "Вежливые человечки", курируемого так называемой ЛНР. Главный редактор издания Сергей Колесников уверяет, что целью журнала является "духовно-патриотическое воспитание" детей.

18-02-2016 (09:40)

Депутат: Порошенко пообещал отставку Яценюка в течение трех месяцев

Реклама

Армения уходит от России?

«Белоруссия идёт ко дну, и никаких денег не хватит, чтобы спасти её»

Наемники из Турции и Польши похищают женщин на Донбассе

Рекламодателями • Партнёрами

КОЛОНКА

Банкирский Петербург

18.02.2016 21:49

Игорь Дмитриев: Валентина Матвиенко может быть вызвана в Высокий Суд Лондона @

Реклама

Почему «Исламское государство» не атакует государство евреев

Израильский телеканал: намечается изменение всего хода войны в Сирии

Яценюк назвал условия прекращения блокады грузозовиков

Рекламодателями • Партнёрами

Реклама

Яндекс.Директ

В Крыму выпустили первый номер "Российской газеты"

Общество 19 марта 2014, 18:00 UTC+3

В Симферопольской типографии отпечатаны пять тысяч экземпляров

© "Российская газета"/Юрий Снегирев

МОСКВА, 19 марта. /ИТАР-ТАСС/. В Крыму выпустили первый номер "Российской газеты". В среду жители полуострова получили первый номер издания, сообщает ИТАР-ТАСС в московской редакции.

В Симферопольской типографии отпечатан первый тираж в пять тысяч экземпляров. Распространяется газета в Симферополе, Севастополе, Бахчисарае. Так же будут печататься "Российская газета Неделя".

В ближайшие дни планируется открыть в Симферополе корреспондентский пункт "Российской газеты".

Крым после референдума. Хроника событий. 19 марта

RIA.RU
РИА НОВОСТИ

[Мобильные приложения и сервисы](#)

В МИРЕ

Йеллен: ФРС внимательно следит за ситуацией на Украине

Тема: [Реакция на события на Украине. Март 2014 года \(684\)](#) / [Украина: хроника событий](#)

23:36 19.03.2014 (обновлено: 00:18 20.03.2014)

Глава ФРС США Джанет Йеллен заявила, что ФРС пока не видит широких финансовых последствий. По ее словам, ФРС "очень внимательно" следит за ситуацией.

© Фото: AgnosticPreachersKid

ВАШИНГТОН, 19 мар — РИА Новости, Алексей Богдановский. Федеральная резервная система США отслеживает ситуацию на Украине, заявила в среду журналистам глава регулятора Джанет Йеллен.

По ее словам, ФРС "очень внимательно" следит за ситуацией.

"Мы не видим широких финансовых последствий. Но если будет эскалация, этот вопрос, очевидно, появится в нашем поле зрения", — сказала Йеллен. По ее словам, прямые связи между банками США, России и Украины невелики, в связи с чем существенных рисков ФРС пока не видит.

Как на Украине начался политический кризис

Политический кризис разразился на Украине в конце ноября 2013 года, когда кабинет министров объявил о приостановке евроинтеграции страны. Массовые протесты, названные "евромайданом", прошли по всей Украине и в январе вылились в столкновения [вооруженных радикалов](#) с органами правопорядка. Результатом уличных схваток, в ходе которых оппозиция неоднократно применяла огнестрельное оружие и "[коктейли Молотова](#)", стали десятки человеческих жертв.

22 февраля в стране произошел насильственный захват власти. Верховная рада, нарушив [достигнутые договоренности](#) между президентом Виктором Януковичем и лидерами оппозиции, изменила конституцию, сменила руководство парламента и МВД и отстранила от власти главу государства, который впоследствии был вынужден покинуть Украину, опасаясь за свою жизнь. 27 февраля украинский парламент утвердил состав так называемого "правительства народного доверия", премьером стал Арсений Яценюк. Выступая на следующий день на пресс-конференции в Ростове-на-Дону, Виктор Янукович заявил, что остается законно избранным главой государства.

Ряд областей востока и юга Украины, а также Крым не признали легитимности решений Верховной рады, заявив о незаконности отстранения Януковича от должности президента, а также приняли решение о проведении референдумов о дальнейшей судьбе своих регионов.

Теги: [МЕСТА](#) [США](#) [УКРАИНА](#)

ПОПУЛЯРНОЕ

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kristýna Orságová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Mediální systém Ruska po roce 2000

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 85

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 13

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 9

Počet internetových zdrojů: 12

Vedoucí práce: Mgr. Tatiana Iskanderová, Ph.D.